

ydelse. Det synes vi er socialt utrolig velafbalanceret, men det er selvfølgelig også udtryk for, at der inden for pensionistgruppen er utrolig store forskelle. Jeg skal bare til illustration af det sige, at for afdøde folkepensionister med supplerende pension har man i den lavest stillede tiendedel en formue, der er negativ med 62.000 kr., men i den bedst stillede tiendedel en formue, der er positiv med 2,6 mio. kr.

Og man kan jo stille det spørgsmål, om det er lige rimeligt, at der er en efterlevelsesydelse i begge tilfælde.

Pia Kjærsgaard (DF):

Nå ja, men det spørgsmål kan man jo altid stille. Det er så en politisk diskussion, og der må jeg så sige, at jeg undrer mig over det syn, menneskesyn, som regeringen har i denne her sag.

Så vil jeg godt spørge ministeren, om det også forholder sig sådan i aftalen, at en allerede udbetalt pension skal tilbagebetales, hvis man har fået den, også selv om pengene er brugt. Forholder det sig sådan i forhold til aftalen?

Finansministeren (Mogens Lykketoft):

Jeg synes, vi skal henvise den resterende del af debatten om det her til lovforslagets behandling i Folketinget. Jeg har ikke rigtig noget at tilføje.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel nr. F 28:

Forespørgsel til statsministeren og udenrigsministeren:

»Hvad kan statsministeren og udenrigsministeren oplyse om Det Europæiske Råd i Helsingfors den 10. og 11. december 1999, særligt om regeringens politik i forhold til EU's udvikelse, den kommende regeringskonference samt de danske forbehold, herunder den fælles valuta og udviklingen af en europæisk forsvarsdimension?«

Af Jacob Buksti (S), Charlotte Antonsen (V), Pia Christmas-Møller (KF), Mimi Jakobsen (CD) og Elisabeth Arnold (RV).

(Forespørgslen anmeldt 30/11 99. Fremme af forespørgslen vedtaget 3/12 99).

Sammen med denne sag foretoges:

3) Forespørgsel nr. F 4:

Forespørgsel til statsministeren:

»Hvad kan statsministeren oplyse om unionsudviklingen i EU, herunder om Danmarks forhold til Den Økonomiske og Monetære Union, udviklingen af en fælles forsvarspolitik og udbygningen af det retlige samarbejde og om indholdet i EU's regeringskonference om institutionelle spørgsmål?«

Af Keld Albrechtsen (EL) og Søren Kolstrup (EL).

(Forespørgslen anmeldt 6/10 99. Fremme af forespørgslen vedtaget 12/10 99).

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg gør allerede nu opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse vil blive udsat til i morgen, torsdag den 9. december.

Begrundelse

Jacob Buksti (S):

Det europæiske samarbejde er i disse tider inde i en rivende udvikling, og vi står over for en række afgørende beslutninger. Det gælder på de områder, der er omfattet af de danske forbehold, det gælder den kommende regeringskonference om de institutionelle forhold, og det gælder ikke mindst spørgsmålet om EU's udvidelse med 10 øst- og centraleuropæiske lande samt Cypern og Malta.

Vi ser derfor frem til at høre statsministeren og udenrigsministeren redegøre for disse forhold som optakt til Det Europæiske Råds møde i Helsinki her sidst på ugen, og jeg ser frem til en god debat herom.

Keld Albrechtsen (EL):

Der er i hvert fald én ting, som jeg kan være enig med hr. Jacob Buksti i, og det er, at EU er inde i en rivende udvikling.

Jeg vil endda sige, at unionstoget i øjeblikket kører frem mod opbygningen af en egentlig forbundsstat med en hastighed så høj, som vi vel aldrig nogensinde tidligere har oplevet det.

Og desværre finder den her debat sted på baggrund af en situation, hvor regeringen er på vej i et tilsvarende højt tempo ned ad unionsglidebanen. Det er ikke mere end 1½ år siden, at statsministeren sagde til vælgerne, ganske kort tid før vi gik hen og stemte om den sidste uni-onstraktat, Amsterdamtraktaten, i maj 1998, at

med den traktat kommer der ikke mere union. Det er på baggrund af det løfte, statsministeren gav vælgerne, at den debat i dag nu finder sted, hvor vi skal tage stilling til spørgsmålet om militærunion, ny unionstraktat, om Danmark skal sidde i en militærkomité, selv om vi har en forsvarsundtagelse, der forbyder det.

Det er hovedtemaerne i den debat, som vi skal have i dag. Jeg var glad for, at vi havde et møde i sidste uge, men vi nåede desværre frem til den konklusion efter mødet, at regeringen har tænkt sig at gå ind og sidde med ved bordet i den militære union, selv om vælgerne har taget stilling til en undtagelse, der meget klart og tydeligt siger, at Danmark står uden for den militære union, og jeg håber virkelig, statsministeren her under debatten kan komme med en overordentlig god forklaring om, hvad det er, den danske regering vil gå ned og sige på det kommende topmøde i Helsinki.

Jeg håber, vi får en god debat, for det er i hvert fald en utrolig nødvendig debat også at få ud i befolkningen, inden regeringen nu begynder at trække os ind i en hel masse ting, som den helt åbenlyst ikke har noget mandat til at gøre.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg håber også ligesom hr. Jacob Buksti og hr. Keld Albrechtsen, at vi får en god debat.

Hvad er en god debat? En god debat er for mig en debat, som handler om indhold, som handler om: Hvor er det, vi vil hen? Som handler om en offensiv dagsorden og ikke en defensiv. En god debat er for mig, at vi et øjeblik lægger alle flosklerne til side, lader være at bruge små velkendte tricks som mistænkeliggørelse, fejlciater og den slags, men virkelig for en gangs skyld får en seriøs debat om Europas fremtid og Danmarks placering heri.

Det vil jeg gerne gøre et ydmygt forsøg på i dag, når vi nu skal se nærmere på, hvordan det egentlig forholder sig. For det er jo rigtigt, der sker noget i de kommende år ikke alene i Danmark, men også i Europa. Det mener jeg ikke vi skal være kedede af. Det mener jeg heller ikke vi skal betragte som noget negativt. Jeg mener tværtimod, at vi skal glæde os over, at der er et europæisk samarbejde, som tager det 21. århundredes udfordringer op alvorligt og offensivt. Jeg mener, vi skal glæde os over at kunne

være sammen med de kræfter i Europa, der ikke appellerer til den indadvendte nationalisme, men appellerer til den udadvendte solidaritet, som gør, at nabolandene omkring den europæiske region får fredeligere vilkår, og som gør, at vi kan bruge hinanden positivt og ikke bekæmpe hinanden.

Jeg har allerede understreget det mange gange, men jeg vil gerne gøre det en gang til i starten af mit indlæg: Regeringen vil gå ind i dette arbejde med alle vore kræfter. Vi vil ikke sidde med hænderne i skødet og passivt se på, at andre finder svar på den ny tids politiske og økonomiske og beskæftigelsesmæssige udfordringer. Vi vil være offensive, vi vil kæmpe for vores lands interesser, og vi vil gøre det hele vejen igennem. Man får os ikke til at vende ryggen til internationale begivenheder, som har stor, stor betydning for det danske samfunds fremtid. Vi viger ikke af stolen, vi viger ikke fra bordet, vi insisterer på at varetage Danmarks og den danske befolknings interesser. Det gør vi også, fordi det her ikke alene drejer sig om, at vi skal gøre som de andre. Det drejer sig ikke alene om, at vi skal tilpasse os de andre eller gå i ét med tapetet. Det drejer sig om, at Danmark også har noget at byde på. Vi har noget at sige, vi har en vision på den europæiske og på den globale scene. Vi skal gøre op med selvtilstrækkeligheden og indelukkeheden.

Aldrig før har vi haft så stor en chance, så gode muligheder som nu for at sætte vort præg på verden, ikke dominere de andre, det kan vi jo ikke, og det skal vi heller ikke bilde os ind at vi kan, men stille og roligt sætte vort præg på verden. Murens fald, den økonomiske globalisering, informationsteknologiens fremstormen har en markant og varig betydning for Europa og for Danmark. Det store, globale internationale marked er her, det kan vi ikke ændre, men vi kan gøre noget andet.

Og her vil jeg godt spille bolden tilbage til venstrefløjen, til Enhedslisten og til SF: Jeg har aldrig forstået, hvorfor Enhedslisten og SF nægter at gå med på holdet, der tilstræber at give markedsøkonomien et menneskeligt ansigt. Det hold har man jo været på i Danmark, da vi igennem hundrede år har arbejdet for at give markedsøkonomien et menneskeligt ansigt, og det er lykkedes os, og jeg fatter simpelt hen ikke logikken. Når vi når til grænsen, så er vi ikke med længere. En mærkelig logik, i hvert fald mangler der en.

Jeg vil derfor også opfordre til: Lad os nu stille nogle fornuftige krav til den markedsøkonomi, som har gode ting i sig, men også en markedsøkonomi, hvor vi risikerer, hvis vi overlader den til sig selv, at alt for mange falder af i svinget. Det er vi jo enige om i Danmark. Hvorfor kan vi så ikke være enige om det i Europa og i den globale økonomi?

I Danmark har vi gjort det. Det danske velfærdssamfund stiller krav om ordnede rammer for markedsøkonomi og for samfund, krav, som sikrer rimelige vilkår for alle, både de stærke og de svage. De krav skal vi holde fast i, de er basis for vores velfærdssamfund.

Men når det nu er sådan, at markedsøkonomien ikke længere er en national størrelse alene, der respekterer landegrænserne, så må vi også gå videre. Derfor har vi valgt at skabe det hjemmemarked, der hedder EU's indre marked, som sætter nogle fælles rammer for vores indbyrdes handel. Jeg ved godt, der er mange, der vil stoppe her – så har vi så det marked, og så stopper vi – men vi vil ikke stoppe her. Regeringen ønsker ikke bare at skabe et hjemmemarked i Europa. Regeringen ønsker at stille krav til det hjemmemarked på samme måde, som vi har stillet krav i Danmark: bedre miljø, bedre beskæftigelse, samarbejde, en ny menneskeliggørelse af de europæiske økonomier. Det er det, vi ønsker.

Vi kan ikke forbedre og udbygge det europæiske og danske velfærdssamfund, hvis vi vender ryggen til virkeligheden. Vi skal gøre det omvendte, vi skal finde politiske svar på de store forandringer, der kommer til os udefra. Gør vi ikke det, så svigter vi for alvor vores politiske hovedopgave, så svigter vi den danske befolkning.

Og hvordan ser så den politiske europæiske og danske virkelighed ud? I Danmark præges billedet naturligvis af, at debatten om den fælles valuta, euroen, er godt i gang og vil blive yderligere udbygget i den kommende tid. Fire andre emner vil også få stor betydning i de kommende år.

For det første: EU's udvidelse med landene i Central- og Østeuropa. Den går nu ind i den afgørende fase. Det har vi kæmpet for siden Københavntopmødet i 1993 under det danske formandskabs ledelse.

For det andet: Start på en regeringskonference om de institutionelle tilpasninger til udvidelsen næste år. Vi skal være færdige med vores hjemmearbejde, så de nye kan komme til.

For det tredje: Diskussionen om den europæiske forsvars- og sikkerhedspolitik, som vi deltager i, er nu godt i gang.

Og endelig for det fjerde, som ikke så mange taler så ofte om lige nu: Vi tager fat på en ny fase i selve miljøsamfundet, som vi tillægger så stor betydning.

Disse fire emner bliver vigtige dagsordenspunkter på Det Europæiske Råds møde i Helsingfors. Andre vigtige emner kommer også op, beskæftigelsen ikke mindst, informationsteknologien, bl.a. i relation til den årtusind-erklæring, som Det Europæiske Råd ventes at vedtage i Helsingfors.

Lad mig tage nogle af de væsentligste temaer: Siden kosovokonfliktens ophør er debatten og drøftelserne om en europæisk forsvars- og sikkerhedspolitik i bogstaveligste forstand blevet konkrete. Den europæiske forsvarsdimension omtales ikke længere som teori, den opfattes som en nødvendighed. For hvad var det, Europa lærte i Kosovo? Vi lærte, at forfølgelser, masse mord, udrensninger på grund af religion eller etnisk forskellig baggrund ikke var et afsluttet kapitel i Europas historie. Vi lærte, at der kan være situationer, hvor magt er den eneste udvej, når alt andet er slået fejl, når alle diplomatiske forsøg er gjort, når der ikke er anden udvej. Vi lærte, at Europa har et ansvar, men vi lærte også vores egen begrænsning. Det korte af det lange er jo, at Kosovo viste, at Europa ikke var helt rede til, helt klar til at påtage sig et ansvar, som de europæiske demokratier lovede hinanden at ville være rede til, og som med rimelighed kan forventes af os.

Opgaven blev løst. Udrensningerne i Kosovo blev standset, og befolkningen kunne vende tilbage, men at det kom dertil, skyldes ikke mindst vores amerikanske allierede og deres deltagelse, deres medløft af ansvar. Og mere til: Også de allierede i Europa, ikke mindst Danmark, ydede vort.

Jeg siger det ikke for at forklejne den europæiske indsats og da slet ikke den indsats, vore egne gjorde og gør i Kosovo den dag i dag. Den kan der ikke sættes spørgsmålstegn ved. Den er vi stolte af. Den var og er fortsat prisværdig og stærk. Men Europa må selv gøre sig i stand til at bære mere, handle hurtigere, gribe ind tidligere. Den erkendelse er for alvor sunket ind i Europa efter Kosovo, og det er derfor, debatten om en europæisk forsvarsdimension tager fat. Helsingfors vil tage det første skridt, opstille helt konkrete mål for, hvad Europa skal være i

stand til, at gå ind før krisen bliver til krig, gå ind for at sikre befolkningerne og menneskeretighederne, gå ind for at sikre freden.

Jamen kan det ikke alt sammen ske inden for rammerne af NATO, kan man så spørge. Der er lande, som mener, at der ikke kan skabes den nødvendige sammenhæng i EU's politik, medmindre Europa selv får nogle muligheder for at håndtere krisestyring i alle faser. Så er der andre lande, som er neutrale og derfor nødig ser krisestyring blive koblet for tæt sammen med en forsvarsalliance, hvilket NATO jo grundlæggende er. Endelig er der nogle, som synes, at når EU selv skal betale prisen, bør EU også selv kunne bestemme. Der er altså mange hensyn at tage, mange synspunkter at forene, og det er det, der til dels afspejles i det dokument, den rapport, der nu ligger på bordet til topmødet i Helsingfors.

Nu ved jeg godt, at nogle straks vil mane de gamle spøgelse frem, så lad os tage et par af dem. Påstand nummer ét: Europahæren dukker frem igen. Jeg kan også høre det på retorikken. Jeg vil gerne tale lige ud om det. Det er rigtigt, at Europa vil få egne styrker. Det er korrekt, at det, man taler om, er et udrykningskorps, altså 50.000-60.000 mand. Det er ikke en stående hær, og der er ikke tale om stående tropper, der er underkastet én kommando. Der er tale om eksisterende tropper i hvert enkelt land, som får nye opgaver.

Man kan da godt vælge at kalde det for en europahær. Jeg ville såmænd ikke blive overrasket, hvis der var nogle ude i Europa, som fik den idé. Men det, der foreslås her, er sådan set ikke så interessant, når vi ser betegnelsen, det er interessant, når vi ser på, hvad det er for opgaver, der skal løses. Og det har ikke meget at gøre med den gamle idé om en europahær til traditionelt territorialforsvar af eget territorium som et alternativ til NATO og USA. Det er det ikke.

Hvis vi ved en europahær forstår en europahær, der skal forsvare det europæiske område i stedet for NATO, så er det ikke en europahær. Hvis vi ved en europahær forstår en europæisk overkommando for nationale tropper, så er det ikke en europahær. Hvis vi derimod ved en europahær – og jeg har såmænd ikke noget imod at kalde den det – forstår, at hvert enkelt land kan byde ind med deres tropper og bidrag for at løse en humanitær opgave, en fredsbevarende opgave, en fredsskabende opgave enten i direkte samarbejde, og det vil være i de fleste

tilfælde efter min bedømmelse, med NATO eller også selv, så er det det, det drejer sig om.

Lad mig være konkret: For det første handler det om krisestyring, det, der kaldes Petersberg-opgaverne, ikke om landeforsvar. Alle er enige om, at det traditionelle forsvar ligger i NATO, og der skal det blive.

For det andet: Vi taler om en forholdsvis mindre styrke, trods alt. 50.000-60.000 mand lyder selvfølgelig af meget, men vi skal lige huske at sammenligne det med, hvad der står til rådighed i Europa – over 2 millioner mand samlet set, når vi ser på alle de europæiske samfund.

For det tredje vil mange af disse soldater, om ikke de fleste, også have en NATO-hat på. De skal altså kunne benyttes både af NATO og EU.

Og endelig for det fjerde: Som jeg sagde, det er ikke territoriale forsvarsopgaver; de ligger fortsat i NATO.

Et andet argument imod, jeg også hører, er: EU underminerer NATO. Her synes jeg, at vi skal huske på, at USA selv har presset hårdt på, for at Europa skal påtage sig et større ansvar. Jeg synes også, det er værd at nævne, at det, der lægges op til her, er, at EU skal kunne påtage sig en opgave, hvis NATO som helhed ikke ønsker at blive inddraget.

Det var den formel, vi blev enige om på NATO-topmødet i Washington i foråret, og det er den formel, som netop er blevet gentaget i vigtige erklæringer forud for topmødet mellem Frankrig og Storbritannien og ligeledes på det efterfølgende topmøde mellem Frankrig og Tyskland, og det er den formel, der nu bæres videre i selve oplægget til Helsingfors.

Hvis NATO ikke som helhed ønsker det, og det er det, der er nævnt først, jamen så ligger der nogle opgaver, som Europa kan påtage sig alene.

Man kan altså sige, at Europa skal sidde klar, være en del af NATO, som vi fortsat er, men sidde klar. Holdet udgøres fortsat af NATO med Europa, og hvis hele holdet ikke vil være med, jamen så kan Europa gå ind og løfte. Det er vigtigt at få slået fast.

Det er klart, at den udvikling naturligvis berører de danske forbehold, det skal der ikke herske nogen tvivl om. Regeringen respekterer forbeholdene, derfor har vi under forhandlingerne valgt at erindre vore allierede og vore kolleger, vore partnere i Europa om Danmarks stilling. Vi behøvede det strengt juridisk taget ikke, men vi synes, det vil være det rigtige – vi synes, der skal være klarhed over, hvor Dan-

mark står – i forhold til den danske befolkning først og fremmest.

For det er jo den danske befolkning, der bestemmer over forbeholdenes fremtid. Forbeholdene er Danmarks. Det forbehold, vi har om det forsvarsmæssige, kan kun ændres – hvis det skal ændres – ved en folkeafstemning af den danske befolkning.

Nu står det så direkte i formandskabets rapport til Helsingfors, at vi har erindret om Danmarks stilling, om Danmarks forbehold. Så er der ikke noget at raffle om, så er det klar tale, så ved vi, hvor vi har hinanden.

Det er blevet påstået, at når vi har valgt at holde os uden for forsvarsdimensionen, så må det også betyde, at Danmark ikke engang kan være til stede, når disse emner behandles. Jeg vil gerne sige, at det er en misforståelse i bedste fald. Folketingets flertal har klart ved flere lejligheder opfordret regeringen til at varetage Danmarks interesser ved at deltage i drøftelserne. Det er jeg ret glad for, og det ved jeg, at regeringer er glad for, det ved jeg, at folketingsgrupperne, der har stemt for dette, er glade for.

For det handler jo om at varetage Danmarks interesser, og man skal også huske på, at da den danske befolkning stemte om forsvarsforbeholdet, besluttede man ikke kun, at vi skulle holde os udenfor. Det indgik også, at Danmark skulle være observatør i Vestunionen, så vi i det mindste kunne følge med i, hvad der foregår. Det er i øvrigt helt i overensstemmelse med danske traditioner. Vi har aldrig ført den tomme stols politik. Det er ikke altid, vi har brudt os om selskabet eller det, vi må lægge øre til, men vi har som hovedregel været til stede, og vi har som regel også lagt op til dialog.

Vi skal også huske, at Europa er indrettet på den måde, at alle deltager i møderne, uanset om de nu har stemmeret eller ej. Der er simpelt hen procedurer for den slags i EU. Derfor er Danmark også med, når indvandrer- og flygtningespørgsmål drøftes i EU, selv om vi har et forbehold på de retlige og indre anliggender, og dem markerer vi så, når det skal gøres. Og derfor skal vi også være med i drøftelserne omkring forsvarsdimensionen.

Endelig må jeg så spørge: Hvad er det egentlig, man frygter, ved at Danmark er til stede? Jeg vil godt minde om, at denne regering sikrede, som vi jo lovede den danske befolkning inden Amsterdam, at det danske forbehold blev skrevet ind i traktaten i form af en protokol – en juridisk protokol oven i købet, og dér står det

fortsat. Den protokol gælder, så længe den danske befolkning ønsker det, den kan kun ændres af den danske befolkning. Ingen kan tage den fra os – kun os selv.

Det indebærer altså også, at retsakter inden for forsvarsdimensionen ikke gælder for os, og vi kan heller ikke være med til at beslutte dem. Det kan regeringen ikke ændre, igen kun befolkningen.

Det er således regeringens hensigt, at Danmark skal være til stede i alle organer og sammenhænge, hvor forsvarsdimensionen behandles. Det er vores pligt at varetage danske interesser, hvor vi kan forfægte dem, men når der træffes beslutning, ja så kan vi ikke deltage.

Men det europæiske samarbejde handler jo ikke kun om sikkerheds- og forsvarspolitik, heller ikke i Helsinki. Langt fra. Der er også andre, meget vigtige emner. Først og fremmest EU' udvidelse. Udvidelsen er en historisk enestående chance for at få hele Europa samlet i et samarbejde præget af de fælles europæiske værdier. Et samarbejde præget af rettigheder og præget af pligter.

I virkeligheden kan man næsten sige, at Helsinki meget vel kan blive kronen på værket for en dansk udenrigspolitik, der har været vedholdende siden foråret 1993. Jeg ser en direkte linje mellem det danske formandskabs konklusion i København i foråret 1993 omkring de såkaldte Københavnerkriterier, altså kravene, basis for EU's udvidelse, og så dette topmøde i Helsinki, hvor vi får de 5 bageste ansøgerlande op i samme gruppe som de 5 forreste. Det er et gennembrud for vores tankegang, det er et afgørende historisk gennembrud, og fortsætter vi linjen, kan vi jo se, at under det kommende danske formandskab i andet halvår år 2002 vil vi jo være tæt på det tidspunkt, hvor vi har besluttet os for i Helsinki at færdiggøre vores hjemmearbejde, så vi er klar til at tage de første lande i år 2003.

Jeg siger ikke, at de første lande kommer i år 2003, jeg siger bare, vi har besluttet os for at være klar i år 2003. Hvorvidt de første lande rent faktisk kommer, afhænger af, om de er klar. Her står vi så med den største udfordring på tærsklen til det 21. århundrede, her står vi så med alle vores erfaringer fra det 20. århundrede, og på mange måder må vi jo sige, at vi har valgt en anden vej end den totale planøkonomi eller den totale uregulerede markedsøkonomi. Vi er i gang med at bygge en vej op, som vi alle sammen kan være bekendt.

Vi kender jo billederne, der har brændt sig ind på vores netinder: Gadebarnet i Riga, børnehjemsbørnene i Rumænien, og også tallene fortæller en til tider barsk historie om den tilstand, hvori vores nabolande er. Den gennemsnitlige levealder faldt brat i de første 4 år efter overgangen til markedsøkonomien i de baltiske lande, Østbanken konkluderer i sin seneste rapport, at de, der er hårdest ramt af fattigdom i de nye markedsøkonomier, er husholdninger med mange børn, enlige forældre, og folk, der afhænger af offentlige ydelser, også ældre mennesker, pensionister.

Derfor er udvidelsen også en social opgave. Derfor er EU's udvidelse også en fordelingspolitisk opgave, en retfærdig politisk opgave, som vi skal stå i spidsen for.

Det er også i udvidelsens lys, regeringen ser den kommende regeringskonference. Vi har klart sagt fra starten, at konferencen bør koncentrere sig om at gøre EU's institutioner rede til den kommende udvidelse. Man bør ikke komplicere dagsordenen med mange andre temaer af hensyn til det overordnede mål.

Vores ønske om en dagsorden koncentreret om det, vi ikke løste i Amsterdam, fik opbakning fra kollegerne i Köln i juni. Det drejer sig om Kommissionen, at stemmevægten er i Rådet, og flertalsafgørelser. Det drejer sig også om et antal dertil knyttede institutionelle spørgsmål som f.eks. Europa-Parlamentets rolle og domstolens arbejdsmetoder. Det er vi naturligvis meget tilfreds med, og det håber vi kan blive fastholdt i Helsinki.

Der skal ikke herske tvivl om, at Danmark er klar til at bidrage til fornuftige løsninger. Det var vi allerede i Amsterdam. Det er vi også stadig.

Må jeg hen mod afrundingen af mit indlæg nævne et tema, som også har stor betydning, og som er en dansk mærkesag. Det er miljøet. Miljøpolitikken bragte vi jo ikke mindst i centrum under forhandlingerne om Amsterdamtraktaten. Danmark var også med til at foreslå Det Europæiske Råd at indlede en konkret proces, hvor Amsterdamtraktatens bestemmelser om miljøintegration skal udmøntes i EU's forskellige politikker, bl.a. inden for energipolitikken og landbrugspolitikken.

På topmøderne i Cardiff, i Wien og i Köln er dette arbejde gradvis blevet udvidet. Vi har på disse topmøder bidraget meget aktivt til denne positive udvikling.

Regeringen vil arbejde for offensive miljøkonklusioner i Helsinki, på integration af miljøhensynet i EU's sektorpolitikker, på en samlet strategi for en bæredygtig udvikling, på Kyoto-protokollen. Det er vores linje at være ambitiøse. Det er ikke sikkert, vi får alt med i denne omgang, men det har ikke afskrækket os før, og det vil det heller ikke gøre nu. Vi vil gøre, hvad vi kan, til gavn for miljøet.

Beskæftigelsen er også på dagsordenen. Vi har kæmpet for, at den skulle komme det siden 1993. Det mål er nu nået. Vi har med syvtommerssøm fået slået fast, at beskæftigelsen må have første prioritet i alle EU-lande, og det er der ingen, der i dag sætter spørgsmålstegn ved længere.

Vi har fået etableret klarere retningslinjer for medlemslandenes beskæftigelsespolitik. Klare regler for uddannelse og for aktiveringen står i fokus. Ikke besluttet nede i Bruxelles, men som retningslinjer og som målsætning.

Jeg er sikker på, at Helsingfors vil blive en bekræftelse af, at vi skal holde fast og videreudvikle den europæiske beskæftigelsesstrategi.

Når vi kigger på det nye århundredes udfordringer for den europæiske beskæftigelsespolitik, på vore velfærdssamfund, er der en ting, der springer i øjnene: Informationsteknologiens fremstormen. Vi skal udnytte de nye muligheder i hver vore lande, men også i vort samarbejde. Ellers kan vi jo ikke klare udfordringerne: Skrap konkurrence, omstillingsbehov og videnskabsmæssig centrifugalkraft, hvor vi, hvis vi ikke former en politik, risikerer, at dem, der ikke kan alle sprogene, dem der ikke er uddannede til det på forhånd, falder af i svinget.

Det vil vi ikke acceptere. Politik er til for at gribe forandringer på menneskers betingelser, og det budskab vil jeg tage med til Helsingfors. Der er ikke tid til at tøve eller være i tvivl. Der skal tages initiativer i de enkelte lande, også bidrages på det europæiske plan.

Jeg vil opfordre mine kolleger til i Helsingfors, at den årtusinderklæring, som vi skal vedtage, tager afsæt i globaliseringens og informationssamfundets udfordringer, og at det bliver et hovedemne på det kommende beskæftigelsestopmøde i Lissabon i marts år 2000.

Se, et par gange i dette århundrede har vores samfund stået ved særlige vigtige skilleveje. Skilleveje, der rækker langt ind i fremtiden. Det var tilfældet i 1930'erne, da vi valgte vores velfærdssamfundsmodel, det var tilfældet i 1960'erne og 1970'erne, da vi valgte at gå ind i

et europæisk samarbejde, erkende den europæiske virkelighed og sige ja i 1972.

Lige nu står vi ved nye og lige så vigtige skilleveje. Udfordringen fra den fælles valuta, euroen, og globaliseringen. Det globale viden-samfund er vores arena i det internationale århundrede. Den økonomiske globalisering bliver hele tiden stærkere, godt hjulpet på vej af informationsteknologien. Der handles og investeres som aldrig før over enorme afstande.

Vi går ikke fri af den internationale markedsøkonomis bevægelser. Vi så det i 1997, i 1998, hvor en voldsom økonomisk krise ramte Europa og ramte os, men den ramte ikke Portugal og Spanien, som den normalt ellers ville gøre, for de var på vej ind i den fælles valuta.

Vi oplevede det samme forløb i Europa i 1992 og 1993, hvor det fælles europæiske valutasamarbejde ikke kunne stå for trykket udefra. Det har vi lært af. Det handler den fælles valuta, euroen, også om.

Danmark har en interesse i ikke længere at skulle leve med den usikkerhed. Det vil være godt for virksomhederne. Det vil være godt for vores befolkninger at få en større stabilitet i det fælles valutaområde. Oliekriserne fra 1970'erne har også sendt os klare erfaringer herom.

Et dansk medlemskab af den fælles valuta giver store muligheder for at varetage vores lands interesser bedre end før. Vi er ikke i tvivl. Regeringen kan sammen med Folketinget gøre en forskel ved at deltage. En forskel i det danske samfunds interesse.

Jeg skal så erindre om, at samarbejdet om retlige og indre anliggender ikke kommer op til substansdrøftelse i Helsingfors. Det er ikke så mærkeligt. Vi har lige haft et topmøde i Tammerfors, i Tampere, hvor gode retningslinjer blev lagt til rette.

Jeg vil så slutte med at understrege, at jeg føler, det lidt er tiden til, at vi nu lægger en offensiv europapolitik til rette. Jeg føler, det er tiden til, at vi også med os selv træffer nogle fornuftige beslutninger, at vi på en måde også gør os klart, at de værdier, vi har i vores danske velfærdssamfund, lige nu er af en sådan karakter, at der er særlig meget brug for at bygge på dem også i det 21. århundrede. Men det kræver altså også, at vi vedstår dem, at vi er stolte af dem, at vi tør handle på grundlag af dem og gå ud i det europæiske samarbejde.

Vi må gå fra en defensiv til en offensiv europapolitik, og vi må gøre det med åbne øjne og i fri dialog med hinanden og med befolkningen.

Det danske menneskesyn og de danske visioner om sikring af acceptable vilkår for alle mennesker har jo været drivkraften i opbygningen af det danske velfærdssamfund. Den kamp skal vi videreføre i Europa og globalt, og den kamp kæmper vi bedst, hvis vi er med og vi kan få indflydelse, fordi vi har noget at byde på, og fordi vi skal være dér, hvor der besluttet om os og om andre. Derfor og først og fremmest derfor skal vi gå offensivt ind i disse helt afgørende drøftelser.

Forhandling

Jacob Buksti (S):

Samarbejdet i EU udvikler sig hurtigt i disse tider, og der vil nok være mange, der synes, at tempoet nærmest er hæsblesende, og at det vel også måske for nogle synes at gå lidt for stærkt.

Forklaringen er, at EU står over for meget store udfordringer, fordi verden har forandret sig. Der er grund til at glæde sig over, at EU-landene viser vilje til samarbejde og vilje til at finde fælles løsninger; det er klart i Danmarks interesse.

Under den kolde krig blev de øst- og central-europæiske lande holdt i et jerngreb af Sovjetunionen. Verden var delt op i blokke, der holdt hinanden i skak. Man handlede ikke med hinanden; befolkningerne havde meget lidt kontakt med hinanden; de politiske systemer var vidt forskellige. Der var militær konkurrence og gensidig mistillid.

Verden har forandret sig grundlæggende siden den kolde krigs ophør. De central- og øst-europæiske lande er på vej ind i EU; flere af dem er allerede medlemmer af NATO, den gamle fjendeorganisation.

Efter Socialdemokratiets mening skal udviklingen i EU ses i dette perspektiv. EU er i gang med at tilpasse sig en ny virkelighed, en åben verden med et globalt marked, en verden præget af den moderne informationsteknologi.

EU er ved at finde nye løsninger på nye problemer. Derfor er udvidelsen, med de central- og østeuropæiske lande på dagsordenen, noget, som var udelukket under den kolde krig. Desværre har den kolde krigs ophør også ført til etniske konflikter, borgerkrige og massedrab på civile. Derfor er forebyggelse af konflikter og krisestyrt på EU's dagsorden.

EU har også fået mulighed for at spille en rolle på verdensplan i kampen for en bedre ver-

den som brobygger mellem rige og fattige lande, som garant for social retfærdighed og ligestilling, som frontkæmper i miljøets tjeneste.

Den fælles valuta er også et svar på de nye udfordringer. På et frit verdensmarked er en stor og fælles valuta en kæmpefordel. Euroen vil være et tryggere værn mod de internationale valutaspekulanter, der desværre har alt for frit spil. Og den fælles valuta vil sikre bedre rammer for at investere og skabe arbejdspladser. Det hører med i den debat, vi er i fuld gang med, om Danmarks tilslutning til euroen.

Topmødet i Helsingfors vil tage fat på flere af disse udfordringer. En af dem er udvidelsen af EU. At give alle europæiske lande, der opfylder kriterierne, mulighed for at komme med, er næste århundredes største fredsprojekt.

Socialdemokratiet har hele vejen arbejdet for, at alle ansøgerlande skal have en fair chance. Der skal ikke skabes a- og b-hold i forhold til udvidelsen, og tempoet skal fortsat være højt.

På Socialdemokratiets vegne glæder jeg mig over, at der nu er udsigt til, at 10 central- og østeuropæiske lande, herunder alle de 3 baltiske lande, vil være i reelle forhandlinger. Kommissionen har anbefalet, at der indledes tiltrædelsesforhandlinger med Letland, Litauen, Slovakiet, Bulgarien, Rumænien og Malta. Det er en anbefaling, som Socialdemokratiet er hundrede procent enig i, og som vi opfordrer regeringen til at følge op på.

Den kommende regeringskonference skal også drøftes på topmødet. Socialdemokratiet ønsker, at EU hurtigst mulig gør sig klar til at optage de nye lande ved at foretage de nødvendige justeringer af institutionerne. Vi ønsker derfor en regeringskonference, der så vidt muligt står i udvidelsens tegn og ikke spreder sig over alle mulige andre emner. I modsat fald risikerer man, at diskussionerne trækker ud. Det vil være et dårligt signal at sende, hvis EU ikke er klar til at optage nye lande på grund af indre tovtækkeri og uenighed. Det må ikke ske.

Socialdemokratiet ønsker at understrege, at EU's væsentligste redskab til at sikre fred og stabilitet ligger i at tilbyde nye lande medlemskab. Men det står nu klart, at dette redskab ikke kan løse alle konflikter. Især erfaringerne fra Kosovo har sat sig dybe spor både i NATO og i EU.

På NATO-topmødet i april i år blev man enig om at styrke samarbejdet mellem NATO og EU, en beslutning, Socialdemokratiet støtter fuldt ud. På EU-topmødet i Köln enedes man om, at

EU må kunne forebygge og løse kriser i nær-områderne langt mere effektivt. Det er en erkendelse, som også Socialdemokratiet deler. Der er behov for at forbedre såvel den ikkemilitære som den militære håndtering af kriser.

Jeg vil gerne på Socialdemokratiets vegne fremhæve, at etablering af et civilt beredskab er på dagsordenen på topmødet i Helsingfors. Det er meget positivt. Et sådant beredskab vil gøre det muligt at foretage en hurtig humanitær indsats i krigshærgede områder.

Det udspil, der vedrører den militære krisestyring, er mere præcist, end de fleste forudså for bare et halvt år siden. Der talte man bl.a. om en beredskabsstyrke i størrelsesordenen 50.000-60.000 mand, der skal være klar inden udgangen af år 2002. Der skitseres også en beslutningsstruktur, der bl.a. omfatter en sikkerhedspolitisk og en militær komité.

Spørgsmålet er så, om udviklingen går i den rigtige retning. Efter Socialdemokratiets opfattelse ser det sådan ud. Diplomatiske initiativer virker nu engang bedst, hvis man har adgang til at spille på hele klaviaturet og altså også råder over et egentligt militært krisestyringsberedskab.

Socialdemokratiet lægger afgørende vægt på, at udviklingen i EU sker i samklang med NATO. NATO skal fortsat være den centrale sikkerhedsorganisation, når det drejer sig om territorialforsvar. EU skal ikke være en forsvarsorganisation i konkurrence med NATO, men det lægges der heller ikke op til. Socialdemokratiet hæfter sig ved, at EU får bedre mulighed for at varetage de såkaldte Petersberg-opgaver, det vil sige opgaver rækkende fra humanitære opgaver til fredsskabende aktioner, altså mere effektiv krisestyring, ikke territorialforsvar.

Socialdemokratiet lægger vægt på, at EU medlemmer, der ikke er med i NATO, får mulighed for at deltage i det forsvarspolitiske samarbejde. Der bør også findes ordninger, der sikrer inddragelse af NATO-medlemmer uden for EU. Det er nogle af de ting, der fortjener en nærmere afklaring.

Udviklingen ser som sagt fornuftig ud, men vi skal have alle detaljerne klarlagt, før vi kan gøre vores stilling op. Vi må se det endelige resultat, og når vi kender det, så må vi tage stilling.

Efter Socialdemokratiets opfattelse har Danmark en klar interesse i at deltage aktivt i drøftelserne i EU. Vi skal varetage danske interes-

ser, hvor vi kan; vi skal sikre, at udviklingen går i den rigtige retning, sådan som vi også gør det, når de samme sikkerhedspolitiske emner diskuteres i NATO, OSCE og FN.

Socialdemokratiet er derfor enig med regeringen i, at Danmark kan deltage i de sikkerhedspolitiske og militære organer, som påtænkes oprettet, men Danmark kan ikke være med til at træffe beslutninger. Danmark kan heller ikke deltage i gennemførelsen af de beslutninger, der træffes i EU. Det følger af vores forbehold, og de skal respekteres fuldt ud.

Socialdemokratiet hilser med tilfredshed, at regeringen allerede på et tidligt tidspunkt har erindret om det danske forbehold. Det er ikke juridisk nødvendigt, men det er fornuftigt at bortvejre enhver tvivl.

Endelig om det retlige og de indre anliggender blot den bemærkning, at der blev sat skub i samarbejdet på topmødet i Tampere. Socialdemokratiet støtter et styrket og mere effektivt samarbejde på dette område, men det skal naturligvis også her ske under fuld respekt for vores forbehold, og jeg skal derfor til slut på vegne af de to regeringspartier, Venstre, De Konservative og Centrum-Demokraterne foreslå følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget opfordrer regeringen til i forbindelse med Det Europæiske Råds møde i Helsingfors at fastholde den aktive danske europapolitiske linje med udvidelse af EU i centrum og med vægt på menneskerettigheder, beskæftigelse, miljø, forbrugersyn og åbenhed.

Folketinget opfordrer i forbindelse med det kommende topmøde i Helsingfors regeringen til

- at arbejde for den hurtigst mulige udvidelse af EU,
- at arbejde for, at den kommende regeringskonference koncentrerer sig om de spørgsmål, der er nødvendige af hensyn til udvidelsen samt
- nøje at følge udviklingen og deltage aktivt i alle drøftelserne og sikre danske interesser i det videre arbejde i EU om krisestyring og den europæiske forsvarsdimension under fuld respekt af det danske forbehold.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 30).

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (se foran). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Der er tre korte bemærkninger: hr. Keld Albrechtsen, hr. Frank Dahlgaard og hr. Kristian Thulesen Dahl i nævnte rækkefølge.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Statsministeren indrømmede jo i sit indlæg, at man faktisk godt nu kan tale om en europahær, og hr. Jacob Buksti siger så, at Danmark skal deltage i de militære organer i EU, som nu bliver oprettet på topmødet i Helsinki.

Så vil jeg godt spørge hr. Jacob Buksti: Det står jo i den danske undtagelse, i den såkaldte danske protokol, at de beslutninger, der tages om forsvarspolitik på topmøderne, faktisk er omfattet af undtagelsen. Hvordan kan hr. Jacob Buksti så forklare, at man alligevel på det kommende topmøde vil være med til at godkende disse papirer, når det udtrykkeligt fremgår af protokollen, at det må Danmark ikke være med til?

For det andet står der i den danske undtagelse, at Danmark ikke deltager i udarbejdelsen og gennemførelsen af Unionens afgørelser og aktioner på forsvarsområdet. Men det er jo lige nøjagtig det, der foregår i en militærkomité, som hr. Jacob Buksti nu hævder at Danmark kan være medlem af.

Jeg forstår det simpelt hen ikke. Ingen, der læser almindeligt dansk, vil kunne forstå det. Men jeg vil godt bede hr. Jacob Buksti komme herop og forsøge på at forklare det.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Jamen jeg tror da godt, jeg kan gå med til den vedtagelse, der blev læst op her sidst, for den sætter jo udvidelsen i centrum. Nu er der gået 10 år, siden Muren faldt og de østeuropæiske lande blev befriet, og de er stadig væk ikke med i EU, og der er i bedste fald, har jeg forstået, 3 år til, at de første kan blive optaget.

Men så er det, jeg vil spørge hr. Jacob Buksti, om den politik, der er ført og stadig væk føres, egentlig er i overensstemmelse med det brændende ønske, som hr. Jacob Buksti siger der er fra Socialdemokratiets og regeringens side, om, at nu skal de østeuropæiske lande altså hurtigt med i EU.

Når man har ført en politik og stadig væk går ind for at uddybe samarbejdet både med en fælles mønt og fælles pengevæsen og med et system, som blev gennemtruffet med Amsterdamaftalen, med fælles ydre grænser og alt det dér, jamen så er der jo nye betingelser, der skal opfyldes, før de østeuropæiske lande kan komme ind, og så forsinker det processen.

Hvordan hænger de ting sammen?

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Efter at have hørt statsministerens og hr. Bukstis taler må man dog sige, at det går ikke bare hurtigt ude i EU. Det går søreme også hurtigt i Socialdemokratiet. Altså at man i den grad kan løbe væk fra de løfter, man har givet, da man så sent som ved folketingsvalgkampen i 1998 stod, som statsministeren gjorde, og sagde, at statsministeren, den nuværende, hvis man genvalgte ham, var garanten for de danske forbehold. Og så skal man minsandten høre nu, at EU-landene er på vild fart derudad for at lave en europahær, og så skal man høre Socialdemokraterne her, først den ene, så den anden, tale dels for, at det er en stjernegod idé, og bagefter tale for, at Danmark kan da sagtens være med i mangt og meget af det. Det er forbløffende at måtte høre hr. Buksti tale om forsvarsområdet i EU i dag.

Jeg vil spørge hr. Buksti, om ikke han kan bekræfte, når han nu taler så meget om NATO og EU, og der skal være samklang og jeg ved ikke hvad, om det ikke er rigtigt, at USA i stigende grad er bekymret over udviklingen i EU på forsvarsområdet. Er det ikke rigtigt, kan hr. Buksti ikke bekræfte, at USA faktisk har udtrykt sin bekymring over for EU-landene, fordi man er bange for, at det netop ikke bliver i samklang med NATO, men tværtimod det modsatte?

Og så vil jeg bare spørge hr. Buksti: Vil hr. Buksti sammen med os andre være med til, på trods af alt, hvad han har sagt indtil nu, at sikre, at det danske forbehold klart og tydeligt fremgår af erklæringerne på det topmøde, der nu skal være, så der ikke er den fjerneste tvivl om, at de andre kan se, at det af topmødeerklæringen fremgår, at Danmark har det forbehold, vi nu har?

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg synes, at det, som er et problem i en debat som den her, er, at nogen gør sig ualmindelig

store anstrengelser for at pålægge andre motiver, de ikke har.

Det er jo næsten ikke til at føre en debat, hvis det er sådan, at man skal føre den ud fra en position, man slet ikke har, hvor det med almindelig sproglig eksegese drejer sig om at sige, at fordi statsministeren bruger ordet europahær, så har vi allerede dermed et brud på forbeholdene.

Hvis man hørte efter, hvad statsministeren sagde, så sagde han præcis, at det er ikke det, det handler om. Han sagde bare, at man kan godt kalde det for en europahær. Det, det handler om, er, at der er tanker om at operere med styrker, som bliver målrettet til denne her indsats. Der bliver ikke lavet nogen europahær i den forstand, som hr. Keld Albrechtsen åbenbart mener.

Og den dér med at deltage i militære organer osv.: Jamen der er jo lavet et stort og fint og flot juridisk notat til Europaudvalget, hvori der klart er redegjort for, hvad baggrunden for det her er.

Det, hr. Keld Albrechtsen har som problem, er, at hr. Keld Albrechtsen ikke indtil dato har været i stand til at sige, hvad der kommer til at foregå i de komiteer. Det, det hele handler om, er, at undtagelsen går på en egentlig militær forberedelse. Det, vi snakker om her, er overhovedet at udvikle, hvad det skal indeholde. Og der må det da være en dansk interesse at have indflydelse på, hvordan samarbejdet skal indrettes i fremtiden.

Vi har jo et forbehold, ikke fordi vi ikke vil være med i samarbejdet, men fordi vi ikke vil være med i Vestunionen, fordi det var en konkurrent til NATO. Jeg ved godt, at hr. Keld Albrechtsens forhold til NATO er et andet end mit, men det er jo det, der er baggrunden.

Men det var også sådan, at Danmark var observatør i Vestunionen og altså deltog, og derfor mener jeg, at det er at omgås ikke bare sandheden, men også det, som man tror er sandheden, med noget nær letsindighed ved det, hr. Keld Albrechtsen kaster sig ud i, og det vil jeg jo nødig beskyldte ham for alt for længe.

Og så til hr. Frank Dahlgaard: Der bliver sådan set ikke opstillet nye betingelser. De betingelser har været kendt længe; det er jo derfor, man har forhandlinger med optagelandene. De kommer ind, når de opfylder de kriterier, der er. Dem kan man så opfylde mere eller mindre troværdigt, derfor får man overgangsordninger osv., osv., men for at Fællesskabet skal kunne

fungere, bliver man jo nødt til at have nogle fælles regler, og så kan man se, i hvilken udstrækning landene opfylder dem eller ej. Det er betingelserne; det er derfor, at det sådan set hænger godt sammen, og de betingelser har været kendt længe.

Og til hr. Kristian Thulesen Dahl: Hr. Kristian Thulesen Dahl ved jo godt, når hr. Kristian Thulesen Dahl står heroppe og henviser til, at statsministeren under valgkampen sagde, at statsministeren var garanten for de danske forbehold, så ved hr. Kristian Thulesen Dahl lige så godt som jeg, at det er taget ud af sin sammenhæng. Det har vi diskuteret flere gange.

Det er slet ikke det, det handler om, at Socialdemokratiet er garanten for de danske forbehold. Socialdemokratiet er garanten for, at de ikke bliver ændret, uden at befolkningen er spurgt. Men det er ikke sådan, at det er et spørgsmål om, at Danmark skal sætte sig fuldstændig og totalt uden for indflydelse. Derfor mener jeg, at hr. Kristian Thulesen Dahl er på helt gal vej. Og hvorvidt USA i stigende grad er bekymret, det ved jeg ikke, men det vil man jo kunne få at vide på det NATO-toprådsmøde, som bliver kort efter mødet i Helsinki.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Nu er der mange korte bemærkninger, og vi tager tre ad gangen. Først fru Charlotte Antonsen, så hr. Knud Erik Hansen og hr. Keld Albrechtsen.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jeg vil gerne kvittere for de positive udsagn fra Socialdemokratiet om EU-forsvaret. Vi er meget tilfredse med i Venstre, at man omsider udtaler sig så positivt om noget så fornuftigt som at lave en fælles EU-forsvarspolitik.

Men det, der egentlig bringer mig herop, er, at jeg godt vil høre, om statsministerens mange ord om, at man nu i regeringen har besluttet at gå fra en defensiv til en offensiv EU-politik, har et konkret indhold.

Helt konkret vil jeg spørge hr. Jacob Buksti: I dag er der i B.T. en GFK-undersøgelse, som viser, at 51 pct. af danskerne ønsker, at vi allerede i år 2000 skal have en folkeafstemning om den fælles mønt. 47 pct. af de socialdemokratiske vælgere ønsker, at vi skal have en folkeafstemning allerede i 2000. Betyder den overgang fra defensiv til offensiv EU-politik, at man i regeringen f.eks. agter at fremrykke datoen, så vi

lidt hurtigere kan komme med i euroen, som befolkningen ønsker?

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Der henvises mange gange til Petersbergopgaverne, og de indebærer et bredt spektrum af opgaver, men de indebærer også muligheden for en meget aggressiv krisestyring a la Kosovo.

Det fører så hen til spørgsmålet om, hvad læren fra Kosovo egentlig er, og statsministeren var også inde på det, men jeg vil godt høre, hvad Socialdemokratiets ordfører mener om det.

Er læren fra Kosovo faktisk, at vi har brug for en tilsvarende militært aggressiv krisestyring mange andre steder? Er læren i virkeligheden ikke snarere, at der blev lavet så mange fodfejl i den civile krisestyring, også når vi taler om Rambouillet-forhandlingerne, at vi faktisk blev tvunget ud i en militært aggressiv krisestyring, som, hvis man havde haft fat i det andet, sandsynligvis ikke var landet dér?

Spørgsmålet er også: Hvor forestiller Socialdemokratiet sig egentlig, at vi har brug for noget a la Kosovo? Og endelig: Skal det her basere sig på et FN-mandat? Og som det sidste – og det er jo så fremtiden: Det kan godt være, Socialdemokratiet ikke ønsker, at det her skal udvikle sig til en forsvarspagt, men der er jo andre lande, der ser det her som en udfasning af WEU, og at den opbygning, man nu er i gang med, i virkeligheden er grundstenen til noget, der faktisk kan udvikle sig til europæisk forsvar. Bekymrer det ikke Socialdemokratiet?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil sige til hr. Jacob Buksti, at jeg synes, befolkningen har krav på en forklaring om, hvordan det kan være, at Danmark skulle kunne sidde i en militærkomité, når vi har en undtagelse, som siger, at vi deltager ikke i udarbejdelsen og gennemførelsen af Unionens afgørelser og aktioner på forsvarsområdet.

Så henviser hr. Jacob Buksti til et notat, som regeringen fik lavet i juli. Om det notat vil jeg gerne sige det, som det er, at der er ikke en djævel, der kan forstå det. Vi bliver altså nødt til at have en forklaring på almindeligt dansk, og hr. Jacob Buksti kan ikke gemme sig bag ved nogle jurister – al respekt for jurister.

Så kunne vi ikke godt få forklaringen på dansk? Hvordan kan man sidde i en militærko-

mité, som jo ifølge sagens natur alene har til formål at beskæftige sig med militære anliggender? Det er nu engang det, militærfolk laver i en militærkomité. Hvad skulle de ellers lave? Det er det, de har forstand på. Jeg håber ikke, de skal til at blande sig i socialpolitik eller andre spørgsmål.

Så jeg vil spørge hr. Jacob Buksti: Hvordan kan man sidde i en militærkomité, når man har en undtagelse, der siger, at man ikke må være med på forsvarsområdet?

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):
Det hører vi nu. Hr. Jacob Buksti.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Først til fru Charlotte Antonsen: Jeg synes jo, det er helt guddommeligt, at vi stadig væk skal have den her datosnak. Det må jeg sige. Jeg troede, vi var kommet ud over datologien, men det er vi ikke, og at det skulle være sådan, at fordi der kommer en meningsmåling i B.T., så skulle det føre til, at lige pludselig så så regeringen lyset, som den ikke havde set før, og fandt en dato. Det må jeg sige, så synsk er regeringens sandsynligvis ikke.

Hvordan man så derefter skulle nå til at få en hurtigere afklaring – hvordan får man en hurtigere afklaring af noget, man ikke har besluttet datoen på endnu? Det ved jeg ikke, og jeg ved ikke, om fru Charlotte Antonsen har fået en fornemmelse af, at regeringen mener, at en eventuel folkeafstemning skal være senere end år 2000. Regeringen har ikke sagt noget om, at det ikke skal være i år 2000 eller 2001. Så hvorfor skal man lave noget, der skal være hurtigere og dermed i år 2000? Det kan jeg ikke forstå en pind af.

Til hr. Knud Erik Hansen: Hvad er læren af Kosovo? Ja, læren af Kosovo er jo præcis – dér tror jeg egentlig ikke, vi er så uenige – at det, der er galt, er, at den bløde sikkerhedspolitik, altså den økonomiske indsats, den forebyggende indsats og den hårde sikkerhedspolitik, det militære, ikke har hængt ordentligt sammen, og det er jo derfor, at man på baggrund af Kosovo er kommet til at diskutere en tættere integrering af det, EU foretager sig. Det er nemlig det bløde, og det, NATO foretager sig, er det hårde.

Men hvis man i et forhandlingsforløb skal kunne håndtere det her, bliver man nødt til også at kunne have forbindelsen i forhandlingsforløbet, og derfor bliver man nødt til at have et

militært krisestyringsberedskab i forbindelse med de forhandlinger, som skal forebygge krisen. Derfor er det, at EU kommer ind, og det er det, det hele handler om.

Når vi så mener, at man skal sidde med – ja, hr. Knud Erik Hansen kan godt ryste på hovedet – men skal jeg gentage det én gang til? Det er sådan, at hvis man skal kunne forhandle, er det jo ikke nok at sige, at de, der sidder og skal give pengene, bare skal sidde og forhandle, mens det er nogle andre, der skal sidde og levere det militære isenkram. Hvis man skal forhandle og forebygge, skal man selvfølgelig forhandle, så man også er i stand til at levere en militær krisestyring senere. Det er det, det hele handler om, og det er derfor, at der skal ske en stærkere indsats på det område.

Og endelig står der direkte i den erklæring, der ligger til topmødet, at det skal foregå i overensstemmelse med FN's pagt og principper og OSCE's erklæring om en fælles europæisk sikkerhed.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (UP):

Jeg finder den brede vedtagelse sympatisk, fordi den fokuserer på udvidelsen, sætter den i centrum, ja, det er baggrunden for, at jeg gør det, men så kommer spørgsmålet: Hvordan harmonerer det?

Hr. Jacob Buksti siger, at disse ting har været kendt længe. Nej. Amsterdam stemte vi jo om sidste år, og Schengen kom ind i traktaterne, og dermed skal der nu være nogle særlige regler for bevogtning ved de ydre grænser, som de central- og østeuropæiske lande vil være en del af, hvis de kommer ind. Det kræver nogle nye betingelser for disse lande og gør det sværere for dem at komme ind. De er ikke kommet ind endnu; i bedste fald bliver det om 3 år, og så er det 13 år siden, at de blev befriet af disse venstreskruede kommunisters åg. Det var i 1992, man stemte om Maastricht, hvor emnet var den fælles mønt, i 1992, 3 år efter at Muren faldt, og derfor har man i EU brugt kræfter og ressourcer på at lave mere union i stedet for at lave den større.

Er det ikke rigtigt, hr. Jacob Buksti?

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg er helt klar over, at tiden slap op for hr. Buksti, men jeg vil gerne bede hr. Buksti komme tilbage til det spørgsmål, som har været rejst

et par gange, nemlig hvordan hr. Buksti vil forklare, at man med indgangen, altså Danmarks deltagelse i militære komiteer, respekterer det danske forbehold? Udarbejdelse og gennemførelse af beslutninger kan vi ikke deltage i, når det relaterer sig til forsvarsområdet. Alligevel mener regeringen med socialdemokratisk opbakning fra hr. Buksti, at Danmark kan deltage. Hvordan hænger det sammen på jævnt dansk?

Og så ville jeg sige til hr. Buksti i forhold til hans besvarelse tidligere: Jeg kunne forstå, at statsministeren var åbenbart ikke garanten for forbeholdene, men Socialdemokratiet var, sådan må man jo forstå hr. Bukstis svar, og jeg ved ikke, hvad det relaterer til. Jeg troede, man skulle tage bare lige den lille sentens af valgkampretorikken for pålydende, men også det er jo åbenbart faldet fra hinanden.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Keld Albrechtsen for en kort bemærkning og derefter kommer hr. Buksti ind for at svare i anden runde.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ja, det er muligt, at taletiden slap op for hr. Jacob Buksti, men jeg vil virkelig appellere til, at Socialdemokratiets ordfører gør sig umage med at komme med en forklaring.

Sagen er jo, at vi er så dybt uenige om, hvad der rent faktisk står i den undtagelse, og jeg synes, det er et meget væsentligt spørgsmål at gøre det muligt for os alle sammen i debatten, ikke alene her i Folketinget, men i befolkningen, at kunne forstå, hvad det er, der rent faktisk foregår. Hvad stod der i den tekst, som blev godkendt ved folkeafstemningerne, og hvad er det, man gør nu?

Jeg kan se en åbenlys modstrid mellem det, der står i teksten, hvor der står, at vi er ikke med til at udarbejde sådan nogle ting, som foregår på forsvarsområdet, og så det, man vil gøre nu, nemlig at man vil med ind i en militær komité og lige præcis være med til at udarbejde de ting, som der står vi ikke må være med til at udarbejde.

Altså det er efter min mening umuligt at forklare nogen mennesker på almindeligt dansk, og derfor synes jeg, hr. Jacob Buksti skulle gøre sig umage med så at forsøge at begrunde, hvad det er, han går og laver.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jamen det er fuldstændig korrekt, som hr. Keld Albrechtsen konstaterer, at grunden til, at jeg ikke kom videre, var, at mine pædagogiske evner ved andre spørgsmål ikke slog til, og derfor gik taletiden.

Jeg kan også forstå, at der efter hr. Keld Albrechtsens opfattelse ikke er en djævel, der kan forstå det notat, der er udarbejdet til Europaudvalget. Nu vil jeg jo ikke beskyldte hr. Keld Albrechtsen for at være en djævel, men han kan altså heller ikke forstå det, kan jeg forstå.

Ikke desto mindre handler det jo om, at dels er der en juridisk fortolkning, og så kan der være en politisk fortolkning – det tror jeg hr. Keld Albrechtsen er enig i – og det, det handler om, er, at hvis der etableres en militærkomité, så er det et spørgsmål om, hvilken type arbejde der skal foregå i en sådan militærkomité, og det har vi tænkt os at deltage i under respekt for det danske forbehold.

Jeg er fuldstændig enig med hr. Keld Albrechtsen i, at det øjeblik det kommer til, at det drejer sig om forberedelsen af konkrete aktioner og beslutninger i den retning, står Danmark af, og det er allerede meddelt af regeringen, at sådan er det. Men det er jo ikke det samme, som at man ikke kan være med i den fase, hvor det drejer sig om at forberede, hvad det overhovedet er for et system, vi skal forholde os til. Danmark deltog da også aktivt i forberedelsen af ØMU's tredje fase. Men jeg forstår godt hr. Keld Albrechtsen, for vi er jo politisk uenige.

Til hr. Frank Dahlgaard: Jamen jeg synes stadig, det harmonerer ganske udmærket. Alle de ting, hr. Frank Dahlgaard stiller op, er jo ting, vi diskuterede allerede i forbindelse med Amsterdammtraktaten, og jeg tror, hr. Frank Dahlgaard var meget aktiv på præcis det punkt. Det er også netop derfor, vi har forhandlinger med ansøgerlandene, det er netop for at sikre, at ansøgerlandene er i stand til at opfylde kriterierne. Det er også derfor, EU allerede yder en ganske omfattende støtte til ansøgerlandene for at bringe dem videre og gøre dem i stand til at opfylde kravene, så derfor mener jeg ikke, det er korrekt at sige, at man gør det vanskeligere. Faktisk er man inde i en proces, hvor vi lige så godt kan sige, at det drejer sig om at få dem knyttet stærkt til EU så hurtigt som muligt.

Endelig til hr. Kristian Thulesen Dahl: Det med militærkomiteen har jeg forsøgt at svare på. Og hvordan og hvorledes det er med at være garant for forbeholdene, så er Socialdemokratiet garant for forbeholdene, fordi vi står ved, at vi arbejder på grundlag af de danske forbehold. Skal de ændres, skal der være en folkeafstemning. Folket bliver spurgt, sådan vil det være, og der vil ikke være nogen fiflen overhovedet på det område. Det skal jeg garantere, hvis det ellers hjælper.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Knud Erik Hansen for en kort bemærkning, og derefter fru Charlotte Antonsen og hr. Kristian Thulesen Dahl.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Jeg fik her til sidst forståelsen af, at det med at være med og betale var hovedpointen. Men min hovedpointe var faktisk en anden. Det var spørgsmålet om nødvendigheden af den aggressive, militære krisestyring, specielt når man går i gang med en udvikling i Europa med udvidelse af EU og et samarbejde med vore nabo-stater, som bygger på det økonomiske og civile samarbejde, der er en meget stærkere krisestyring end det militære samarbejde. Hvor er det så, vi har brug for den aggressive krisestyring? Hvad er det, der gør, at Socialdemokratiet synes, det er så vigtigt, at vi har den?

I selve forslaget til vedtagelse er der mange ting, som vi synes er fine, eller det er flot, at man koncentrerer sig så meget om udvidelsen. Men der er altså en bemærkning til sidst, som gør, at vi ikke kan stemme for det. Der står, at man deltager i alle drøftelserne, og det omfatter jo også diskussionen om militærkomiteen. Vi har svært ved at se, at en militærkomité ikke kommer til at koncentrere sig om militære opgaver, og derfor er det klart imod forbeholdet.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jeg synes faktisk, det var et interessant svar, jeg fik fra hr. Buksti. Hr. Buksti siger nu, at man godt kan forestille sig en folkeafstemning om euroen i år 2000, og det glæder mig da, hvis man kan det, for hidtil, når Venstre har foreslået det, har regeringen jo hidset sig op over, at der ikke var tid nok.

Så vil jeg gerne bede hr. Buksti bekræfte det, som statsministeren sagde i forbindelse med

den socialdemokratiske kongres i september måned, nemlig at man skulle tage sagen op igen på den næste socialdemokratiske kongres, altså i efteråret 2000. Men der blev jo ganske rigtigt åbnet mulighed for en ekstraordinær kongres, og er det, hr. Jacob Buksti siger nu – at man er gået fra en defensiv til en offensiv EU-politik – så ensbetydende med, at det nu omsider er besluttet, at Socialdemokratiet skal indkaldes til en ekstraordinær kongres, så vi kan få gang i de danske folkeafstemninger og komme af med nogle af undtagelserne? Er det sådan, det skal forstås?

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg håber, at virkeligheden på et tidspunkt indhenter Socialdemokratiet, så også Socialdemokratiet kan forstå, at med det forbehold, Danmark har, kan vi selvfølgelig ikke sidde og være med til at opbygge et EU-militær. Det burde give sig selv, og jeg håber også, at Socialdemokratiet indser det på et tidspunkt.

Men der er et spørgsmål, jeg har stillet hr. Buksti et par gange, men ikke har fået svar på, og som jeg bliver nødt til at gentage. Det er spørgsmålet, om Socialdemokratiet og regeringen vil sikre, at forbeholdet bliver nævnt direkte i erklæringerne fra det kommende topmøde, så vi i det mindste har det som udtryk for, at Socialdemokratiet arbejder for at sikre forbeholdet.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Til hr. Knud Erik Hansen, som taler om en aggressiv, militær krisestyring: Jeg har altså ikke opfattet noget som nogen aggressiv militær krisestyring, så derfor er jeg ikke sikker på, at vi helt snakker om det samme.

En militærkomité skal selvfølgelig beskæftige sig med militære spørgsmål, for ellers var der jo ingen grund til at have sådan en. Men det, der er hele pointen, er jo – som jeg forsøgte at forklare, men det mislykkedes altså over for hr. Knud Erik Hansen – at pointen er, at det civile og det militære hænger sammen. Det kan være en forudsætning for at gennemføre den diplomatiske krisestyring, at man også har den militære ekspertise til at rådgive.

Så er det ikke korrekt, som hr. Kristian Thulesen Dahl siger, at det, det drejer sig om, er, at vi sidder i en komité, hvor vi opbygger et egentligt militær. Det passer jo ikke. Militæret

har vi jo allerede. Det er jo ikke sådan, at der står nogle soldater med 12 stjerner på hjelmen, og der er heller ikke nogen, der står med et NATO-emblem på hjelmen. Der er nogle styrker i de nationale forsvar, som er organiseret sådan, at de kan indgå i operationer. Sådan er det allerede i dag, og derfor er det kun et spørgsmål om, hvordan og hvorledes man vil håndtere en krisestyring.

Til hr. Knud Erik Hansen: Når det ikke blev en succes i Kosovo, var det jo bl.a., fordi der var stor afstand mellem det, NATO-ambassadørerne i Bruxelles diskuterede på baggrund af, og den militære ekspertise, som var nødvendig for overhovedet at forstå, hvad der foregik. Det er sådan set dét, det i al beskedenhed handler om.

Så til fru Charlotte Antonsen: Jamen det er da fuldstændig guddommeligt, igen. Jeg skal gerne bekræfte, at Socialdemokratiets beslutning er, at vi diskuterer fra nu af og frem til den socialdemokratiske kongres i september 2000, og så træffer vi en beslutning; sådan er det. Men så skriver vi faktisk stadig 2000 fra september og helt frem til den 1. januar, og hvis det er sådan, at vi vil det, kan vi faktisk godt få plads til en ekstraordinær kongres i år 2000, så derfor behøver der slet ikke være noget hokusfokus i det her. Og derfor må jeg også sige til fru Charlotte Antonsen, at der er ikke nogen, som har sagt hverken 2001, 2002 eller noget som helst andet, så derfor er det ikke en rimelig måde at diskutere på.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):
Ordføreren for forespørgerne til forespørgsel nr. F 4, hr. Keld Albrechtsen.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg håber, statsministeren på et senere tidspunkt vil komme herop og forsikre, at der ikke bliver lavet nogen lynafstemning til næste efterår, i slutningen af år 2000, uden ordentlig tid til debat, som hr. Jacob Buksti antydede.

Statsministeren var inde på, at den danske regering vil sidde med ved bordet og kaste alle kræfter ind i den unionsudvikling, som foregår nu, og så stillede statsministeren det spørgsmål til Enhedslisten og SF, hvorfor vi ikke vil gå med og give markedskræfterne et modspil. Jeg tillod mig at svare, at den diskussion er overhovedet ikke på dagsordenen i EU i dag, og at jeg ikke ved, om statsministeren forestiller sig, at man kan bekæmpe markedskræfterne med militære midler. Det var da det eneste, der kun-

ne bringe logik ind i statsministerens udtalelse, for det er jo de militære midler, der er på dagsordenen, og ikke det at gøre noget imod markedskræfterne. Jeg ved godt, at den danske regering har været inde med, at man kunne prøve at få nogle minimumsmiljøafgifter på f.eks. skatteområdet, og at det er blevet blankt afvist af alle de andre lande.

Men det, der foreligger nu, er forslag til en stor, ny regeringskonference med mere magt til institutionerne, mindre magt til de små lande og flertalsafgørelser på en lang række områder, hvor Folketinget her altså mister vetoretten. Det antydes meget klart i det finske udspil, at det kan blive arbejdsmarkedspolitik, socialpolitik, skatteharmonisering og momsharmonisering – alt sammen områder, som er tilknyttet det indre marked. Det er altså den unionsudvikling, vi står over for.

Statsministeren erkendte i sit indlæg, at vi faktisk nu står over for opbygningen af en EU-hær eller en Europahær. Den bliver et armékorps, som bliver væsentlig meget større end f.eks. den stående danske hær, det bliver faktisk et armékorps med betydelig militær slagkraft, og så spørger statsministeren: Hvad er det, vensrefløjen frygter i den forbindelse? Det vil jeg gerne forklare.

Af de papirer, som foreligger nu, og som man godkender i Helsinki med de danske stemmer – også selv om Danmark har en undtagelse – fremgår det klart, at dette armékorps kan sendes ud overalt i verden – ja, det vil sige, det fremgår ikke klart, for det fremgår slet ikke, at der er nogen begrænsninger. Men det er bekræftet, og jeg ved også, statsministeren vil bekræfte det, når jeg spørger ham, om disse styrker kan sendes til Congo f.eks. De kan sendes til Nordafrika, de kan sendes til Mellemøsten, de kan sendes til Kaukasus, og så er mit spørgsmål: Vi har FN til at varetage disse opgaver, hvis det skulle blive nødvendigt, så hvorfor i alverden skal vi overdrage de beføjelser til EU? Hvad er det, der skulle gøre EU til en værdig erstatning for FN? Det forstår jeg simpelt hen ikke.

Og hvad er det, vi risikerer? Jo, vi risikerer, at disse styrker en dag bliver sendt ud i verden uden FN-mandat, for der kræves jo ikke noget FN-mandat i EU. EU er ikke bundet af FN's regler. Det fremgår klart af Amsterdamtraktaten, og det kan statsministeren også bekræfte. Hvis der opstår problemer med franske gasintresser i Nordafrika, risikerer vi rent faktisk, at

disse styrker bliver sat ind – selvfølgelig under et ædelt påskud, for det vil der blive sørget for i situationen – men hvorfor i alverden skulle Danmark stille styrker og være med i et sådant projekt?

Så siger regeringen: Ja, men når det kommer til selve deltagelsen i en sådan aktion, er Danmark ikke med. Men i det notat fra juli, som hr. Jacob Buksti og jeg har diskuteret, åbnes der faktisk en kattelem for direkte dansk deltagelse, nemlig i de situationer, hvor der også er nogle tredjelande med, altså lande uden for EU. Der står faktisk i notatet, at så kan Danmark også deltage i disse styrker, og derfor er vi her inde på en glidebane, hvor man først vil sætte sig ind i en militærkomité.

Jeg synes ikke, det er lykkedes hr. Jacob Buksti på nogen tænkelig måde at forklare, at selv om der står i undtagelsen, at vi ikke må være med på forsvarsområdet, kan vi alligevel sidde i en militærkomité. Man har udstyret dette notat fra juli med et smuthul, så hvis EU laver en aktion, der er ledet af EU's kommende generalstab og militærkomité, og der er nogle tredjelande med, kan Danmark alligevel deltage, og så er det, jeg spørger: Hvad er der så egentlig tilbage af den danske undtagelse? Faktisk ingenting.

Jeg synes, at når vi har en så fundamental uenighed om, hvad der står i den danske undtagelse, at vi simpelt hen ikke kan blive enige her i Folketinget – ikke med hensyn til hvad vi skal gøre, fordi der kan være politisk uenighed, men simpelt hen om, hvad der står i teksten – bør det være befolkningen, der afgør den sag. Vi læser undtagelsen sådan, at Danmark ikke kan være med, og vi fik løfte om, at Danmark står uden for den militære del. Men nu siger regeringen, at selv om vi har den undtagelse, kan vi godt være med, og så synes jeg, befolkningen skal have lov til at træffe afgørelsen. Når politikerne ikke kan blive enige om, hvad der står i undtagelsen, må den fortolkningstvivl afgøres af befolkningen, og det kan kun ske ved en folkeafstemning.

Derfor synes jeg, at hvis regeringen virkelig vil tiltræde den her vej – og jeg lagde jo mærke til, at fru Charlotte Antonsen var vældig glad for de svar, som hr. Jacob Buksti gav, for det er jo den vej, som Venstre åbenlyst har ønsket hele tiden at gå – skal vi ikke fifles ind i det. Så må man gøre det åbent og ærligt og sige: Vi ønsker

at være med i den militære union, det er det, regeringen arbejder på. Så skal det ikke være sådan en glidebane, hvor danske styrker pludselig står på en eller anden strand i Nordafrika under unionsflaget, selv om vi har en undtagelse. Derfor synes jeg, at når vi ikke kan blive enige om en fortolkning, så må vi lade befolkningen afgøre det.

Så et par ord om regeringskonferencen. Regeringen har jo sagt, at det skulle være en smal konference, og nu har vi fået et finsk udkast. Af det udkast fremgår det, at hele spørgsmålet om menneskerettighederne, altså i virkeligheden det, der handler om en grundlov, på et tidspunkt kan blive sat ind i den traktat, man nu skal bruge 1 år på at lave, som sandsynligvis kommer til at hedde Paristraktaten, og som altså i virkeligheden kan blive en EU-grundlov, der erstatter de enkelte landes grundlove.

Hvis regeringen godkender det finske udspil, så har den også godkendt, at det spørgsmål kan tages ind i traktaten, når man afslutter til december næste år. Det handler også om, at der kan komme flertalsafgørelser på nye områder, som f.eks. skat, arbejdsmarked, dvs. en vidtgående harmonisering på de mest følsomme områder, og endog har regeringen lagt op til, at den nye traktat skal godkendes af Folketinget uden at spørge befolkningen ved en folkeafstemning.

Jeg vil gerne sige: Enhedslisten vil bruge det næste år på at prøve at gøre regeringen og flertallet i Folketinget klart, at det går simpelt hen ikke. Kæden mellem befolkningen og Folketinget falder simpelt hen af, hvis man forestiller sig, at man uden en folkeafstemning kan vedtage en stor og ny unionstraktat med mindre magt til de små lande, med mere magt til Unionen, med flere beføjelser til Kommissionens formand og de andre teknokrater, med nye områder, hvor vi mister vetoretten, med en grundlovstekst.

Jeg må sige til regeringen: Det går ganske simpelt ikke. Det kan vores demokrati ikke holde til. Derfor håber jeg, statsministeren vil komme op og sige: Der bliver ingen ny unionstraktat, uden at den danske befolkning naturligvis har sagt ja til den ved en folkeafstemning; alt andet ville jo være en skandale i demokratiet.

Derfor skal jeg slutte i denne her omgang med at fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Idet Folketinget minder om statsministerens løfte om »ikke mere union«, opfordres regeringen til

- at fremhæve den danske forsvarsundtagelse i konklusionerne fra EU-topmødet i Helsinki,
- at meddele, at Danmark ikke uden godkendelse ved en folkeafstemning kan deltage i en militærkomité samt
- at gøre afskaffelsen af dødsstraffen i Tyrkiet og tyrkisk vilje til at indlede en fredsproces til en uforgævelig forudsætning for godkendelse af tyrkisk kandidatstatus.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 31)

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se foran). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg må jo først complimentere hr. Keld Albrechtsen for hans meget blomstrende sprog, og jeg tror, han vil have en stor fremtid som vækkelsesprædikant på Vestkysten. Der er jo ingen grænser for alt det onde, der kan komme ud af det her, og alle de steder, det her militær kan blive sat ind, både på en glidebane på sandet i Sahara, og hvor det ellers er, sådan en findes.

Jeg vil bare spørge: Vil hr. Keld Albrechtsen bestride, at der i det oplæg fra det finske formandskab, Fremskridtsrapporten, som det her bygger på, står følgende, som jeg oversætter, nemlig at en aktion gennemført af Unionen, dvs. EU, vil blive gennemført i overensstemmelse med principperne i FN's charter og principper og retningslinjer i OSCE's charter for europæisk sikkerhed, og at EU anerkender det overordnede ansvar, som ligger hos De Forenede Nationers Sikkerhedsråd, for opretholdelsen af international fred og sikkerhed.

Vil hr. Keld Albrechtsen bestride, at det står i grundlaget for det, vi snakker om her?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg havde egentlig håbet, at hr. Jacob Buksti havde taget ordet for at forklare Folketinget og befolkningen, hvordan vi kan deltage i en militærkomité, når vi har en undtagelse; men det har vi stadig væk til gode.

Jeg er godt klar over, at der står sådan. Der står noget lignende i Amsterdamtraktaten. Men jeg vil gerne spørge hr. Jacob Buksti: Betyder de ord, at EU dermed har afskåret sig selv fra at rykke ud militært uden FN-mandat? For det betyder de ord jo ikke, og det ved vi godt. Regeringen har også tidligere i diskussioner, hvor jeg har stillet spørgsmålet, bekræftet det. Det kan vi gå tilbage og finde i papirerne, hvis det ønskes.

Disse ord er jo strikket sammen overordentlig sprogligt mesterligt, sådan at det ser ud, som om man pludselig retter sig efter FN-pagten, men i virkeligheden går de jo ud på at sige, at ja, vi skal rette os efter FN-pagten, men vi skal ikke nødvendigvis vente på, at Sikkerhedsrådet har godkendt det og givet mandat.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jamen jeg anerkender klart, at det sprogligt er en meget genial formulering. Men vil hr. Keld Albrechtsen bestride, at der med den formulering sættes nogle klare rammer for, hvad det her militær kan bruges til?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ja det vil jeg rent ud bestride. Jeg vil endda sige, at med disse snedige formuleringer åbnes der en ladeport for undtagelser fra Sikkerhedsrådets bestemmelser, for det er jo ikke en tilfældighed, at der ikke står noget om FN-mandat. Det er jo ikke en tilfældighed, at man ikke nævner, at der skal et FN-mandat til for at gå i aktion. Det er meget omhyggeligt bevidst, at man ikke nævner det. Det er for at give sig selv muligheden for at beslutte, ligesom man gjorde i Kosova.

Selv om folkeretseksperteserne har sagt meget klart, at det var i strid med folkeretten, så forbeholder man sig i EU's militære union at sende europahæren ud uden FN-mandat.

Sådan er realiteterne, men jeg vil godt bede statsministeren gå op, så vi kan få den tilstedeværende ansvarlige ministers bekræftelse af, at den fremstilling, jeg giver af det her, faktisk er korrekt.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg skal gerne sige, at jeg ikke har bestridt hr. Keld Albrechtsens fremstilling. Det er slet ikke det.

Det, som jeg bare skal høre, er, om hr. Keld Albrechtsen med det, hr. Keld Albrechtsen heroppe siger, overhovedet ikke tillægger principperne i FN's charter nogen betydning, og om hr. Keld Albrechtsen overhovedet ikke tillægger vedtagelsen af OSCE's charter for europæisk sikkerhed nogen betydning.

Det er jo konsekvensen af det, hr. Keld Albrechtsen siger, for hvis det er sådan, at hr. Keld Albrechtsen mener, at det kan bruges til hvad som helst, så betyder det her ikke en snus, og så mener hr. Keld Albrechtsen ikke, at FN-pagten overhovedet betyder noget som helst.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu må jeg sige, at jeg har sædvanligvis overordentlig respekt for hr. Jacob Buksti som debattør, men lige nu synes jeg godt nok, det kniber, for jeg må sige til hr. Jacob Buksti, at jeg har ikke så meget som antydningssagt noget som helst i retning af, at jeg ikke har respekt for FN's charter. Naturligvis ikke.

Det, jeg har sagt, er, at problemet i disse ord, som man har strikket sammen i EU, er, at man undgår at nævne ordet FN-mandat. Man giver sig selv ret til at handle uden FN-mandat. Det er de nøgne kendsgerninger bag alle de smukke ord. Selvfølgelig er hr. Jacob Buksti og jeg enige om betydningen af FN's charter. Det, der er det forfærdelige, er, at man forbeholder sig ret til at bryde reglerne i FN's charter. Man gør det i en sproglig dragt, så det kan være vanskeligt for andre end jurister, der har siddet og studeret det med lup, at se det smuthul, som man har indbygget i disse formuleringer.

Charlotte Antonsen (V):

For en lille måned siden fejrede vi 10-års-dagen for Murens fald og for afslutningen af den kolde krig. Dermed blev der skabt et nyt politisk landkort i Europa. Fra den ene dag til den anden blev det pludselig muligt at forene to lande til ét, fra den ene dag til den anden blev det pludselig muligt at forene regioner, at forene folk, som har hørt sammen, men som ikke har kunnet leve side om side i mere end 50 år, fra den ene dag til den anden blev det muligt at forene familier, der havde været delt i mere end to generationer.

Faldet af Berlinmuren har fuldstændig ændret det politiske perspektiv for europæisk politik. For første gang i mere end 50 år kan vi hele Europa, og Venstre ønsker at hele Europa.

Vi har aldrig set EU som de rige mænds klub, som nogle har beskyldt EU for at være, men op til 1989 var delingen af Europa faktisk en reel forhindring for, at landene mod Øst kunne komme med i EU.

Først og fremmest ønsker vi, at de central- og østeuropæiske lande bliver medlemmer af EU af hensyn til deres menneskerettigheder, fordi menneskerettigheder er universielle. Det er klart, at vores menneskelige forpligtelser er stærkest over for vores egen familie, men efter vores familie er vores naboer dem, der er tættest på, og vi skal forholde os til dem og støtte dem. Det kan vi bedst gøre her i EU ved at hjælpe vores nye demokratiske central- og østeuropæiske lande til at blive medlemmer af EU, og de skal naturligvis have samme muligheder som vi for at deltage i den politiske beslutningsproces.

Derfor har Venstre ønsket, og vi ønsker fortsat en snæver EU-regeringskonference. Vi mener allerede, at man har ventet alt for længe på at udvide kredsen af lande i EU, og derfor er det helt klart vores prioritet, at vi får en snæver EU-konference, så vi alene koncentrerer os om de ting, der skal til for at udvide landekredsen. Det var i øvrigt også vores position forud for Amsterdam. Dengang lyttede regeringen ikke, og det er vi da kede af, men omvendt må man sige, at vi er så tilfredse med, at regeringen nu også har valgt at ønske en snæver regeringskonference.

Efter at Berlinmuren faldt, var opløsningen af Warszawapagten også en realitet. Siden Anden Verdenskrig har Europa været sikret af atomparaplyen. Der var ikke nogen i Europa, der turde starte en krig i denne del af verden. Der var simpelt hen en alt for stor risiko for, at vi ville få et Amageddon, og derfor var konflikter langt fra europæisk jord de eneste konflikter, man så i løbet af den kolde krig. Så Europa både i Øst og Vest var faktisk fredelig under den kolde krig.

Efter Warszawapagtens opløsning har Rusland og de andre tidligere sovjetrepublikker startet deres besværlige vej mod markedsøkonomi og demokrati, og atomvåbnenes store indflydelse har naturligvis ændret sig. Det har vi så set i NATO i form af, at man har ændret konceptet, så man i dag kan gå »out of area«, altså gå ind og løse den nye type konflikter, man har, og det, der så skal til at ske her på Helsingforsmødet, er faktisk, at man skal til at gøre noget tilsvarende i Europa.

Vi skal tilpasse vores forsvarsstrategi til den ny slags problemer, vi ser foran os.

Det har så desværre ført til, at Danmark i mandags for første gang måtte påberåbe sig vores forsvarsforbehold. Men uanset Danmark altså ikke kan være med i disse vigtige skridt, der nu ligger foran, så er det alligevel for Venstre at se en god ting, at man i Europa opbygger og får en fælles forsvarspolitik. Amerikanske og canadiske tropper er blevet trukket ud af Europa, og det er jo fortsat situationen, at et stærkt forsvar er absolut nødvendigt for, at man har frihed til inden for sine grænser at bestemme sin egen interne politik.

Det, vi for øvrigt hørte de første år, da de østeuropæiske delegationer kom til det danske Europaudvalg, var, hvordan det, de prioriterede allerhøjest, var et stærkt forsvarssamarbejde, og det har jo nok også været det ønske, der førte til, at landene Polen, Ungarn og Tjekkiet i første omgang blev medlemmer af NATO.

Jeg vil gerne slå fast, at Venstre ønsker og er stærk tilhænger af en europæisk forsvarspolitik. Det er klart, at den sag er rykket op på EU's dagsorden efter de krige, vi har set især i Bosnien og Kosovo, og vi er tilfredse med, at forsvarspolitikken er rykket op på den europæiske dagsorden. Som europæere mener vi ikke i Venstre, at vi kan acceptere, at vi er nødt til at spørge en amerikansk præsident, om vi må få lov til at forsvare mennesker, der lever i vores egen baggård. Vi finder det ikke acceptabelt, at vi ikke kan intervenere i denne part af verden uden at spørge en mand, der lever i Nordamerika. Derfor har vi i Europa behov for vores eget forsvar.

Når jeg siger, som jeg gør, er det selvfølgelig ikke for at kritisere NATO. Jeg er sikker på, at NATO har været den væsentligste faktor for, at vi har haft fred i Europa siden 1949, og at NATO i øvrigt stadig væk er den eneste eksisterende effektive forsvarsorganisation, vi har. Det vil tage lang tid, før Europa kan opbygge noget, der er effektivt, så vi vil stadig væk have behov for NATO, og vi vil i øvrigt også have behov for NATO af en anden grund, nemlig for at sikre alliancen med amerikanerne.

Men vi kan ikke forvente til evig tid, at amerikanerne vil løse regionale problemer i Europa. I Europa må vi kunne se os selv i spejlet, og det er faktisk sådan i dag, at vi på trods af al vores velstand ikke er i stand til at forsvare vores egen baggård. Det er ikke acceptabelt hverken geopolitisk eller moralsk. Hvis vi ønsker at for-

svare vores menneskerettigheder, så har vi behov for en europæisk forsvarspolitik. Vi har set i forskellige situationer især i Eksjugoslavien, hvordan man har været nødt til at sætte magt bag ordene.

En stor del af den danske EU-debat, også den, der lige har udspillet sig, kan minde lidt om det, der foregår i den amerikanske kongres. Man er i mange partier mere optaget af at diskutere NATO end af at diskutere Europa, når vi taler forsvarspolitik. For Venstre er det vigtigt, at der ikke opstår, at der ikke er en konflikt mellem Europa og NATO, og det tror vi ikke på, fordi både EU og NATO tager udgangspunkt i menneskerettighederne og respekten for menneskerettighederne. Det er klart, at der kan være lidt forskel med hensyn til timing, med hensyn til, hvor mange tropper man skal sende af sted, hvilke typer. Den type konflikter, den type uenigheder ser vi jo allerede i dag inden for NATO.

Men det, der har været det mest ejendommelige i den danske debat, er nok, hvordan de partier og bevægelser, der allermost kritiserede NATO, altså dem, der var organiseret i fredsbevægelserne i 1980'erne, dem, der var de største kritikere af NATO, er dem, der i dag siger, at vi alene skal holde os til NATO. Det viser noget af hulheden i den danske EU-debat. Det viser noget af hulheden i den danske forsvarspolitiske debat, når hr. Keld Albrechtsen og hans venner står her og siger, at vi ikke skal have et EU-forsvar, for vi har NATO. Ja, jeg synes alene, at kombattanterne viser, at det, der bliver sagt, ikke er særlig dybtfølt.

Vi synes, det er rigtigt, at man erindrer om forsvarsundtagelsen, også selv om det ikke er strengt juridisk, som statsministeren sagde. Vi pegede allerede i sommer på en folkeafstemning, på, at de danske undtagelser er folkesager, og så nytter det altså ikke noget, at man kan hive en eller anden jurist eller en anden tekniker op, som kan forklare, på jeg ved ikke hvor mange sider, at det her nu skal ligge inden for undtagelsen. Det, der er centralt, når vi taler undtagelser, er, at det skal kunne forklares folkeligt, fordi vi skal af med undtagelserne efter en folkeafstemning.

Til sidst: For Venstre er de danske undtagelser noget, vi skal af med så hurtigt som muligt. Vi er glade for, at statsministeren i dag har sagt, at regeringen agter at gå fra en defensiv til en offensiv Europapolitik. Jeg mangler stadig væk svar på, hvad det betyder konkret, om det be-

tyder, at vi nu får nogle afstemninger om undtagelserne. Der skal ikke være tvivl om, at Venstre er med til, jeg havde nær sagt hvad som helst, der drejer sig om at afskaffe undtagelserne, og vi ønsker faktisk, at man skal se at få taget fat på de folkeafstemninger, så Danmark igen kan blive fuldgældigt medlem af EU.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, at Venstres ordfører gjorde sig skyldig i en vis skødesløshed i de forskellige betragtninger om de meget alvorlige ting, der står på dagsordenen for det europæiske topmøde i Helsinki.

Fru Charlotte Antonsen sagde: Vores forsvarsstrategi skal ændres, og vi skal have et fælles europæisk forsvar. Og så lynhurtigt derefter begyndte fru Charlotte Antonsen at tale om, at det jo er NATO, der skal være det europæiske forsvar.

Jeg lagde mærke til, at statsministeren udtrykkeligt i sin tale sagde, at territorialforsvaret er det NATO, der står for. Det, der er tale om på topmødet i Helsinki, er et krisestyringsberedskab, hvor man stiller en mindre styrke i beredskab og laver regler for, hvordan den skal kunne anvendes i konfliktområder.

Jeg vil gerne spørge, om fru Charlotte Antonsen er i færd med at udmelde Danmark af NATO eller at splitte NATO eller forlade NATO, når hun siger, at vores forsvarsstrategi skal ændres. Er det det danske territorialforsvar, der skal ændres, eller er det stadig væk sådan, at NATO skal bestå, og er Venstre stadig væk indstillet på, at vi skal have samarbejdet over Atlanten på forsvarsområdet? Ja eller nej.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er glad for, at fru Charlotte Antonsen deler det synspunkt, at det notat, som juristerne skrev i juli, ikke løser det forklaringsproblem, som regeringen står med, når den skal prøve at forklare det, som hr. Jacob Buksti altså ikke under den her debat har villet eller kunnet forklare.

Så må jeg tilføje, at efter fru Charlotte Antonsens indlæg må den franske præsident, hr. Chirac, jo se i øjnene, at han har fået en stærk allieret her i København. Det, Venstre nu lægger frem, var jo simpelt hen som talt ud af den franske gaullisme: Et selvstændigt, stærkt, militært Europa, ikke afhængigt af nogen som helst andre, ikke spørge nogen som helst om

noget som helst, men som kan drage ud i verden og give folk på tæven, sådan som man nu selv finder det for godt.

Det er rene ord for pengene, det er som talt ud af den franske præsidents mund, og jeg tror, han altid har været ked af, at han savnede opbakning i København. Men nu kan han da glæde sig over, at det næststørste parti her i Folketingssalen bakker ham op med hud og hår.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Det bliver altså lidt i samme spor, for man bliver jo mere og mere chokeret, efterhånden som man hører fru Charlotte Antonsen.

Jeg kan forstå, at ifølge Venstre er en offensiv EU-politik hele tiden at flytte sig i retning af mere og mere EU-magt. Nu har man så i lang tid talt om et EU-forsvar, men alligevel hele tiden bekymret sig om, hvorvidt det EU-forsvar var hængt op på NATO-samarbejdet. Nu får vi så en tale, der i den grad understreger, at det der med NATO-samarbejdet og det der med, at man skal spørge en tilfældig mand i Nordamerika, kan man godt glemme alt om. Nu skal Europa kunne stå på egne ben og handle militært rundtomkring i verden.

Det tyder altså på, at nu siger regeringen det, Venstre i virkeligheden har sagt i lang tid. Nu har regeringen flyttet sig i retning af Venstre på EU-militær-området, og så skal Venstre lige give den en tand mere for at vise, at det har en offensiv EU-politik. Det er simpelt hen forunderligt at høre på.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Ja, vil jeg sige til fru Elisabeth Arnold, vores forsvarsstrategi skal ændres. Jeg må minde om, at jeg er europæer. Jeg er altså stadig væk medlem af EU, selv om man fra regeringens side ikke i øjeblikket gør ret meget for at fastholde det medlemskab, når man ikke vil sætte undtagelserne til afstemning.

Men det, jeg talte om, er EU's forsvarsstrategi. Jeg opfatter altså mig selv som europæer, og jeg lagde netop vægt på – og det er altså også til hr. Keld Albrechtsen og hr. Thulesen Dahl, som jo altid siger det samme – at jeg netop ikke opfatter en fælles EU-forsvarspolitik som værende i strid med NATO. Tværtimod har vi jo altid stået på amerikanernes side, fordi vi har delt menneskesyn.

Jeg taler ikke om verdensomspændende konflikter. Jeg taler om et europæisk forsvar, en mulighed for at forsvare vores egen baggård, og det mener jeg som europæer at vi bør have. Det kan ikke være rigtigt, at vi skal sidde og vente på, at der skal være præsidentvalg i USA, og så kan verden intet foretage sig, som vi lige har oplevet på WTO-konferencen.

Det ønsker jeg i hvert fald ikke. Jeg ønsker selv at tage del i ansvaret, jeg ønsker selv at have mulighed for at forsvare min egen baggård.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Så fik vi lidt af forklaringen. Det var da en offensiv politik over for EU. Jeg vil da godt sige, at sådan kan man jo sagtens opfatte det.

Men jeg synes, det efterlader nogle spørgsmål. Det ene spørgsmål var, om det var den der tilfældige mand i USA, der skulle bestemme. Jeg kunne også spørge, om det tilfældige sted, hvor FN ligger, skal være med til at bestemme, om vi skal intervenere. Skal der FN-mandat til ifølge Venstre?

Det er ikke tilfældigt, det er alvorligt, når vi siger, vi ikke synes, et europæisk forsvar, som Venstre nu gør sig til talsmand for, er svaret. Vi er i gang med en opbygning. Hvis man starter et europæisk forsvar, så vil det, hvis Europa virkelig skal kunne forsvare sig, altså betyde en militær opbygning. Spørgsmålet er: Er det svaret på europæisk sikkerhedspolitik i dag, hvor vi er i gang med en udvidelse, hvor vi er i gang med nogle relationer til andre lande, og hvor vi i øvrigt er i gang med en udvidelse af NATO, som i forvejen er kritisk i forhold til Rusland?

Er det så svaret, at Europa så samtidig begynder at opruste med de spændinger, det kan give i forhold til Rusland? Jeg tror ikke, det er svaret. Tværtimod tror jeg faktisk, at det i modsætning til det, fru Charlotte Antonsen siger, ville give os nogle ganske dybe kriser i Europa.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Man kan jo ikke beskyldte fru Charlotte Antonsen for ikke at fortsætte i samme skure, fuldstændig derudad med fuld fart. Altså det næste bliver vel, at Venstre heroppe allerede nu kræver, at når EU så skal rykke militært ud, skal det bestemmes ved flertalsafgørelse. Altså det

er da alt for besværligt at vente på det der langsomme Danmark eller noget i den stil. Det er da utroligt at høre på.

Jeg må også spørge fru Charlotte Antonsen, hvad i alverden har det nu lige pludselig med vores EU-medlemskab at gøre, hvorvidt vi stemmer om danske forbehold? Altså hvori består den sammenhæng? Går det ikke lidt for hurtigt nu for Venstres ordfører?

Jeg vil gerne fastholde min kommentar fra før til fru Charlotte Antonsen, som jo også er et spørgsmål: Hvordan vil Venstre sikre sammenhængen mellem NATO-samarbejdet og EU-opbygningen af et militær, når det står klart, at USA jo har udtrykt stor skepsis over for den konstruktion, man er på vej til at oprette, fordi det er bange for, at det kan skabe fremtidige spændinger over Atlanten mellem USA på den ene side og EU på den anden side? Har vi nogen som helst interesse i sådan nogle spændinger?

I Dansk Folkeparti mener vi absolut nej. Vi skal ikke indrette et samarbejde med risiko for fremtidige konflikter mellem USA og Europa, og det er præcis det, fru Charlotte Antonsen fra Venstre nu lægger op til.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Fru Charlotte Antonsen bliver ved med at tale om sin baggård. Jeg kunne egentlig godt tænke mig at vide, hvad det er for en baggård, fru Charlotte Antonsen har. Det er sådan et eller andet område, som fru Charlotte Antonsen råder over og bestemmer over, og som andre i hvert fald ikke skal blande sig i.

Logikken i den der europæiske nationalisme, som nu får sit talerør også her i København, euronationalisme kunne man kalde den – man erstatter altså den gammelkendte nationalisme, som findes i hver enkelt af medlemsstaterne med en euronationalisme med flag og mønt og alle disse ting – er det i virkeligheden, at nu ønsker man en forbundsstat, en ny supermagt ligesom USA med sin egen forfatning, sin egen hær, sin egen mønt, sine egne statsinstitutioner, sit eget senat osv.? Det synes jeg er en spændende melding at få fra Venstre, og jeg synes, det smager meget af det. Det er jo en demokratisk ret at have sådan et synspunkt, og jeg synes, det er spændende. Lad os høre noget mere om det.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Hr. Knud Erik Hansen spørger, om Venstre ønsker et FN-mandat i forbindelse med forskellige krige, og det vil vi da meget gerne have, hvis det kan lade sig gøre. Problemet i øjeblikket er, at det ikke kan lade sig gøre, fordi Kina nedlægger veto. Jeg taler ikke om at opruste.

Det er allerede sådan i dag, at vi faktisk har flere tropper i Europa, end man har i USA. Vores forsvarsudgifter er 2/3 i forhold til amerikanerne, men alligevel ved vi alle, at når vi skal i krig, er det ofte amerikanerne, der trækker det store læs. Jeg har så ikke talt om det i dag, men min mening er da, at vi skal se på det, vi har, og forsøge at forbedre det til de konflikttyper, der er i Europa i dag.

Hr. Thulesen Dahl spørger, hvorfor jeg tror, at vores medlemskab af EU er i fare. Det kan jeg godt svare meget klart på. Det er netop ved den politik, hr. Thulesen Dahl selv står for ved at sige: Vi skal have en hel masse undtagelser, der er en hel masse steder, vi ikke skal være med.

Det, der er billedet i øjeblikket, og det, der bliver billedet, indtil vi har fået de danske folkeafstemninger, er danske ministre, der må gå uden for døren, danske ministre, der må holde deres mund, mens de sidder til møderne. Det bliver billedet. Hvordan tror hr. Thulesen Dahl, den danske befolkning vil opfatte det? Negativt, negativt, negativt, og det er derfor, at nej-bevægelsen, JuniBevægelsen, hr. Thulesen Dahl og hr. Keld Albrechtsen i fællig kæmper så meget for alle de her undtagelser, det ødelægger billedet af EU, og dermed risikerer vi at ryge ud. Og det er jo det, man ønsker fra disse nationalistiske partier.

Med hensyn til skepsissen i USA, som hr. Thulesen Dahl spørger om: Jeg har ikke hørt nogen skepsis fra Clintons side. Det er klart, at man altid kan finde nationalister i USA, det kan man i særlig grad for øjeblikket i Kongressen, og dem vil jeg ikke tage så alvorligt. Hvis vi skulle vente på dem, ville vi jo ikke engang have et FN eller en WTO i dag. Jeg synes, man skal se lidt på afsenderen af de synspunkter.

Til sidst til hr. Keld Albrechtsen: Baggården, det er f.eks. Eksjugoslavien. Vi ved alle i dag, og nu taler jeg om Bosnien, at dér var amerikanerne meget i tvivl, om de ønskede at gå ind. Der var bl.a. diskussionen med det politiske og Pentagon. Det endte med, at amerikanerne valgte at gå ind, men hvad nu, hvis det var endt med, at amerikanerne ikke var gået ind, eller

hvad nu, hvis der havde været en præsidentvalgkampagne, som gjorde, at amerikanerne først kunne være gået ind et år efter? Skulle vi så have ventet i Europa?

Jeg synes, vi i Europa skal have mulighed for at gå ind i disse små konflikter, der er opstået efter Warszawapagtens sammenbrud og den kolde krigs afslutning. Men det er klart, at i de store verdensomspændende kriser vil amerikanerne naturligvis stadig væk ønske at være med, og så skal de være velkomne for min skyld.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Til fru Charlotte Antonsen: Jeg tilhører jo ikke den kreds af partier, som er nej-sigere. Jeg deler grundholdning med fru Charlotte Antonsen med hensyn til EU. Jeg er tilhænger af EU, jeg ønsker, at samarbejdet skal lykkes, jeg ønsker, at det skal udvides, og jeg ønsker, at det skal blomstre.

Men jeg synes ikke, fru Charlotte Antonsen gjorde sig umage med at være klar i sin beskrivelse af holdningen til dette krisestyringsinstrument, som man planlægger at etablere starten til på topmødet i Helsinki. Jeg måtte opfatte fru Charlotte Antonsens svar sådan, at etablering af krisestyringsinstrumentet var starten på en egentlig europæisk opbygning af et selvstændigt forsvar og en løsrivelse fra NATO. Sådan måtte jeg opfatte fru Charlotte Antonsens beskrivelse, og hvis det ikke er rigtigt, vil jeg meget gerne korrigeres.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Fru Charlotte Antonsen angriber regeringen for ikke at gøre noget for at fastholde EU-medlemskabet, fordi man ikke vil sætte forbeholdene til afstemning. Vil det sige, at man kun kan fastholde EU-medlemskabet, hvis man kommer af med EU-forbeholdene? Er situationen ikke den, at man lige så godt kan hævde, at hvis vi ikke havde de EU-forbehold, så var vi slet ikke medlem af EU?

Er situationen ikke den, at Venstres problem var og er, at et flertal af befolkningen faktisk stemte nej i 1992, og det er derfor, forbeholdet ikke er en særlig form for national masochisme, men en simpel politisk nødvendighed. Det er simpelt hen forudsætningen for, at vi overhovedet er der.

Er problemet netop ikke, at befolkningen stemte nej, og at situationen er den, at Venstre aldrig nogen sinde har været tilhængere af forbeholdene? Det synes jeg bare, man skulle tage og sige, for så har man jo et demokratisk problem fra starten.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Det kan godt være, Venstre ikke vil have oprustning i Europa, men de fleste, der snakker om et europæisk forsvar, hvis der skal være et forsvar, mener, at konsekvensen er, at det kræver en oprustning. I Kosovo viste det sig jo også, at vi ikke kunne klare det med eget militært udstyr i Europa. Så et europæisk forsvar vil, så vidt jeg kan se, betyde en oprustning i Europa.

Så fik jeg ikke noget svar på, hvad en sådan oprustning vil betyde i forhold til Rusland og den sikkerhedspolitik, vi skal føre over for Rusland. Er det svaret på sikkerhedspolitikken over for Rusland?

Og endelig omkring amerikansk indflydelse: Det kunne godt være, hvis amerikanerne ikke havde haft så meget indflydelse i Rambouilletforhandlingerne, at vi kunne have landet et andet sted med hensyn til Kosovo.

Der er mange uklare punkter netop omkring amerikanernes indblanding og kravene til, hvilke tropper der skulle sættes ind, hvor amerikanerne kom ind og måske væltede et spil, der var i gang, som måske kunne være endt på en anden måde. Det ved vi ikke noget om, men der er i hvert fald en antydning.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Først til fru Elisabeth Arnold: Jeg ønsker ikke, og jeg ser ikke nogen konflikt med hensyn til NATO. Det er ikke det, der er mit ærinde.

Det er rigtigt, at det, der lægges op til i EU, og det har jeg heller ikke lagt skjult på, i første omgang er Petersbergerklæringen. Som vi alle ved, indebærer Petersbergerklæringen også en mulighed for fredsskabelse og dermed for at gå ind i en krig, som vi har været det i Eksjugoslavien. Sådan er situationen, og det nye er netop, at Europa får mulighed for at gøre det uden at vente på amerikanerne.

Men jeg er godt klar over fru Elisabeth Arnolds fortid i Det Radikale Venstre og holdningen til forsvaret dér. Det kan måske være det, der gør, at man bliver lidt pernitengryn i

forhold til det, der bliver sagt her om forsvarspolitik.

Hr. Buksti har selvfølgelig ret i, at da vi i sin tid i 1992 fik et nej til Maastrichttraktaten, var den eneste politiske mulighed for at få en ny afstemning at lave disse undtagelser. Derfor har vi også støttet dem, og derfor har vi også hele vejen igennem støttet, at der ikke fifles med undtagelserne. Det er netop, fordi vi mener, at befolkningen skal have en folkeafstemning, før vi kommer ud af dem. Det var den garanti, vi gav befolkningen i 1992.

Men der er gået meget lang tid siden 1992, og i øjeblikket går det meget, meget stærkt i EU med forsvarspolitik, med euro og med det retlige samarbejde. Derfor haster det for Danmark at komme med.

Til sidst til hr. Knud Erik Hansen: Jeg ønsker ikke nogen oprustning. Det, vi gør i Danmark, er, at vi laver en anden organisering af vores militær. Jeg forestiller mig, at man også vil komme til det i andre europæiske lande. Rusland – jeg synes ikke, vi skal være så forsigtige i forhold til Rusland lige i disse dage, for de fører sig jo temmelig kraftigt frem i Tjetjenien. Jeg synes ikke, det er dem, vi skal ligge under for, når vi taler forsvarspolitik.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Det er en særlig form for demokratiopfattelse, at fordi de andre EU-lande hurtigt etablerer noget, som vi ikke ønsker at være en del af, så skal vi skynde os at være med.

Det er jo i virkeligheden det, fru Charlotte Antonsen står og siger, at danskerne sagde nej til Maastrichttraktaten i 1992, fik så en aftale i 1993 om, ja, o.k., befolkningen sagde med et flertal ja til Maastrichttraktaten, fordi man fik løfte om, at der var nogle væsentlige områder, vi holdt os uden for. Og når de andre så begynder at udmønte de områder, vi fik løfte om, vi kunne holde os udenfor, så kommer Venstres logik og siger, at nu skal vi skynde os at være med.

Det er simpelt hen manglende respekt for befolkningen og manglende respekt for det, et stort flertal her i Folketinget lovede befolkningen efter nej i 1992 frem til den nye afstemning i 1993.

Så vil jeg spørge fru Charlotte Antonsen, som siger, at Venstres ærinde i denne her sag ikke er at lave konflikt med NATO: Nej, men er det ikke det, der kan ske? Er det ikke lige præcis

det, Venstre lægger op til, hvis man siger, man vil have et EU-militær, som i den grad skal handle på egen hånd og ude af trit med det, NATO ønsker, og amerikanerne siger. Man skal ikke spørge, som fru Charlotte Antonsen meget fornemt får sagt, »en tilfældig mand i Nordamerika«. Er det så ikke lige præcis at lægge op til fremtidige konflikter?

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Jeg har stor forståelse for engagementet, men jeg håber, man også kan overholde taletiderne. Værsgo, hr. Knud Erik Hansen.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Jeg synes, det er lidt spændende, når fru Charlotte Antonsen inddrager Tjetjenien, og vi kan ikke være uenige om, at det er noget, vi skal tage afstand fra, det der sker derovre nu. Men tingene hænger jo sammen. Det, der er det foruroligende ved Tjetjenien og det, der sker i Rusland nu, er jo, at der faktisk er folkelig opbakning til det.

Noget af det hænger også sammen med noget af det, vi har lavet i Kosovo, hvor Rusland faktisk blev ydmyget af den militære styrke, vi satte ind. Og hvis vi fortsætter med at bruge militære kræfter, tror jeg at den folkelige opbakning i Rusland til sådan noget som Tjetjenien faktisk også vil blive styrket. Jeg synes, det er et eksempel på, at det er nødvendigt at agere på anden vis, for det er utrolig svært at styre de store kræfter, der er oppe imod os.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Fru Pia Christmas-Møller, og så er vi tilbage til ordførerne.

Pia Christmas-Møller (KF):

Her på tærskelen til et nyt århundrede står Europa midt i en kolossal omstilling. Udviklingen går så hurtigt, at det kan være svært for mange at følge med. Ja, selv for de europæiske ledere kan det være svært at følge med.

Det Europa, vi kendte i 1980'erne, er totalt forvandlet i dag. I sidste måned fejrede vi 10-året for kommunismens sammenbrud og Berlinmurens fald. Siden er dagsordenen totalt ændret. Ja, selv det Europa, vi kendte i 1993, da vi stemte om Edinburghaftalen, er svært at genkende.

Vi har haft krige på vort eget kontinent. EU er blevet udvidet fra 12 til 15 lande, og her tid-

ligere i år optog NATO Polen, Ungarn og Tjekkiet i vores fælles forsvarsalliance.

Jo, der sker meget, og udviklingen går drønstærkt. Det helt store projekt, som aldrig må komme ud af fokus netop i disse år, er at få hele det delte Europa med den mulighed, der åbnede sig efter kommunismens kollaps og murens fald. Derfor er det, at udvidelsen med de nye ansøgerlande er altafgørende. Og netop den sag er for Det Konservative Folkeparti det helt centrale emne på den europæiske dagsorden.

Af samme grund må den kommende regeringskonference have løst de problemer, der ikke blev klaret i Amsterdam i 1997. Det vil med andre ord sige, at vi må have indrettet institutionerne, så de fortsat kan fungere effektivt og målrettet den dag, vi er endnu flere lande med omkring bordet. Det er, og det skal set med konservative øjne være den helt centrale opgave på regeringskonferencen.

Opgaven er ikke at finde på alle mulige mere eller mindre luftige projekter, som kun vil være til glæde for nogle få overivrige føderalister i Kommissionen.

Det er tilfredsstillende, at meget nu tyder på, at der er stemning for at give de resterende ansøgerlande forhandlingsstatus. Det er videre ad den vej, vi skal, og der skal effektivitet i forhandlingerne.

Men den europæiske udvikling stiller også uhyre store krav til omstilling og nytænkning på en række andre områder. Vi ser i øjeblikket, hvordan vore europæiske venner er i fuld gang med at bygge et nyt sikkerhedspolitisk hus ikke mindst inspireret af de dystre erfaringer fra Balkan, hvor den europæiske magtesløshed alt for længe blev udstillet.

Først da USA greb ind i Bosnien i 1995, fik man etableret en våbenhvile, og uden USA's store indsats af mandskab og militær havde NATO aldrig kunnet gennemføre sine luftbombardementer i Serbien i foråret i år. Europa mangler simpelt hen evnen til at tage vare på vores egen sikkerhed, og derfor mangler vi også muligheden for at pleje vore egne interesser her på vores eget kontinent.

Når det er sagt, er det for Det Konservative Folkeparti vigtigt at fastslå, at den nye udvikling på dette område ikke på nogen måde må svække NATO eller løsne de forsvars- og sikkerhedspolitiske bånd over Atlanten. NATO er, og NATO skal fortsat være krumtappen i det

internationale forsvars- og sikkerhedspolitiske samarbejde.

Men vi europæere må se i øjnene, at vi må bære en større del af indsatsen. Vi kan ikke forvente, at amerikanerne igen og igen og i enhver situation skal ruge kastanjerne ud af den europæiske ild. Det er altafgørende, at den nye europæiske forsvarsdimension bliver et supplement og ikke en konkurrent eller et alternativ til NATO. NATO skal fortsat stå for vores fælles territoriale forsvar.

Det ligger uden for enhver fornuftig diskussion, at det er i Danmarks solekklare interesse at være med til at forme og indrette det nye europæiske samarbejde.

For sagen er jo, at uanset hvad de andre beslutter sig for, vil vi i Danmark blive dybt påvirket. Vi må være til stede, hvis vi vil have indflydelse, hvis vi vil blive hørt. Sådan er det.

Men det er også en kendsgerning, at Danmark har fire forbehold, herunder et forbehold for det særlige forsvarssamarbejde. De skal respekteres, og det skal de fuldt ud, lige indtil den dag, hvor den danske befolkning har fjernet forbeholdene. Men det skal siges lige så klart, hvordan vi i denne tid oplever, at det danske forbehold på forsvarsområdet bliver en stadig strammere spændetrøje. Forbeholdet tjener ikke længere danske interesser. Det skal siges lige ud, og det bliver tydeligere og tydeligere for hver dag, der går.

Det samme gælder vores forbehold for det økonomiske og retlige samarbejde. Ja, nu er selv grækerne ved at gøre sig klar til at komme med i den fælles valuta. De bliver formentlig optaget allerede i begyndelsen af det nye år. Det koster det danske samfund penge, hver eneste dag vi står udenfor.

Det retlige forbehold er på samme måde ved at blive en hæmsko for danske interesser. I dag må den danske minister se til, mens de andre 14 lande vedtager nye regler på f.eks. flygtninge- og indvandrerområdet. Faktisk har vi her i efteråret oplevet, hvordan den danske indenrigsminister, hr. Thorkild Simonsen, måtte stå med hatten i hånden og bede den svenske minister om at fremme danske interesser.

Og når det gælder forbrugerpolitikken, så oplever vi, hvordan danske forbrugere stille og roligt ikke får del i de samme rettigheder og garantier, som de andre forbrugere i Europa får. Det er ikke tilfredsstillende.

De danske forbehold fører til, at vi danskere må stå på sidelinjen og se til, mens de andre

træffer beslutningerne, og så kan vi bagefter måske få lov til at tilslutte os i kraft af mellemstatslige aftaler. Det er utilfredsstillende.

På forsvarsområdet har vi ikke engang mulighed for at tilslutte os efterfølgende, i hvert fald ikke hvis man skal følge regeringens fortolkning. Ifølge regeringens fortolkning af det danske forsvarsforbehold, så kan vi ende i en situation, hvor Danmark – i modsætning til Norge – må trække vore styrker hjem fra Kosovo, hvis den nuværende kommando bliver afløst af en EU-baseret ledelse. Det er jo grotesk. Det er jo grotesk at forestille sig, at Norge, som ikke er medlem af EU, og at et land som Grækenland er længere fremme i det europæiske samarbejde, end vi er i Danmark. Ja, udviklingen går hurtigt, men vi er nødt til at tage udfordringerne op.

Danmark må styre ud fra, hvad vi kan se gennem forruden, og ikke lade os dirigere af reflekserne fra bakspejlet.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Den konservative ordfører, fru Pia Christmas-Møller, dækkede sig i sin argumentation for at fjerne de danske forbehold ind under, at de ikke længere tjente danske interesser. Derfor bliver jeg egentlig nødt til at spørge: Har De Konservative nogen sinde ment, at de danske forbehold tjente danske interesser, for det virker som sådan en ny formulering, jeg i hvert fald ikke har hørt før fra konservativ side. Jeg havde altid troet, at man lige fra starten, da de kom, havde været modstandere af dem, og ikke mente, at de tjente danske interesser, i modsætning til hvad vi f.eks. mener i Dansk Folkeparti.

Så vil jeg gerne spørge fru Pia Christmas-Møller: Hvad er den konservative tidsplan for afskaffelse af forbeholdene? Specielt i forhold til euroforbeholdet synes jeg, det er interessant, for der synes jeg, at der har været nogle skiftende meldinger.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Det Konservative Folkeparti anbefalede Maastrichttraktaten. Det er ikke nogen hemmelighed, og det står vi gerne ved den dag i dag, fordi vi mente og mener, at Maastrichttraktaten var værd at tilslutte sig fuldt ud.

Men vi kender jo, hvordan tingene udviklede sig. Vi fik et nej til Maastrichttraktaten i 1992, og prisen for fortsat at være med i EU var de

fire forbehold. Derfor anbefalede vi de fire forbehold, som var en direkte følge af Edinburgh-aftalen. Det gjorde vi op til afstemningen i 1993. Det står vi også fuldt og helt ved.

Det var i Danmarks interesse, at vi fastholdt vores EU-medlemskab, men så med de fire forbehold. Det var den situation, vi stod med i 1993. Men Europa har forandret sig siden, og nu oplever vi, hvordan vi på område for område bliver hæmmet i kraft af vores forbehold. Vi er ikke med til at pleje vores egne interesser. Det er ikke i Danmarks interesse, det er ikke til vores fordel bare at sidde ude på sidelinjen og lade andre om at tage vare på vores interesser. Det bliver ikke gjort godt nok.

Derfor er det vi mener: Nu haster det med at få afskaffet de fire forbehold, først og fremmest forsvarsforbeholdet, det retlige forbehold og euroforbeholdet.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Men så må jeg også kunne konkludere, at det ikke efter konservativ tankegang var i dansk interesse at have de fire forbehold. Det har det aldrig været, og det var det heller ikke i 1992, da man altså anbefalede Maastrichttraktaten. Det kan man jo lige så godt sige rent ud.

Men det, der så er mit spørgsmål, som jeg gerne vil give fru Pia Christmas-Møller yderligere taletid til at kunne besvare, er: Hvornår ønsker De Konservative en folkeafstemning om euroforbeholdet?

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jamen det var i Danmarks interesse, at vi stemte ja til Edinburghaftalen. Det var en kendsgerning, at vi havde fået nej til Maastrichttraktaten. Alle partier, der havde anbefalet Maastrichttraktaten, gik jo ind for den. Ingen tvivl om det.

Men prisen for, at vi kunne fastholde et fulgyldigt medlemskab af EU var, at vi fik de fire forbehold. Så på det tidspunkt var det i Danmarks interesse. Derfor anbefalede Det Konservative Folkeparti også, at man stemte ja til Edinburghaftalen. For det var i Danmarks overordnede interesser at fastholde vores placering i det europæiske fællesskab.

Vi vidste på det tidspunkt, at det kunne skabe store problemer ude i fremtiden. Vi kunne ikke sige præcis, hvori de problemer ville bestå, men vi kunne forvente, at der ville komme store problemer. Nu står vi midt i suppedasen, og nu

oplever vi, hvordan forsvarsforbeholdet, euroforbeholdet, det retlige forbehold bliver spændetrøje for danske interesser.

Så er det da rimeligt, at vi går ud til befolkningen og siger: Venner, nu er der en ny situation. Er det virkelig meningen, at vi skal trække vores styrker hjem fra Kosovo, hvis det bliver sådan, at EU kommer til at lede kommandoen? Kan det virkelig være rigtigt, at Norge skal være længere fremme i det europæiske forsvar end Danmark? Kan det være rigtigt, at grækerne bliver mere integreret i økonomien end Danmark?

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Jeg skal gøre opmærksom på, at der er en praktisk indretning her. Det betyder, at når den røde lampe lyser, så er taletiden udløbet. Det er faktisk til at se.

Hr. Kristian Thulesen Dahl for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jo, men jeg har forstået, at de der danske forbehold ifølge De Konservative ikke er i dansk interesse, og derfor skal de afskaffes. Så derfor også mit enkle spørgsmål nu for tredje gang: Hvornår er det så konservativ politik, at man skal have en folkeafstemning om euroen? For . det er jo det, der har været mest oppe at vende hele tiden, og det er det, man har presset på for igennem lang tid, at nu skulle vi kvitte kronen. Og derfor mit spørgsmål: Hvornår vil De Konservative foreslå, der skal være en folkeafstemning om euroen?

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Det er rart, at hr. Kristian Thulesen Dahl nu har indset, at de fire danske forbehold er til gene for Danmark. Det kvitterer jeg for.

Vi ønsker en folkeafstemning om ØMU'en så hurtigt som muligt. Vi ønsker en folkeafstemning om det forsvarspolitiske forbehold, om det retlige forbehold, så hurtigt som muligt. Det er klart i Danmarks interesse, at vi får afviklet de forbehold.

Men forud for en folkeafstemning skal gå en ordentlig debat. Befolkningen har krav på en ordentlig information om, hvad det er, der skal tages stilling til. Derfor skal der være en ordentlig debat. Men vi er klar, lige så snart vi kan skaffe et flertal til en folkeafstemning.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):
Hr. Knud Erik Hansen som ordfører.

Knud Erik Hansen (SF):

SF er ikke de eneste, der siger, at det går stærkt i Europa, men vi vil godt sige: Det gør det også på godt og ondt. Og det gør det sådan set også i Danmark, når vi skal diskutere i Danmark.

Vores diskussion er i høj grad alt for meget efter SF's mening koncentreret om forbeholdene. Det er en diskussion, som i virkeligheden har sit grundlag i en begrundet skepsis i store dele af befolkningen over for, om man nu vil overholde forbeholdene. Og man har med rette en skepsis over for den politiske elite. Vil de endnu en gang snyde befolkningen og sige, at den udvikling kommer ikke, og så kommer den alligevel på fuld tryk på et eller andet tidspunkt?

Jeg tror også, det er derfor, at vi gentagne gange får diskussionen om, hvorvidt regeringen nu overholder forbeholdene. Hvis vi tager den seneste udvikling med EU's militære dimension, så hed det for et par måneder siden, at det ikke var nogen militær opbygning. Det var i hvert fald ikke nogen hær, man var i gang med. Det hed sådan stille fra udenrigsministeren, at man ville trække på NATO's europæiske aktiver.

Det var først, da det kom frem, at det var 50.000 mand, der skulle være klar til at rykke ud, at det så var vanskeligt at skjule, at det var en militær opbygning, som – som statsministeren siger – nogle måske ville kalde for en hær, selv om jeg godt hørte, at statsministeren definerede det på en anden måde.

Tilsvarende også når man skal have en debat om forbeholdene – man får en fornemmelse af, at det egentlig ikke må nævnes. Det skal nævnes sådan i det stille. Det skal ikke være for højtlydt. Og så får man en fornemmelse af, at man måske ikke rigtig mener det.

For så hjælper det ikke meget, at man erklærer, at man vil overholde forbeholdene. For hvis befolkningen fornemmer, at det vil man egentlig ikke, så lander vi faktisk i en meget gold diskussion om overholdelse af forbeholdene. Og så lander vi ikke i en diskussion i virkeligheden om indholdet.

Jeg noterede mig ganske vist, at statsministeren nu sagde – og det syntes jeg var glædeligt – at nu ville man godt til at diskutere EU og diskutere politik i EU. Men det, vi oplever modsat omkring forbeholdene, er jo ikke poli-

tik. Det er jo snarere i virkeligheden, som vi oplever det fra SF, at en stor del af partierne her faktisk snarere følgagtigt vil følge den udvikling, der sker i EU på unionsområdet. Så kan man godt spørge om, hvor ryggraden egentlig er i den danske politik.

Man har mange gange et indtryk af, at det største problem i Danmark er, at det er synd for Danmark, at vi ikke kan være med. Spørgsmålet er, hvad det er for noget, vi skal være med til. Det er der, hvor vi synes i SF, at forbeholdene er vigtige. Ikke kun fordi vi har forbeholdene, men faktisk fordi de er udtryk for en holdning til, hvorledes vi synes, at EU skal udvikle sig.

Forbeholdene er for SF udtryk for, at vi ikke ønsker, at EU skal udvikle sig i retning af en union med en unødvendig statsdannelse, men at vi skal have et Europa, hvor vi tager fat på de opgaver, der er grænseoverskridende. Det skal være basis for EU og ikke en europæisk statsdannelse.

Så vil jeg også godt lige give statsministeren den kommentar, at SF da også har noteret sig, at der er sket meget, som er grænseoverskridende; at produktionen og kapitalen er grænseoverskridende. Det er også baggrunden for EU, og det er også baggrunden for, at vi skal have en aktiv politik i EU. Ingen tvivl om det.

Men det er ikke nødvendigvis derfor, at vi skal have ØMU'en. Den er ikke for SF et ønskværdigt mål. Den er faktisk noget af det mest statsdannende, vi kan skabe, og den er unødvendig. Den skal nu sælges under forskellige slagord. Jeg skal ikke gennemgå dem alle sammen, men et af slagordene er, at den er uundgåelig, for nu har vi fået den – uanset at der er tre lande, der sagde: Vi er ikke med. Og selv om det stadig væk er usikkert, om den halve snes lande, der står for optagelse, også kan komme med i den, og hvordan de kan komme med i den.

Den sælges også som en sikker økonomi, der oven i købet kan skabe beskæftigelse. Der skal skabes mange nye myter.

Man kan blot tage det lille år, hvor vi har haft euroen, som godt kan vise nogle foruroligende træk. Euroen blev lanceret som en stor, stærk mønt, men hvad har vi set det her år? At den faktisk er dykket nogle gange, og nu står den faktisk i en kurs, der ikke er flatterende. Det, der har vist sig, er, at den egentlig er ganske påvirkelig for udsving i økonomien i de enkelte lande.

Man kan godt spørge sig selv om, hvordan det vil gå, hvis der pludselig kommer svag økonomi i mange lande. Og er sandheden i virkeligheden ikke, at hvis euroen skal være stærk og være en stærk mønt, så kræver det faktisk også, at EU bliver en stærk stat. Det kunne man så gå ud og sige, hvis det er det, man vil. Men det er jo ikke det, man siger.

Jeg synes da også derfor, når vi har den debat her, at det er foruroligende, at regeringen så bastant afviser forskellige forslag til analyser af ØMU'en og dens konsekvenser både for Europa og Danmark. Man kunne også spørge, hvis man skulle spørge lidt polemisk: Er man bange for, at de glansbilleder, som man er ved at holde frem, vil krakelere, hvis man faktisk fik nogle analyser? Så vi tror, at det kunne være spændende, hvis man fik nogle analyser, der på en bred basis kunne analysere ØMU'en og dens konsekvenser, så vi havde et bedre grundlag. For en del af det her er også økonomisk teknik.

Så til militæret. Det skal så sælges under dække af, at det nu er krisestyring. Det hedder det så også i de første par omgange. Hertil synes jeg, at der for det første er at sige: Er det den bedste måde at lave sikkerhedspolitik på? Er det ikke i virkeligheden en god social og økonomisk politik, der vil sikre både Europa og Europas nabolande bedst. For det andet kan man spørge om: Er det nødvendigt at lave en permanent militær opbygning, hvis det blot er for at sikre militære fredsaftaler? Det har vi jo vist kunne skabes på anden måde.

Tilbage står – det var så det, jeg var inde på i mine korte bemærkninger til hr. Jacob Buksti – nogle påstande om, at det i Europa og dets nabolande er nødvendigt at have noget, man kunne kalde en aggressiv militær krisestyring. Det var ikke et tilfældigt begreb.

Det knytter jeg faktisk meget til det, der skete i Kosovo. Det er for os en aggressiv militær krisestyring. Og skal det så i givet fald være uden FN-mandat? Det var det jo.

For os ser det, der er i gang på det militære område, mest ud til at være et figenblad eller en G-streng, som det jo hedder nu om dage, til starten på en opbygning af et europæisk forsvar og også en europæisk oprustning, og det mener vi i SF ikke er svar på Europas sikkerhedsproblemer.

Der er heldigvis også nogle positive ting i gang i EU, og et af dem er miljøet, og det har fået en stærk prioritet og får det forhåbentlig også på topmødet i Helsingfors. Der er et arbej-

de i gang med at integrere miljøet i sektorpolitikkerne, og det synes vi er utrolig vigtigt, og vi tror, at det kan få stor betydning for miljøet. De forskellige ministerråd er nu i gang med at udarbejde planer for integrationen, og længst fremme der har vi landbruget og energien og transporten.

Men der er også andre områder, der er i gang: Indre marked, industri, turisme, fiskeri, og det er flot. Desværre går det ikke lige godt på alle områderne. Specielt landbrugsområdet er efter vores opfattelse ikke tilfredsstillende. Vi lagde derfor stor vægt på, at stats- og regeringscheferne i Helsingfors giver kontante tilbagemeldinger til de enkelte råd, således at vi kan få skabt en udvikling på de steder, hvor der ikke er udvikling nok. Det er nødvendigt, at der sikres operationelle målsætninger og indikatorer og tidsplaner for de enkelte råds planer, således at der kan ske noget.

Vi synes, at miljøintegrationen er en mulighed for at vise, at den overordnede målsætning om bæredygtig udvikling kan omsættes til praktisk politik og ikke blot er beregnet til festlige lejligheder. Jeg er derfor også glad for, at statsministeren sagde, at det var noget af det, statsministeren ville lægge vægt på. Vi håber, at der kommer resultater hjem fra Helsingfors. Det andet emne, som vi også er glade for i SF, er udvidelsen. Det er en udvikling, vi har sat højt i SF, og vi glæder os over, at den er kommet så godt i gang. Vi tror faktisk, at det kan blive det væsentligste bidrag til sikkerhedspolitikken i Europa.

Det er så vigtigt, at vi får skabt en proces, så EU også er klar til at modtage landene, at EU også viser fleksibilitet over for landene, således at man specielt tager hensyn til deres økonomiske kapacitet, og ikke presser dem til indtræden, før de er rede. Samlet kunne vi sige, at den udvikling, der er i gang, synes vi er en ganske god sejr for danske synspunkter; også som sagt det, som vi har stået for i SF.

Omkring regeringskonferencen så er det vigtigt også at vi får gjort EU klar, således at det kan modtage de nye lande. Derfor skal de institutionelle forhold afklares, men det er også muligt, at det kan blive nødvendigt at afklare noget omkring landbrugsstøtten og afklare, hvordan vi kan have et bedre, fleksibelt Europa, således at de mange forskelligheder, som de nye lande er udtryk for, også kan være med her.

Endelig vil jeg sige: Der er mange andre vigtige spørgsmål, som bør sættes højt på dagsor-

denen i Europa. Det er f.eks. styrkelsen af miljøet, som jeg var inde på før, men det kan vi godt gå videre med. Det er udviklingen af miljøgarantien, så den også kommer til at omfatte landbrug og fiskeri, og hvor forsigtighedsprincippet i højere grad kommer til at præge miljøgarantien.

Der er også brug for, at vi arbejder med kvalificeret flertal på en række områder, hvor det er nødvendigt at udvikle EU; på de grønne afgifter, på selskabsskatter. Der er brug for en større åbenhed om den politiske proces med åbne møder, større adgang til information om, hvad der sker i komiteerne og sidst, men ikke mindst, at få udbygget sikkerhedspolitikken, så den bygger på økonomi og samvirke.

Sidst en bemærkning om Tyrkiet, som også bliver et emne. SF mener ikke, at tiden er inde til at give Tyrkiet kandidatstatus. De er alt for langt fra at opfylde menneskerettighedskravene, og det er svært at få øje på de alvorlige fremskridt, som skal ske, før de kan få kandidatstatus. Så vi vil opfordre til, at man afviser, at de får kandidatstatus. Jeg skal på den baggrund fremsætte et forslag til vedtagelse med følgende ordlyd:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget udtaler,

- at forbeholdene fortsat er en forudsætning for den danske politik for EU's udvikling, og
- at en økonomisk og civil sikkerhedspolitik er afgørende for et stabilt Europa, og opfordrer regeringen til
- at fremhæve den danske forsvarsundtagelse i konklusionerne fra EU-topmødet i Helsinki og at meddele, at Danmark ikke kan deltage i en militærkomité,
- at give støtte til bredt dækkende analyser af ØMU'en og dens konsekvenser for Danmarks og EU's udvikling,
- fortsat at arbejde for en bred udvidelse af EU og
- at arbejde for en høj prioritet til integration af miljøet i sektorpolitikkerne.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 33).

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se foran). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingerne.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg bemærkede, at SF's ordfører fremhævede, at SF synes, forbeholdene er vigtige, og at der også i det forslag til vedtagelse, som nu bliver omdelt, står, at overholdelse af forbeholdene er vigtig for Danmarks deltagelse i det fremtidige EU-samarbejde.

Det, der ikke var helt klart, var imidlertid, om forbeholdene er vigtige for SF, fordi de skal overholdes, fordi vi nu engang har dem, og så længe vi har dem, så kan vi ikke diskutere det gode i dem. Eller er det indholdet i dem, der er ubehageligt for SF – eller er det indholdet i dem, der er vigtigt for Danmarks deltagelse i EU?

Når jeg spørger måske sådan lidt vanskeligt forståeligt, så er det, fordi der var to forbehold, som hr. Knud Erik Hansen overhovedet ikke nævnte, nemlig over for borgerskabet og over for de retlige og indre anliggender. Og jeg synes, at det stedse står mere klart, at er der noget, der er vigtigt for EU, så er det at få et samarbejde om flygtninge og indvandrere og menneskerettigheder og de retlige og indre anliggender. Det er der, hvor vi virkelig har brug for at sætte hælene i og bremse de højrekræfter, der er rundtomkring i Europa, som ikke mere lægger vægt på menneskerettighederne og FN's flygtningekonvention som ryggraden i hele vores flygtningepolitik.

Jeg vil gerne have nogle kommentarer fra SF's ordfører på det område.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg synes, jeg hørte hr. Knud Erik Hansen sige, at regeringen ikke var interesseret i, at der fremkom analyser af ØMU'en, og det var SF den store forkæmper for. Nu har jeg selvfølgelig fulgt med i de senere dages debat med nogen undren, men jeg kan forstå, at SF føler sig sådan frelst til ligesom at komme folk til redning.

Jeg går ud fra, at det drejer sig om det projekt, som er stillet op af Rådet for Europæisk Politik, og derfor forstår jeg ikke rigtig, hvad det er, hr. Knud Erik Hansen mener. Jeg har tidligere i debatten den 3. november om forslaget, hvor hr. Knud Erik Hansen også var ordfører, tilkendegivet, at Socialdemokratiet er meget positivt over for det initiativ. Og jeg har sagt, at det, der er sket, er, at man har henvist Rådet for Europæisk Politik til at søge Nævnet

for EU-oplysning, og før der ligger noget resultat af det, kan man jo ikke konstatere, hvor meget det er, der i givet fald skal skaffes.

Derudover er der sket det, at udenrigsministeren har meddelt, at udenrigsministeren ikke kan levere 800.000 kr., men der er mig bekendt ikke nogen, der har sagt, at man ikke er interesseret i det. Men det naturlige må være, at de 15 mio. kr., som EU-oplysningsnævnet har fået pr. år, bl.a. bruges til sådan noget her.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Det sidste svar vil jeg da gerne takke for. Jeg opfattede det, som om man er positiv over for, at det kan lade sig gøre, og det er så et spørgsmål om at finde finansieringen.

Så er jeg glad for fru Elisabeth Arnolds spørgsmål omkring forbeholdene, fordi jeg synes, det er vigtigt, at vi ikke lander i en diskussion bare om forbeholdenes overholdelse. Det er enormt vigtigt, at vi får en diskussion om betydningen af forbeholdene og indholdet i forbeholdene, og det er også det, jeg synes jeg prøvede at lægge vægt på i min tale.

Jeg nævnte ikke det retlige. Det er rigtigt. Og der sker meget på det retlige område, men det retlige har det specielle ved sig, at det retlige ikke siger, at vi ikke må være med. Det siger bare, hvordan vi skal være med, hvis vi vil være med altså, hvorimod det militære forbehold og forbeholdet mod ØMU'en siger, at vi ikke er med i ØMU'en, vi er ikke med i det militære. Det siger noget om indholdet, hvor det retlige siger, at vi godt kan være med på det mellemstatslige plan. Og der er det klart, at der er en hel del opgaver, der på det retlige område er grænseoverskridende, og som kræver et samarbejde i Europa, og en af dem – og det er så et klart svar – er asylpolitikken. Der er nogle områder i asylpolitikken, hvor det er nødvendigt, at vi laver et samarbejde i Europa, og det vil vi gerne være med til i SF. Det bliver så på mellemstatsligt plan. Det kan vi godt gøre på mellemstatsligt plan.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg vil gerne indledningsvis sige, at det har vakt nogen undren i Dansk Folkeparti, at vi er begyndt med sådan et mærkeligt kapløb om at få placeret forespørgsler om EU. Når jeg husker et par år tilbage, så var det sådan, at Folketingets partier sagtens kunne enes om, at man havde en række store EU-debatter i løbet af et folke-

tingsår, hvad vi selvfølgelig under alle omstændigheder skal have. Men der er kommet sådan et eller andet ind i den her type debatter, så der er et kapløb mellem nogle, der gør, at når Enhedslisten her den 6. oktober stiller en forespørgsel, som bliver fremmet den 12. oktober, så er der nogle unionstilhængerpartier, der ikke kan tåle, at det er den forespørgsel, der så danner udgangspunkt for debatten, hvorfor de så den 30. november med fremme den 3. december skal have placeret deres forespørgsel på dagsordenen i dag. Jeg synes, det er noget mærkelig taktik, der må ligge til grund for overvejelser af den her karakter. Jeg skal bare stiltfærdigt opfordre unionstilhængerpartierne til, at man finder tilbage til den gode gamle rytme om, at vi jo alle sammen, selvfølgelig også Dansk Folkeparti, ønsker en lang række EU-debatter her i salen, og at vi enes om at foreslå dem.

Statsministeren indledte sin redegørelse i dag med at opfordre os til, at vi talte om indhold, og at vi fik en seriøs debat om EU's fremtid. Og det var noget, der glædede os i Dansk Folkeparti at høre, og vi havde så en forhåbning om, at statsministeren selv ville lægge for. Desværre så har vi fra statsministerens side ofte hørt det modsatte, og det var heller ikke nogen undtagelse i dag. Ofte så taler man jo bl.a. om EU-politikken og forbeholdene på den måde, at forbeholdene er kommet under pres. Og jeg havde nær sagt, at det er jo mærkeligt, at man allerede før forbeholdene overhovedet træder i kraft, får formel virkning f.eks. på euro-området, taler om, at forbeholdene skal fjernes, fordi de nu er kommet under pres. Det er jo mærkeligt at iagttage, at de forbehold, man gav befolkningen for at få Maastrichttraktaten igennem i 1993, ikke engang kan nå at træde i kraft, før der skal lægges pres på befolkningen.

Vi kan se det på euro-området, vi kan se det på forsvarsområdet, og vi kan se det på det retlige område, hvor argumentationen stort set er den samme. Man gør alt, hvad man kan fra unionstilhængerpartierne side for at få Danmark med, og man argumenterer derudfra.

Jeg havde nær sagt, at det jo faktisk handler om, at regeringen vil nedbryde alle grænser i forhold til at bevare Danmark som en selvstændig nation. Både de, der er meget lidt synlige, men jo også de direkte synlige ved vores grænser til andre lande.

Vi har et repræsentativt demokrati i Danmark. Det er faktisk ikke bare på den måde, at

politikere skal gå foran, som det ofte formuleres. Et repræsentativt demokrati drejer sig også om, at politikerne skal repræsentere befolkningen. Og derfor må det jo nu engang være sådan, at når befolkningen har sagt til politikerne: Vi ønsker ikke en europahær, vi ønsker ikke en EU-militær dimension, jamen så må regering og Folketing da kæmpe befolkningens sag og kæmpe for, at der så ikke kommer en militær dimension i EU. Det, vi ser på forsvarsområdet i denne her tid, og som skal stadfæstes på det kommende topmøde, er desværre, at vi har en regering, som er meget, meget kraftigt involveret i opbygningen af en EU-militær dimension. Og det er ikke bare en forkert holdning, regeringen her indtager, det er en direkte uværdig holdning i forhold til det repræsentative demokratis tankegang, hvor befolkningen altså nu engang har sagt, at vi ønsker ikke en opbygning af en europahær, som statsministeren fik det formuleret.

Jeg troede faktisk, det var sådan, at regering og Folketing stort set var enige om, at vi skulle stå fast på vores NATO-medlemskab. Vi skulle stå fast på, at det var NATO, der var garanten for vores sikkerhedspolitik. Jeg kan forstå på flere ordførere her i dag, først fra regeringen, men absolut sekunderet kraftigt af bl.a. Venstres ordfører, at man nedtoner betydningen af NATO-samarbejdet og opprioriterer betydningen af EU-samarbejdet. Og det er sikkert fordi, man kan se, hvad der er ved at foregå, og i stedet for at forsøge at modarbejde det eller måtte sige, at det går vi så imod og sætter vores forbehold ind i topmødetekst osv., ja, så er det nemmere at ride med på bølgen.

Men jeg bliver nødt til at spørge statsministeren direkte, om ikke statsministeren kan bekræfte, at USA også her i efteråret har været særdeles bekymret over den udvikling, der foregår, og har forsøgt at råbe vagt i gevær over for EU-landene og sige: Pas nu på at det, I er i gang med at lave, ikke kommer ud af trit med den snak, der har været om, at det skulle være tilknyttet NATO. Udgangspunktet i NATO er jo, at man forsvare eget territorium. Udgangspunktet er, at man har en euro-atlantisk zone, som man opererer inden for. Hvad er EU's udgangspunkt? Ja, det er, at man angriber uden for eget territorium, og det er, at der ikke er en afgrænset zone, hvori man opererer. Er det EU-samarbejdet, der er at foretrække, eller NATO? Det er selvfølgelig NATO.

Jeg har forsøgt flere gange under denne her debat at få en bekræftelse på, at man på topmødet vil sørge for, at det danske forbehold bliver nævnt i topmødeteksten. Jeg har ikke kunnet få en sådan tilkendegivelse, hvorfor jeg på det her område skal fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Ifald det kommende EU-topmøde vedtager at fortsætte bestræbelserne på at oprette en EU-militær dimension, pålægger Folketinget regeringen at drage omsorg for, at det danske forbehold over for en militær dimension nævnes i topmødeerklæringerne«.

(Forslag til vedtagelse nr. V 32).

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen): Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Der har også i debatten og fra regeringens side i redegørelsen været talt en del om udvidelsen, og jeg vil sige i forbindelse med den diskussion, som jo også bliver et emne på topmødet, at noget af det mest fatale, EU-landene er i gang med at lave for tiden omkring udvidelsen, er, at man åbner muligheden for, at Tyrkiet skal betragtes som et kandidatland. Jeg har forstået på statsministerens melding, at det faktisk også er den danske regerings udgangspunkt, at Tyrkiet skal opfattes som et kandidatland.

Jeg må advare kraftigt imod den udvikling, som giver tyrkerne en idé om, at de engang i fremtiden skal være medlemmer af Den Europæiske Union.

Men jeg vil gerne spørge statsministeren også på det her område: Er det virkelig statsministerens og regeringens opfattelse, at Tyrkiet om en årrække skal være medlem af EU? Eller mener man ikke, at forholdene i Tyrkiet er af en sådan art, at det overhovedet ikke bør være på tale i EU-kredsen at tilbyde Tyrkiet EU-medlemskab?

Diskussionen om udvidelsen bruges jo så også i relation til den kommende regeringskonference. Der er jo talt meget og længe om, hvilken dagsorden der bliver for regeringskonferencen, og det står jo klart, at de fleste anbefaler en såkaldt smal dagsorden, en konferencedagsorden med noget med ændringer i stemme-

vægt, noget med kommissærerne, noget med overgang fra enstemmighed til flertalsbeslutninger på nogle områder og alt sammen med baggrund i, at udvidelsen skal være mulig.

Det, jeg synes er spørgsmålet i den sammenhæng, er det, som også Ersbøl giver udtryk for i Børsen i dag, at man forsøger at få det indrettet på en måde, så man kan undgå en folkeafstemning i Danmark om resultatet efterfølgende. Det er i virkeligheden det, der er det faretruende i den her forbindelse: At man vil forsøge at anlægge en så snæver juridisk fortolkning af, hvad der er suverænitetsafgivelse, at man kan gennemføre reelle afgivelser af magt fra Danmark til EU – bl.a. jo ved, at man går fra enstemmighed til flertal – uden en folkeafstemning.

Og derfor bliver jeg altså nødt til at spørge regeringen og spørge statsministeren, om det er statsministerens agt at følge i Ersbøls fodspor, som det er gengivet i Børsen i dag, og forsøge at presse ændringerne igennem uden en folkeafstemning, hvis man juridisk påstår, man kan forklare sig ud af det. Det er jo det, der er tale om. Eller kan vi få et løfte fra regeringen om, at selv om man føler, man juridisk kan argumentere for, at der ikke i en snæver forstand er tale om suverænitetsafgivelse, så er der alligevel tale om at flytte magt fra Danmark til EU, når man går fra enstemmighed til flertal, og derfor vil man selvfølgelig spørge den danske befolkning, som så kan få indflydelse på, om Danmark skal tiltræde det.

Jeg vil lige her til afslutning komme ind på eurospørgsmålet, som jo også er meget oppe i debatten, også primært fordi Socialdemokratiet har igangsat denne her eurokampagne, har jeg lagt mærke til. Jeg har set, at man har påstået, at det gik ud på, at man objektivt skulle prøve at orientere om fordele og ulemper. Men så har jeg alligevel set, at den måde, man gør det på, er, at man i opinionsundersøgelserne har set, at det særligt er de skeptiske kvinder, som man skal have fat i, og derfor har statsministeren indledt sådan en turné, hvor han tager rundt til de arbejdspladser, hvor der særligt er skeptiske kvinder.

Altså hvis det var sådan, at man virkelig objektivt ville oplyse om fordele og ulemper, så kunne man vel også forestille sig, at man ville tage ud til nogle tilhængere, for det kan jo godt være, at der faktisk er nogle, der vil stemme ja til euroen af uvidenhed. Vil man så ikke ud og oplyse dem? Så hvorfor laver man ikke sådan

en kampagne, hvis det virkelig var ud fra en objektiv tankegang, hvor man særligt kom ud til de områder, hvor man i opinionsundersøgelserne kunne se, at folk ville stemme ja til euroen?

Altså det siger jo bare sig selv, hvad det egentlig er, det handler om. Derfor er det jo også sådan en mærkelig pseudodebat, man inderternt i Socialdemokratiet har proklameret, og det er måske også den, der i nogle meningsundersøgelser giver bagslag i form af, at det ser ud til, at flere socialdemokrater vil stemme ja til kronen og nej til euroen. Det håber vi i hvert fald i Dansk Folkeparti, og det vil vi selvfølgelig kraftigt arbejde for, så ved den folkeafstemning, der givet kommer på et eller andet tidspunkt, vil mange socialdemokrater gå hånd i hånd med mange fra Dansk Folkeparti i kampen for at bevare kronen og sige nej til euroen.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Nu er der den forskel på hr. Kristian Thulesen Dahl og mig blandt så mange andre forskelle, at jeg har den fornøjelse at være med i den kampagne eller den oplysningsvirksomhed, som Socialdemokratiet har i vores interne partidebat. Jeg er også med til at planlægge den såkaldte oplysningsvirksomhed og den kampagne og den debat, og jeg skal bare konstatere, at det billede, hr. Kristian Thulesen Dahl giver heroppe af den, har overhovedet ikke noget med virkeligheden at gøre, overhovedet ikke, af den simple årsag, at hr. Thulesen Dahl overhovedet ikke kender til interne socialdemokratiske beslutninger. Så derfor vil jeg bare sige: Det passer ikke.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jamen, jeg er naturligvis fuldstændig tryk ved, at man i Socialdemokratiet klarer sine ting, og at hr. Buksti også er involveret i at udforme tingene. Altså jeg kan jo ikke gøre andet end det, som alle andre, som jo er uden for Socialdemokratiet, kan gøre, at følge med i dagspressen og se, hvad der kommer frem. Og der har det altså for mig været helt, helt tydeligt, at statsministeren har påbegyndt sådan en turné rundt i landet til forskellige arbejdspladser for at forklare omkring euroen.

Jeg mente, vi havde sådan et løfte om, at det jo var objektivt, at det både skulle handle om fordele og ulemper, men det er nok ingen til-

fældighed, at den der turné netop er startet på arbejdspladser, hvor man har forsøgt at få fat på såkaldt skeptiske kvinder, Men altså jeg kan bare sige, at det jo ikke er mit bord. Det må Socialdemokraterne jo selv finde ud af, det er jo ikke mit bord, men derfor kan jeg jo godt forholde mig til det, der fremgår af pressen. Altså der er jo massiv dækning på, når statsministeren tager rundt, så vi har jo en chance for lige at se lidt med.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jamen der fremgår så meget af pressen, men som altid er det ikke sikkert, det giver et dækkende billede af virkeligheden, og slet ikke den virkelighed, som hr. Kristian Thulesen Dahl forsøger at forholde sig til, men som hr. Kristian Thulesen Dahl ikke har nogen forudsætninger for at danne sig et indtryk af af den simple årsag, at hr. Kristian Thulesen Dahl er slet ikke med.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jamen altså, hr. Buksti behøver ikke at blive så oprørt. Man bliver jo helt nervøs for, hvad det er for en ligtorn, man har trådt på. Han behøver slet ikke at blive så oprørt over det her. Altså jeg troede, at man i Socialdemokratiet var begejstret for, at pressen dækkede bl.a. statsministerens besøg rundt på de arbejdspladser så kraftigt, som man gør.

Jeg troede, det var en del af formålet med, at statsministeren tog rundt for at forsøge at skrotte kronen. Jeg troede altså faktisk, det var det, der var hele ideen. Og at vi så er nogle fra et andet politisk parti, Dansk Folkeparti, der kigger med på skærmen, når de dækker statsministerens besøg rundt omkring, ja, det kan hr. Buksti i hvert fald ikke gøre så meget ved. Og jeg kan da også love, at vi da fortsat vil gøre det, for vi følger da med stor interesse, hvad statsministeren gør.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Jeg vil gerne på det her sted gøre nogle betragtninger om især to hovedtemaer, det ene har indtil nu været forsvarsdiskussionen, og det andet har været den fælles valuta, herunder markedskræfterne. Og jeg synes egentlig, jeg ville starte med at sige til SF og SF's ordfører: Jeg mærker en frygtssomhed i forhold til det europæiske – jeg mærkede det også under hr. Keld

Albrechtsens første indlæg ved introduktionen til debatten her i dag – en indelukthed, som kunne føre mig hen til, at vi ikke længere rigtig kan se SF gå ind i en grænseoverskridende debat.

Det er overraskende for mig, også fordi jeg ser en venstrefløj i hele Europa, der gør det modsatte af, hvad SF og Enhedslisten i virkeligheden gør. Bevares, man kan da godt finde nogle underafdelinger her og der, men når det kommer til stykket, tager venstrefløjen i det øvrige Europa jo også konsekvensen af det moderne samfund. Vi kan jo ikke have, at når økonomien går over grænserne, så bliver SF hjemme.

Vi er jo nødt til at sige, at lige så interesseret som SF og vi er i, at markedskræfterne har et menneskeligt ansigt, så det ikke går galt, og de svageste ikke bliver smidt af i svinget, lige så interesseret burde SF og Enhedslisten være i, at det samme var tilfældet på europæisk plan. Ja, nu er jeg lidt ked af, at hr. Keld Albrechtsen ikke er her lige i øjeblikket, men jeg ville have sagt, og han kan måske også høre det, at når hr. Keld Albrechtsen siger, at der ikke er et modspil til markedskræfterne under opbygning i Europa, så tager han fejl.

Vi har sjældent været i en situation, hvor vi arbejder så intenst på at lave fornuftige, menneskelige politiske rammer omkring markedsøkonomien, som vi gør i de her år. Må jeg bare nævne 3-4 ting: Beskæftigelsespolitikken, miljøpolitikken, forbrugerpolitikken og for den sags skyld også det politiske dokument, charteret for de grundlæggende rettigheder, som snart kommer i gang.

Jeg må sige, at jeg desværre ser en kysthed ved at diskutere ting, der er vanskelige og grænseoverskridende, og jeg ser en tilbageholdenhed ved at kaste sig ud i en vision, der er kolossalt spændende.

Tag nu den fælles valuta. Hvor bliver visionen af på den europæiske venstrefløj? Den er der sammen med Socialdemokraterne sammen med en lang række andre kræfter. Jeg savner en diskussion, også med venstrefløjen i Danmark, om den europæiske vision i det økonomiske leje i den fælles valuta. Hvorfor siger man nej til at anerkende, at en forudsætning for at vi kan føre en grøn skattepolitik i længden er, at de andre også gør det? Hvorfor siger man nej til, at en forudsætning for at føre en massiv, offensiv beskæftigelsespolitik er, at de andre også gør det? Hvorfor siger man nej til at samarbejde om en

grøn trafikpolitik, der er meget fornuftig? Hvorfor siger man nej til, at det fælles valutaområde kan gå ind i et globalt ansvar, sikre, at verdenshandelsorganisationen begynder at tage hensyn til ulandene, sikre, at de faglige rettigheder accepteres, sikre i det hele taget, at miljøet kommer til at spille en rolle?

Det er da en vision, der er til at tage og føle på. Og jeg kan efter bedste evne ikke forstå, hvorfor man ikke vil gå ind i et sådant samarbejde. Jeg synes, man skulle gå forrest sammen med os og sige, at det her er enormt spændende.

Og det fører mig frem til en anden diskussion, om den militære opbygning i Europa. Må jeg ikke bare slå fast endnu en gang som enkle konstateringer, at det, der er på vej i Europa, er ikke en europæisk hær i den forstand, at der opbygges en europæisk styrke under europæisk kommando, som alene er under europæisk kommando, og som én gang for alle overgives til en europæisk kommando. Det er heller ikke en europæisk hær, der er sat til at forsvare vores område.

Det, der opbygges, er noget andet. Det er en fornuftig evne til at håndtere en krise i vores baghave, så vi undgår, at den bliver til krig. Man skal melde sine tropper til, på samme måde som man i dag skal melde til i NATO. Man kan sige nej til at melde til, på samme måde som man i dag kan i NATO. Og vi har oven i købet nu i det dokument, der ligger til Helsinki, også fået sagt, at det er NATO først, og hvis NATO så beslutter, at de ikke vil være med alene, jamen så kan Europa gå ind. Og det er ikke det hele, det er alene Petersbergopgaverne.

Jeg synes, vi skal snakke sådan om det og ikke med overskrifter, som kan skræmme folk, fordi de indeholder et symbolsprog, som man umiddelbart reagerer i forhold til. Jeg indbyder derfor også både SF og andre partier til en realistisk, indholdsrig debat om, hvad det egentlig er, vi taler om.

Jeg tror, at den europæiske debat i en del år har lidt af, at den ofte er for kompliceret, at den danske befolkning ofte ikke fornemmer, hvor vi egentlig skal hen, hvad det egentlig er, vi vil med det dér europæiske samarbejde. Og jeg synes, vi i dag skal få sagt, at det, vi vil, er at sikre, at bl.a. det danske samfund sammen med de andre kan stå sammen og værne om vores værdier, ikke på en indadvendt måde, men på en udadvendt måde. Og det, vi vil, er at tage ved

lære af alle de fejltagelser, der har været i det århundrede, som vi nu snart forlader. At ingen, og jeg understreger, også over for hr. Knud Erik Hansen, ingen er tjent med, at vi lader være med at samarbejde på tværs af grænser for at modvirke oliekriser, der kan komme igen, som plagede os i 1970'erne og indebar hundredtusindvis af arbejdsløse mennesker i Danmark.

Ingen er tjent med at lade være, heller ikke de bageste, slet ikke de bageste i vores samfund. Og ingen er i virkeligheden heller tjent med, at Europa bliver ringere til at løse egne kriser og ikke bliver bedre. Jeg mener, vi har en interesse i, at Europa bliver bedre til at løse sine kriser. For jo flere kriser, der kommer, jo vanskeligere bliver Danmark også stillet, og jo vanskeligere bliver alt det, vi står for.

Jeg må egentlig sige tak til fru Pia Christmas-Møller for et konsistent, logisk, sammenhængende, klart indlæg. Der kan være tider og punkter, hvor man ikke er enig, det er noget andet, men der er konsekvens i sagen.

Og jeg skal for min part, da udenrigsministeren kommer ind om et øjeblik, blot sige, at jeg ville så meget ønske, at vores værdier i det danske samfund her ved slutningen af det her århundrede fik en ny revitalisering, fordi det er jo vores værdier, der kommer til at præge det 21. århundrede meget mere end før.

Jeg ser en direkte tråd mellem de danske værdier, som lever i Danmark, og den nye scene, der tegner sig i det 21. århundrede. Jeg må sige, at samhørighed, gensidig anerkendelse af hinanden, fredelige forhold, høj ambition, når det gælder beskæftigelse, når det gælder en økonomi, der beskytter også de svageste, begynder efterhånden ikke alene at være en dansk dagsorden, men kan godt blive en europæisk dagsorden og en global dagsorden.

Derfor må jeg også sige, at det 20. århundrede tilhørte – måske i for høj grad – liberalisterne, når det gælder Europa, når det gælder den globale økonomi. Det 21. århundrede tilhører, er jeg overbevist om, de værdier, som vi tror på, som vi har bygget vores samfund på. Og det er den type af ræsonnement, jeg endnu en gang godt vil gentage over for både venstrefløj og over for andre partier, der, synes jeg, læner sig for meget tilbage i stolen og, synes jeg, tænker for lidt på, hvad der tjener det danske samfunds interesser bedst.

Det danske samfunds interesser er bedst tjent med at spille en rolle, ikke bare for at være med mødebordet, men for at være med til at præge

beslutninger, der har meget, meget stor betydning for vores eget samfunds fremtid.

Som sagt følte jeg, at der var lejlighed til lige at gøre en midtvejskommentar. Jeg kommer tilbage igen, men nu er også udenrigsministeren her, og jeg vil fortsat følge debatten meget intenst.

(Kort bemærkning).

Knud Erik Hansen (SF):

Ja, det var jo lidt af nogle overraskende bemærkninger. Jeg ved ikke, om statsministeren hørte efter. Jeg synes da flere gange, jeg har understreget klart, at der er nogle grænseoverskridende opgaver i EU, nogle opgaver, hvor produktionen er grænseoverskridende, hvor kapitalen er grænseoverskridende, som gør det nødvendigt – jeg vil godt give et svar til statsministeren, så vi ikke skal opleve det her engang til – at man samarbejder i Europa.

Vi har sagt, at det er utrolig vigtigt med udvidelsen. Jeg nævnte noget omkring miljøet, hvor vi skal samarbejde. Jeg nævnte noget omkring udvikling med flertal. Jeg nævnte noget som svar om asylpolitik. Vi kan gå videre, jeg kan nævne mange flere ting, hvor der klart er nogle ting i Europa, hvorom SF klart har sagt, at det synes vi altså er spændende at være med i.

Der, hvor forskellen går, og som vi har sagt flere gange – og det er dér, vi måske i stedet for at diskutere formaliteter omkring forbeholdene kan diskutere indholdet om forbeholdene – er, at vi er uenige i ØMU'en, vi er uenige i nødvendigheden af ØMU'en. Og vi tvivler på dens gavn for EU. Tilsvarende er vi uenige i den militære opbygning, der er ved at ske nu, uanset om det er krisestyring eller hvad og dens gavn for EU, altså.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Nu vidste jeg ikke rigtig, om statsministeren ville tage ordet for en kort bemærkning til mig eller hvad, men han har jo ret til at tage ordet altid, gudskelov. Sådan skal det også være.

Men jeg vil bare lige gøre opmærksom på, at jeg synes, det var en meget, meget særpræget forestilling, vi her var vidne til – at være i debat med den politiske ordfører fra Socialdemokratiet, der også er formand for Europaudvalget, og som er EU-ordfører, en debat, hvor den politiske ordfører for Socialdemokratiet endda markerede igen for en kort bemærkning, og så

en markering fra statsministeren om, at nu går han på banen med en lang tale.

Det var et meget særpræget forløb. Jeg tror ikke, det sker ret tit i Folketingets forhandlinger, så derfor synes jeg bare, vi alle sammen skal gøre en lille note i vores kalender og huske på denne her spøjse, lille episode. Om det er sådan noget særligt internt socialdemokratisk, eller om det var et forsøg på at få stoppet en debat, ved jeg ikke.

Men jeg skal bare gøre statsministeren opmærksom på – ikke henvendt til statsministeren selv, for han lytter ikke efter, hvad ordførerne siger, han taler hellere bare selv – men til protokollen, at der ikke var et eneste af de spørgsmål, som jeg har rejst i min ordførertale til statsministeren, som forespørgslen her i dag er rettet til, som statsministeren besvarede i sin svarrunde.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Ja, det er lidt svært at forholde sig til noget som helst i denne her debat, når den taler, vi debatterer med, nu har forladt salen.

Altså, jeg tog faktisk ordet for at få svar på et spørgsmål, jeg stillede, først til hr. Jacob Buksti og derefter til statsministeren. Jeg har ikke fået svar på det endnu, men jeg kan da godt prøve at stille det til de to tilstedeværende ministre, så må vi jo se, om det er noget, man kender noget til. Det var om noget, statsministeren sagde, så jeg synes, det er lidt tåbeligt, ikke mindst fordi det faktisk er regeringspartierne selv, der har taget initiativ til den ene af forespørgslerne, og det er jo ikke så klogt, hvis man er klar over, at statsministeren, som forespørgslen bl.a. er stillet til, ikke er til stede og ikke agter at være her mere end et par timer, men altså, jeg vil gerne prøve en gang til.

Statsministeren sagde i sin tale, at man nu i regeringen agter at bevæge sig fra en defensiv til en offensiv EU-politik, og jeg har så forsøgt at finde ud af, om der her blot er tale om, at man bruger nogle nye ord, eller om der faktisk ligger en reel ændring i strategien. Det, jeg så var interesseret i og er interesseret i, er, om disse nye ord betyder, at man agter at fremskynde folkeafstemningerne. Nærmere bestemt: Agter man at lytte til den stadig stigende del af befolkningen, der siger ja til, at vi skal have en euro-afstemning, helst i år 2000, som det fremgår af . . .

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen): Jeg tillader mig at gøre fru Charlotte Antonsen opmærksom på, at taletiden er udløbet.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil bare i forlængelse af hr. Kristian Thulesen Dahls indlæg – det var jo egentlig det, der var på dagsordenen – sige, at statsministerens besvarelse af forespørgslen jo er lidt særegen. Vi har faktisk stillet en række spørgsmål til statsministeren undervejs i debatten, som jeg kan forstå, at statsministeren nu ikke længere interesserer sig for.

Derfor håber jeg, at udenrigsministeren har noteret sig de spørgsmål, som vi har stillet til statsministeren, således at vi kan få dem eventuelt i en kort bemærkning et eller andet tilfældigt sted i debatten, så vi i hvert fald får dem med. Men jeg må sige, at det er en særegen parlamentarisk nyskabelse, statsministeren har indladt sig på i dag.

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. formand, jeg er så glad for, jeg får lov at holde min ordførertale. Det må så være det, der hedder B-holdet, der er i gang her.

Det går hurtigt; det var der flere ordførere, der var inde på i deres tale. Jacob Buksti startede sin tale med at sige, at det gik hurtigt. Fru Charlotte Antonsen sagde det samme, og fru Pia Christmas-Møller sagde også, at det går utrolig hurtigt.

Vi har set under et meget dynamisk finsk formandskab, at tingene går meget hurtigt. Jeg er fuldstændig enig. EU er blevet udvidet, og det fortsætter. NATO er blevet udvidet, og det fortsætter, og jeg synes også, man kan konstatere, at Danmark har fået en mere offensiv EU-politik i de senere år.

For Det Radikale Venstre er udvidelsen af EU det aller-, allervigtigste fredsskabende projekt, som er set i Europa i de sidste 50 år. Det er nu 10 år siden Muren faldt, og hvis man skal have en fornemmelse af, hvor lang tid 10 år er, så skal man snakke med unge mennesker i dag. Unge mennesker i dag, sådan i begyndelsen af 20'erne, siger: Nu gider vi ikke høre mere om den mur. Vi gider ikke høre jeres historier om, hvordan Europa i gamle dage var delt mellem et øst og et vest, og I kunne ikke dit og dat osv.

Det er fuldstændig som at høre mig selv, da jeg var ung og ikke gad høre mere om mørklægningen og rationeringsmærkerne og høkas-

serne hjemme i min fars og mors hjem, da de var unge under besættelsen.

Så der er gået så lang tid nu, at unge mennesker i dag overhovedet ikke fatter, hvordan Europa så ud blot for 10 år siden.

Derfor synes jeg, at meldingen skal være herfra, og det er også det, der er lagt op til i det forslag til vedtagelse, som jeg er medforlagsstiller til: Lad det nu blive til noget med den udvidelse i EU, lad os sørge for at få den regeeringskonference, der skal forberede udvidelsen, afviklet, lad os få nogle regler for stemmevægte i Ministerrådet, for Kommissionens sammensætning, sådan at vi er parate til at modtage de nye medlemslande i EU. Det kan ikke vente længere.

Vi er også i gang med andre vigtige ændringer i EU-samarbejdet end blot udvidelsen. Der har været afholdt et møde i Tammerfors om de retlige og indre anliggender. Det er et område, som nærmer sig konflikt med det danske forbehold.

Jeg vil gerne sige fra Det Radikale Venstres side, at vi synes, samarbejdet om de retlige og indre anliggender er utrolig vigtigt. Det er vigtigt for Europas selvforståelse, for Europas samliv med sig selv og med naboerne. Det er meget vigtigt for samarbejdet internt i de europæiske lande, og derfor synes vi også, at det vil være vigtigt at diskutere om ikke så længe igen, om vi fortsat skal opretholde vores forbehold på dette område.

Det, der så står for døren lige nu, er så de nye forslag til krisestyringsinstrumenter og forsvarsdimensionens fremtid i EU. Også her er vi i direkte konflikt med det danske forbehold, eller rettere sagt, det danske forbehold bliver aktiveret, som det hedder på nudansk, fordi det, der tages skridt til her i de kommende uger, er en konstruktion af, hvordan en kommende krisestyringsfunktion skal være inden for EU.

Der er ingen grund til at lægge skjul på, at det er en risikofuld færd mellem gamle europæiske stormagtsdrømme og deraf trussel mod NATO's fortsatte eksistens, eller om man skal fortsætte med at have et større og mere solidarisk fælles forsvarssystem, som vi har i et udvidet NATO.

Statsministerens sagde i sin tale, at det ikke er en Europahær, der bliver tale om her, det er en lille styrke, som skal tage sig af Petersbergopgaverne. Det er et lille korps, som skal være parat til at rykke ud i krisesituationer.

Det er selvfølgelig fuldstændig rigtigt, som det står beskrevet. Det står også udtrykkelig beskrevet, at NATO har ansvaret. NATO-Alliancen har ansvaret for territorialforsvaret. Og der er derfor ikke tale om en erstatning af det territorialforsvar, vi, der er medlemmer af NATO, allerede har gennem denne alliance.

Der blev også talt om i statsministerens tale, at der er nogle, der er bange for, at EU skal underminere NATO. »Nej, det er der ikke tale om,« sagde statsministeren, »USA har selv presset på, for at Europa skal påtage sig flere opgaver.«

Ja, selvfølgelig er det rigtigt: Europa skal påtage sig flere opgaver, men vi skal ikke bagatellisere problemerne. Vi skal ikke være blinde for, at der kan være problemer. Det er en risikabel færd, vi er i gang med, og derfor skal vi være meget opmærksomme på og meget vågne over for, hvordan konstruktionen bliver fremover.

Fru Charlotte Antonsen sagde i et svar til mig på et tidspunkt, da vi debatterede i anledning af fru Charlotte Antonsens ordførertale, at Det Radikale Venstre i hvert fald igennem de spørgsmål, jeg havde stillet, opførte sig meget pernitengryntagtigt. Jeg synes, det er meget vigtigt at opføre sig pernitengryntagtigt.

Det her er et spørgsmål om detaljer, det er et spørgsmål om meget vigtige detaljer. Så jeg vil ikke kalde det pernitengryntagtigt. Jeg vil sige, at det faktisk er et eksempel på det, vi kalder rettidig omhu. Det er efterhånden blevet et almindelig dansk udtryk for snusfornuft og for at tage sig god tid til at undersøge tingene grundigt og gå radikalt til værks. Det er faktisk det, jeg mener er et adelsmærke, og som dansk politik burde være, når den er bedst.

Vi skal vise rettidig omhu. Det er ikke pernitengryntpolitik. Det er at være opmærksom på faresignalerne. Fra Det Radikale Venstres side ønsker vi ikke NATO-alliancen ødelagt. Vi ønsker ikke, at vi skal give næring til nye stormagtsdrømme i Europa, som måske nogle ydmygede stormagter går og hemmeligt har. Vi ønsker et trygt og stabilt allianceforhold med dem, der er i NATO nu, gerne med et udvidet NATO, også med flere lande end dem, der er med nu.

Men vi ønsker naturligvis også, at Europa skal være i stand til at handle, når der er konflikter på det europæiske kontinent, som det kan være problematisk at bede andre om at hjælpe os med. Derfor synes vi, at ordlyden i

den sidste pind i det forslag til vedtagelse, hvor der står: »Vi skal nøje følge udviklingen og deltag aktivt i alle drøftelserne og sikre danske interesser i det videre arbejde i EU om krisestyring og den europæiske forsvarsdimension under fuld respekt af det danske forbehold« er det et udtryk, ikke for pernittegryntænkning, men for rettidig omhu, og derfor anbefaler vi naturligvis forslaget til vedtagelse.

Ole M. Nielsen (KRF):

Da Kristeligt Folkepartis ordfører, hr. Jann Sjurzen, ikke kan være til stede, skal jeg fremføre følgende:

Kristeligt Folkeparti ser frem til det forestående topmøde i Helsinki. Det skyldes først og fremmest, at der på det topmøde for alvor bliver taget fat på at skabe mere plads i fællesskab til de lande, der står på spring til at blive medlemmer af EU.

Amsterdamtraktaten, som blev kaldt en udvidelsestraktat, løste jo ikke de grundlæggende institutionelle spørgsmål, der knytter sig til udvidelsen. Da udvidelsesplanerne er noget af det bedste, der er hændt EU, så hilser vi en ny regeringskonference om de institutionelle spørgsmål velkommen. Vi ønsker en smal regeringskonference, der først og fremmest håndterer de spørgsmål, der knytter sig til dette tema, dvs. spørgsmålene om stemmevægt i Ministerrådet, antallet af medlemmer i Europa-Parlamentet og Kommissionens sammensætning.

Kristeligt Folkeparti er også villigt til at acceptere, at udfaldet af regeringskonferencen bliver, at Danmarks formelle indflydelse reduceres i f.eks. Ministerrådet. Det, vi vinder ved udvidelsen, er så langt større, nemlig et fællesskab, der overvinder tidligere modsætninger mellem Europas lande.

Et af de eventuelle nye kandidatlande, der på topmødet vil påkalde sig større opmærksomhed, er Tyrkiet.

Kristeligt Folkeparti finder det vigtigt at inddrage Tyrkiet i det europæiske samarbejde. Men vi finder det ikke specielt oplagt, at Tyrkiet får kandidatstatus til EU, al den stund at landet har problemer med overholdelse af menneskerettighederne og opfyldelsen af de såkaldte københavnerkriterier. Over for det står naturligvis også Kristeligt Folkepartis ønske om at fastholde Tyrkiet i en europæisk sammenhæng og ikke give anledning til, at kræfter i Tyrkiet, der vil orientere landet bort fra Europa, får vind i sejlene. Kristeligt Folkeparti tillægger det således

afgørende betydning, at topmødets drøftelser og afgørelser vedrørende Tyrkiet ikke kan tolkes som en svækkelse af københavnerkriterierne.

Og så til diskussionen om opbygningen af militære kapaciteter i EU. Kristeligt Folkeparti er tilfreds med, at regeringen valgte allerede på udenrigsministermødet i mandags at erindre de øvrige EU-medlemslande om de danske forbehold. Vi er af den opfattelse, at de beslutninger, som der lægges op til at der skal træffes på topmødet, lægger op til en udvikling af EU-samarbejdet, der klart overskrider det danske forsvarsforbehold. Vi synes derfor også, det vil være på sin plads, at regeringen erindrer om forbeholdet på selve topmødet i Helsinki. Det vil regeringen, med et flertal af partier bag sig, ikke, og det beklager Kristeligt Folkeparti.

Hvad der imidlertid er endnu mere beklageligt, er, at regeringen vil lade danske repræsentanter deltage i den militære komité's arbejde, når denne bliver nedsat. Uanset hvad man mener om det danske forsvarsforbehold, om man er for eller imod, så er det der. Og det var under den forudsætning, at et flertal af befolkningen stemte ja ved folkeafstemningen i 1993. Når nu det, vi er undtaget fra, begynder at blive til virkelighed, så virker det alt andet lige besynderligt, at Danmark vil sætte sig til bordet i den militærkomité. Det er muligt, at regeringens kurs kan forsvares juridisk, men politisk bliver der med regeringens og flertallets holdning lagt gift ud for debatten om det betimelige i at opretholde eller ophæve forsvarsforbeholdet. Debatten drejer sig allerede nu om, hvorvidt regeringen finder med forbeholdet eller ej.

Kristeligt Folkeparti mener, at forsvarsforbeholdet respekteres ved, at regeringen holder Danmark uden for det samarbejdsområde, som forbeholdet vedrører. Så lad de andre fortsætte med deres køreplaner og komiteer for det militære samarbejde. Det hverken skal eller vil vi hindre dem i. Og det har vi også tilkendegivet at vi ikke vil. Så kan regeringen som på ØMU-området bruge sine kræfter på at fortælle Folketinget og befolkningen, hvorfor den mener vi skal sidde med ved bordet, og hvorfor forsvarsundtagelsen så skal ophæves. Det vil være ærlig snak.

For nu er det militære samarbejde i EU ikke længere snak, det er virkelighed. Det er ikke den skrækvision, som det er blevet gjort til. Det står heller ikke i modsætning til samarbejdet i NATO, om end faren for dobbeltarbejde og et

svækket amerikansk engagement er nærliggende. Men det er på kant med den danske undtagelse.

Og så til diskussionen på topmødet om krig i Tjetjenien. Kristeligt Folkeparti finder det absolut nødvendigt, at regeringen på topmødet arbejder stærkt for, at EU indfører sanktioner over for Rusland. Det er helt uacceptabelt, sådan som Rusland fører sig frem uden nogen som helst respekt for international lov og ret. Russerne har tilsyneladende været argumentresistente, og det er vores opfattelse, at EU nu ikke længere kan nøjes med at drøfte og overveje sanktionsvåbenet. Nu må der skrives til handling.

Lad mig afslutningsvis nævne udviklingslandene. I forbindelse med behandlingen af EU's budget for år 2000 er der enighed om at afsætte en reserve til genopbygningsbistanden til Kosovo. Reserven bliver finansieret ved bl.a. en besparelse på EU's udviklingsbistand til udviklingslandene. Danmark har under budgetproceduren opfordret Kommissionen til ikke at lade denne besparelse ramme de mindst udviklede lande. Kristeligt Folkeparti mener, at det er af stor betydning for verdenssamfundet, hvordan lige præcis EU finansierer genopbygningsbistanden til Kosovo. Og vi mener, at det vil være på sin plads, om denne problemstilling også blev rejst på topmødet.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jamen vi har lidt drøftelser nede i salen af tingenes tilstand. Der er jo stillet en forespørgsel til statsministeren. Statsministeren forlod os, inden han kunne nå at svare på ordførernes spørgsmål. Det er jo i hvert fald ikke normal procedure, men vi har ikke sådan lige kunnet se, om den er inden for forretningsordenen. Men det kan være, vi kan få hjælp.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Forespørgslen er stillet såvel til statsministeren som til udenrigsministeren. Og jeg vil gerne svare på nogle af de spørgsmål, som har været stillet.

Til fru Charlotte Antonsen vil jeg gerne sige, at den danske regering agter at fortsætte en aktiv linje. Til spørgsmålet om, hvad det betyder for en folkeafstemningsdato, kan jeg gentage, hvad regeringen jo ved mange lejligheder har sagt, at vi nøje følger udviklingen. Og så vil jeg i øvrigt føje til, at folkeafstemning om euroen jo

forudsætter en nøje og grundig behandling af et lovforslag her i Folketinget. Når den er tilendebragt til sin tid, vil man derefter kunne sende et forslag til folkeafstemning. Tidspunktet kan jeg derfor ikke gå nærmere ind på på nuværende tidspunkt, og regeringen følger som sagt meget nøje udviklingen på dette område og har jo givet til kende, at en folkeafstemning om euroen vil finde sted forud for næste folketingsvalg.

Til hr. Keld Albrechtsen vil jeg gerne gøre nogle bemærkninger. Hr. Keld Albrechtsen har spurgt, om aktioner kræver FN-mandat. Og hertil må jeg sige, at ja, operationer, anvendelse af militær magt i forhold til f.eks. et problem som det i Kosovo eller i Bosnien eller andre steder vil som den helt overvejende hovedregel kræve et FN-mandat.

Jeg vil gerne henvise til den redegørelse, som i går blev offentliggjort, som DUPI har stået for, og som indeholder en meget grundig gennemgang af det begreb, der hedder den humanitære intervention. Det fremgår af DUPI-rapporten, at man kan forstille sig tilfælde, hvor det ud fra moralske, humanitære synspunkter er legitimt at foretage en intervention, uden at der foreligger et klart FN-mandat. Det er det standpunkt, regeringen har forfægtet, og det er det fortsat. Det følger jo af Amsterdamtraktaten, at EU's aktioner skal være i overensstemmelse med principperne i FN's pagt, men det følger altså også af udviklingen i folkeretten, at der kan være situationer, hvor det er legitimt at anvende som en nødudgang, som det står i DUPI-rapporten, at gå ind i militær intervention, uden at der foreligger et klart FN-mandat.

Jeg må meget opfordre til, at man beskæftiger sig med den meget lødige og nuancerede fremstilling af dette problem, som gives i DUPI's seneste rapport, som er offentliggjort i går.

Om regeringskonferencen vil jeg kun sige yderligere, at den danske regering hele tiden har haft det standpunkt, at den bør være smal. Og hvorfor? Fordi vi frygter, at hvis regeringskonferencen beskæftiger sig med mere vidtløftige ting som f.eks. som foreslået af Kommissionen at opdele Amsterdamtraktaten i en såkaldt mere principiel og en såkaldt mere teknisk del, vil det tage de kloge jurister 10 år at gøre det færdigt, og det vil blive en bremse for udvidelsen. Det ønsker vi ikke. Vi ønsker en smal regeringskonference, men vi må samtidig sige, at reglerne for en regeringskonference jo er sådan, at alle emner kan tages op på en regeringskonference; det har medlemsstaterne ret

til, og derfor er vi ude af stand til at sige, at vi kan garantere, at der ikke kommer flere spørgsmål på. Jeg er ude af stand til at sige, at jeg kan udelukke, at der kommer andre spørgsmål på. Det lader sig ikke gøre. Men vi følger målet en smal regeringskonference netop for at berede vejen for udvidelsen. Vi ønsker en hurtig udvidelse.

Jeg glæder mig over her i dag i december måned 1999 at kunne sige, at med hensyn til mange af de forudsigelser, der blev gjort i 1997 her i Folketinget, da vi havde en tilsvarende debat, i øvrigt efter Luxembourgtopmødet, er udvælsesdiskussionen kommet så meget længe. Dengang sagde talsmændene for Enhedslisten, for SF, og jeg kan ikke huske, om det også gjaldt for Dansk Folkeparti, at de beslutninger, vi sådan her enten ville træffe eller traf ved Luxembourgforliget, ville blokere for, at alle de ti østeuropæiske lande kunne komme i egentlige forhandlinger med EU. Det har heldigvis vist sig at være forkert. Vi kommer til at træffe beslutninger i Helsinki, som netop åbner for, at vi kan føre forhandlinger med alle de central- og østeuropæiske lande. Det er meget tilfredsstillende.

Så spørger hr. Keld Albrechtsen om, hvordan regeringen ser på at holde en folkeafstemning om det smalle regeringskonferenceresultat, og der må jeg sige, at bliver det den smalle regeringskonference, der tager stilling til antallet af kommissærer, til stemmevægte, til anvendelse af kvalificeret flertal, så er der ingen anledning til at gennemføre en folkeafstemning. Der er i hvert fald under ingen omstændigheder spørgsmål om § 20, og regeringen har ingen planer om, hvis det bliver et resultat af den type, at lægge op til, at der skal afholdes en folkeafstemning.

Vi holdt ikke folkeafstemning, da vi ændrede antallet af kommissærer, da Sverige, Finland og Østrig blev medlemmer. Vi holdt ikke folkeafstemning, fordi vi ændrede reglerne for kvalificeret flertal ved flere lejligheder. Vi holdt ikke folkeafstemning, fordi der blev ændrede stemmevægte i Ministerrådet. Så det ligger helt klart, at det er der ikke nogen nødvendighed for, og jeg heller synes ikke, det er hensigtsmæssigt at gøre det.

Derimod er det klart, at folkeafstemninger skal vi have, hvis vi på nogen måde ønsker at gøre op med – hvis der er flertal for her i Folketinget, at vi skal gøre op med – et eller flere af forbeholdene. Det ligger fuldstændig soleklart.

Hr. Thulesen Dahl har spurgt om, hvorledes USA ser på EU's planer om en øget kapacitet i krisestyring, og der må jeg sige, at principielt er USA positivt indstillet over for, at europæerne er i stand til, sætter sig i stand til at varetage større opgaver i krisestyring. Det er faktisk et amerikansk ønske. Amerikanernes betænkelighed har knyttet sig til, om nu også det var sådan, at NATO fik, om jeg så må sige, retten til at vurdere først, om NATO ønskede som alliance at gå ind i en krisestyringsopgave. Og det er slået fast i det dokument, som nu vil foreligge på topmødet, hvor der står – nu er det ikke et direkte citat, men man kan jo selv se efter i papiret – at EU's krisestyring kommer på tale, hvor alliancen som helhed ikke er involveret.

Deri ligger jo, og det er en tekst, vi også finder i den fransk-britiske topmødeerklæring, at NATO kommer først ind i billedet. Hvis NATO ikke ønsker at gå ind i en krisestyringsopgave, så kan det tænkes, at EU kan gøre det, men man kan sige, at NATO først-princippet er indeholdt i det papir, der går til topmødet. Og jeg kan fortælle hr. Kristian Thulesen Dahl fra mine samtaler i Washington i sidste uge, at amerikanerne med stor tilfredshed har set, at denne ordlyd vender tilbage til erklæringerne.

Jeg står selvfølgelig klar til at besvare yderligere spørgsmål. Det siger sig selv.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Ja, godt forsøgt. Altså jeg bliver nødt til at sige i relation også til det, fru Charlotte Antonsen var oppe med tidligere, at vi i salen har diskuteret den situation, der er opstået, og jeg må egentlig også bede formanden, ligesom fru Charlotte Antonsen gjorde det, om at give sin vurdering af det. Jeg skal ikke diskutere med formanden, men bare bede formanden give sin vurdering af det.

Altså sagen er, at den ene af de to forespørgsler, der er til debat her i dag, alene er stillet til statsministeren. Udenrigsministeren siger, at den er stillet til statsministeren og udenrigsministeren, men den ene er altså kun stillet til statsministeren. Og vi har oplevet det helt mærkværdige, at i det omfang statsministeren følger debatten, mens han er i salen, har han i hvert fald været til stede i salen under de første, jeg tror, det var fem ordførerindlæg, hvorefter han svarer på de tre og et halvt ordførerindlæg og så forlader salen.

Det er en højst ejendommelig facon, og det kan godt være, det ikke er i strid med forretningsordenen her i Folketinget, og at det kan køres sådan, men så må jeg altså bare sige, at jeg synes, det er fuldstændig utilfredsstillende af regeringen at have prioriteret på den her måde, at der ikke er en minister til stede her i salen under hele debatten, som vi kan diskutere med. Det kan så være den ene eller den anden, eller hvordan man får det løst, men jeg synes, at selve det, vi står i nu, altså er utilfredsstillende.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg må altså gøre opmærksom på, at der er tale om to forespørgsler, forespørgsel nr. 28 og forespørgsel nr. 4, og forespørgsel nr. 28 er udtrykkelig stillet til både statsministeren og udenrigsministeren, og der er ministre til stede til at svare på de spørgsmål, som ordførerne gerne vil stille.

Og jeg vil advare imod, at vi nu gør denne her diskussion til en diskussion om formalia, om, hvem der er til stede her i salen. Der er en repræsentant fra regeringen til stede her, der er klar til at diskutere med oppositionen og med regeringspartierne hvad som helst, der vedrører topmødet i Helsingfors. Det burde være tilstrækkeligt.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, at vi skal have en drøftelse af det her forløb stille og roligt, og jeg har meget respekt for, hvis statsministeren har frygtelig travlt. Det kan vi alle sammen have forståelse for.

Jeg har en mistanke om, at regeringen egentlig ikke så meget bryder sig om at få denne debat i Folketingssalen. Derfor lå der længe en forespørgsel anmeldt af Enhedslisten, fordi vi gerne ville have en debat om unionsudviklingen. Jeg tror egentlig ikke rigtig, man havde lyst til den.

Så da det ikke kunne være anderledes, end at Folketinget altså skulle have sådan en debat, så forsøger man fra regeringens side at pakke den ind ved selv at rejse en forespørgsel.

Det synes jeg er helt i orden, det er jo klart, sådan er spillereglerne. Men jeg synes, vi skulle sætte os ned og aftale næste gang, vi skal have en debat, om ikke vi kan vende tilbage til den ordning, vi havde – hr. Kristian Thulesen Dahl har også været inde på det – hvor alle partiernes ordførere i fællesskab aftalte disse her store debatter, også så vi med statsministeren og

udenrigsministeren kunne have en aftale, der gjorde, at debatten fik et ordentligt og værdigt forløb hele vejen igennem med tilstedeværelse, og kan den ene minister ikke være der, kan vi selvfølgelig godt acceptere, at så er der en anden minister. Men jeg synes, forløbet i dag efterlader det indtryk, at en alvorlig snak bliver vi altså nødt til at have.

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jamen med det sidste indlæg når hykleriet simpelt hen virkelig højderne.

Forespørgsel nr. F 4 er stillet den 6. oktober, kort tid efter at Folketinget er samlet, med det samme, vi var samlede. Der har ikke været gjort skyggen af arbejde fra Enhedslisten for, at vi i fællesskab skulle stille denne her forespørgsel. Det er jo simpelt hen ikke rigtigt. Vi plejer altid at have en folketingsdebat forud for Det Europæiske Råds møde, og det får vi også i år, det er fuldstændig sædvanligt, og hvis hr. Keld Albrechtsen virkelig har haft et ønske om, at det var noget, der skulle være et fælles anliggende, ja, så kunne han da have henvendt sig til de andre partier allerede den 6. oktober eller 7. eller den 1. oktober eller 10. oktober og spurgt: Skal vi ikke lave en fælles forespørgsel? Så ville vi have sagt ja. Det plejer vi jo at gøre. Det er ganske almindeligt, at vi har debatter her i Folketinget forud for Det Europæiske Råds møde.

Så det må jeg sige, det er helt ved siden af, og jeg må også sige, at det er ved siden af at påstå, at regeringen ikke har lyst til at have den her debat. Hvorfor i alverden skulle vi ikke fra regeringens side ønske os en debat af denne type her? Vi er i allerhøjeste grad interesseret i at få diskuteret disse anliggender. De er vigtige, de er vigtige for Folketinget, men de er søreme også vigtige for regeringen at få diskuteret.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Ja, men vi må da i hvert fald konstatere, at det lykkedes statsministeren at stikke af sted, inden vi kunne nå at få en debat med statsministeren. Det er det, der er problemet.

Statsministeren var oppe og holde en lang tale, som man jo normalt gør ved afslutningen, og da vi andre så skulle op at stille spørgsmål til statsministeren, bl.a. for at få svar på de spørgsmål, vi allerede på det tidspunkt havde stillet flere gange, var statsministeren pist væk. Og jeg har forstået, at han er blevet set ude bag ved sa-

len med en række journalister. Men altså, journalister er jo nogle, som er her altid, og det plejer ikke at være det, der forhindrer møder i salen.

Og jeg vil godt til udenrigsministeren sige, at det kan da godt være, at regeringen gerne vil have debat, men vi andre havde ikke tænkt os, at vi skulle have to debatter i dag, først en med statsministeren og derefter en med udenrigsministeren. Men det er jo efterhånden det, det har udviklet sig til. Udenrigsministeren er jo nok ikke selv klar over det, men udenrigsministeren startede faktisk sin svarrunde med at give svar på et spørgsmål til hr. Keld Albrechtsen, som var et spørgsmål, jeg havde fået stillet af hr. Christian Hansen fra SF, og som jeg i øvrigt havde svaret på. Det er selvfølgelig tiltalende nok, at udenrigsministeren svarer på mine spørgsmål. Men det var altså ikke stillet af hr. Keld Albrechtsen, og det viser jo altså absurditeten. Det kan udenrigsministeren så ikke se, men det kan vi andre, for vi har faktisk været her hele dagen.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Altså det her handler om, at arrogancen når uanede højder i regeringsapparatet, og nu synes jeg snart, man må til at tage sig sammen.

Folketinget er ikke til for Statsministeriets skyld, det er altså omvendt. Eller for Udenrigsministeriets skyld eller for andre ministeriers skyld for den sags skyld. Det her handler om en helt uværdig optræden, hvor ordførerne fra Folketingets partier er i salen fra midt på eftermiddagen, har en EU-debat på 3-4 timer med statsministeren siddende der, lyttende, noterende ned, hvorefter statsministeren pludselig, selv om hr. Jacob Buksti har bedt om ordet for en kort bemærkning til min ordførertale, tager ordet, svarer på de spørgsmål, han har lyst til at svare på, fra de ordførere, der nu har været oppe, hvorefter han udvander fra salen. Så har vi så en ny minister, som er kommet til midt under debatten, og som så skal overtage svarrunden.

Jeg skulle hilse og sige, at udenrigsministeren forsøgte at svare på et af den lange række af spørgsmål, jeg har stillet til statsministeren. Jeg har ingen som helst mulighed for nu at følge den debat op eller de manglende svar op, der var tilfældet i forhold til statsministeren. Og det er altså utilfredsstillende.

Så kan det godt være, at man kan gøre det i forhold til forretningsordenen, men rent politisk og moralsk synes jeg, regeringen har et problem.

Den fg. formand (Grete Schødt):

Så vil jeg godt gøre opmærksom på, at nu synes jeg, debatten handler mere om procedure end om indholdet af selve forespørgslen.

En kort bemærkning til hr. Keld Albrechtsen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Når nu udenrigsministeren ligefrem beskylder mig for at være hyklerisk, bliver jeg nødt til at forklare forløbet et par folketingssamlinger tilbage.

Enhedslisten tog initiativ til – det vil alle ordførerne huske – at vi prøvede at lave disse debatter i fællesskab. Så var det det største parti, der var ordførende, det accepterede vi fra Enhedslistens side. Selv om det er et tilhængerparti, så kunne vi i hvert fald sikre os, at det ikke var debatformen, vi skulle være uenige om, men indholdet.

Så begynder man at lave debatter fra ja-partierne side uden at spørge modstanderne, om de synes, det var en god idé, og det er også efter forretningsordenen i orden. Det kan man gøre. Derefter rejste vi så også debatter, fordi vi gerne ville have vores ting til debat også, men det, jeg ønsker, og det, jeg gerne vil foreslå at vi koncentrerer os om, er, at vi efter jul, når vi igen skal have debat – og det bliver der i foråret, det ved vi jo – så på baggrund af det beklagelige forløb, vi har oplevet i dag, sætter os sammen og snakker ordførerne imellem eller i Europaudvalget, så vi kan få en ordentlig, god planlægning, også med regeringen, så vi har ministre, så vi ved, hvem der er der, osv., så vi i hvert fald ikke skal opleve det her forløb én gang til. For jeg er enig med formanden i, at debatterne i Folketingssalen bør handle om indholdet og ikke om proceduren, og det håber jeg så at vi alle sammen kan sætte os ned og blive enige om.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg vil sige, at jeg i denne sag nærmest er mest enig med udenrigsministeren. Jeg ved ikke, hvad det er for nogle situationer, hr. Keld Albrechtsen tænker på, hvor ja-partierne har brudt den praksis, der har været.

Jeg har jo været i den position, jeg nu har været i, i hvert fald i 1½ år, snart 2. Jeg har aldrig nogen sinde fået en henvendelse fra hr. Keld Albrechtsen eller andre om, at der skulle laves fælles forespørgsler eller lignende. Jeg har derimod konstateret, at Enhedslisten har annonceret en forespørgsel, som er anmeldt 6. oktober 1999, med stort set samme ordlyd som den, vi fra regeringspartierne, VK og CD anmeldte til behandling den 13. oktober, og som vi havde til behandling her, med stort set samme ordlyd som hr. Keld Albrechtsens forespørgsel, med det resultat, at hr. Keld Albrechtsen og Enhedslisten fastholder denne forespørgsel til i dag, sådan at den debat, vi havde den 13. oktober, i og for sig er en gentagelse af den debat, vi har her, hvorefter hr. Keld Albrechtsen siger, at det er, fordi vi ville undgå debatten.

Kan hr. Keld Albrechtsen forklare mig, hvordan det hænger sammen? Det kan jeg i hvert fald ikke forstå.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

For det første skal jeg sørge for, at formanden for Folketingets Europaudvalg får tilsendt ordførerlisterne over dem, der har rejst forespørgslerne de sidste to folketingssamlinger. Så vil man kunne se, at vi faktisk tilbage havde en ordning, hvor alle partier var fælles og med fælles ordfører, hvorefter vi får den ordning, at ja-partierne rejser deres egne debatter, fordi de ikke ønsker at have nej-partierne med.

Sådan stod situationen, da den her folketingssamling startede, og så er hr. Jacob Buksti ude i det fuldstændig vitterlige vås med hensyn til det, der blev rejst i oktober. Vi bad om at få en forespørgselsdebat – jeg skrev om det til formanden allerede i august – om det, der skulle behandles på det ekstraordinære topmøde i Tampere. Det fik vi så, det var fint nok, det fik vi en debat om, men samtidig bad vi om at få en forespørgselsdebat om regeringskonferencen og unionsudviklingen, altså noget helt andet, og det er så den, vi har her i dag, og som hr. Jacob Buksti dupliserede med en tilsvarende forespørgsel, som vi så også har i dag.

Det er bare lige, for at det historiske forløb skal stå klart. Men lad os nu ikke grave os ned i nogle grøfter på det her, lad os sætte os ned sammen og lave de debatter i fællesskab fremover.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Så må hr. Keld Albrechtsen altså have mig undskyldt, for nu bliver jeg nødt til at læse teksten op, og så ved jeg ikke, om hr. Keld Albrechtsen kan forklare mig den store forskel.

Forespørgsel nr. F 8 blev anmeldt, efter at Enhedslisten havde anmeldt forespørgsel nr. F 4, og Enhedslisten har ikke på noget tidspunkt kontaktet undertegnede. I den tid, jeg har været formand for Folketingets Europaudvalg og EU-ordfører i Socialdemokratiet – det har jeg været siden marts 1998 – har jeg ikke fået én eneste henvendelse fra hr. Keld Albrechtsen eller andre om fælles forespørgsler; tværtimod har jeg hver gang kunnet se forespørgsler stillet af den ene og den anden.

Men i F 8 hedder det:

»Hvad kan statsministeren og udenrigsministeren oplyse om udviklingen i det europæiske samarbejde og om regeringens politik i forhold til de danske forbehold, herunder den fælles mønt, spørgsmål i forhold til det retlige samarbejde« – og så kommer der en indskudt sætning; det er så vidt jeg kan se den eneste forskel: » – som bl.a. drøftet på det ekstraordinære topmøde i Tampere – og udviklingen af europæisk forsvarsdimension?«

I forespørgsel nr. F 4, som vi har til behandling i dag, står der:

»Hvad kan statsministeren« – der er selvfølgelig en forskel, for det er kun statsministeren, det kan jeg godt se – »oplyse om unionsudviklingen i EU, herunder om Danmarks forhold til den Den Økonomiske og Monetære Union, udviklingen af en fælles forsvarspolitik og udbygning af det retlige samarbejde og om indholdet i EU's regeringskonference om de institutionelle spørgsmål?«

Det skal man altså godt nok være mere end almindelig krakilsk for at kunne se, at der er nogen afgørende forskel mellem de to.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jamen nu får hr. Jacob Buksti det efterhånden til at lyde, som om statsministeren ikke er til stede, fordi der er tale om to forespørgsler og ikke én. Altså det lyder jo nærmest, som om man fra regeringens side, da man tog initiativ til forespørgsel nr. 1, valgte at tage udenrigsministeren med, for så var statsministeren frit stillet til at rende, hvorhen han ville, under debatten.

Det er under alle omstændigheder utilfredsstillende, uanset hvilken minister man vælger at lade besvare Folketingets forespørgsel, at man stiller spørgsmålene til den ene minister og så skal have svar fra den anden. Det er altså ikke en normal måde at føre en debat på.

Den fg. formand (Grete Schødt):

Hr. Kristian Thulesen Dahl for en kort bemærkning, og det er den sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jo, men jeg vil med hensyn til det med forespørgsler igen opfordre til, at der bliver etableret forespørgsler, så vi ikke har denne tåbelige diskussion. Og så vil jeg sige, at da jeg startede som EU-ordfører tilbage i september 1994, og frem til hr. Jacob Buksti blev EU-ordfører fra Socialdemokratiet, var der ingen problemer med at lave fælles forespørgsler om EU.

Det er noget, der er opstået efter det tidspunkt, og det er nok ikke helt tilfældigt; derfor er det lidt paradoksalt at måtte høre hr. Jacob Buksti forsøge at skyde skylden alle andre steder hen. Det har altid været sådan, at der er taget initiativ til fælles forespørgsler, og det har vi været godt tilfredse med, og det vil vi opfordre til kommer igen.

Så ville jeg bare for mit vedkommende afslutte debatten om de her ting, for jeg kan se, at statsministeren er kommet tilbage i salen. Det glæder mig naturligvis meget, at vi kan genoptage den EU-debat, som vi har haft kørende indtil lidt i kl. 18, hvor statsministeren forlod salen, og derfor forventer jeg selvfølgelig også, at den række af spørgsmål, jeg stillede i mit ordførerindlæg, bliver besvaret på et senere tidspunkt af statsministeren.

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg vil nu opfordre til, at diskussionen kommer til at handle om selve sagen, og ikke om formalia.

Den fg. formand (Grete Schødt):

Hr. Jacob Buksti for den sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jo, men ikke desto mindre bliver jeg altså nødt til at svare på det, som jeg opfatter som en vis

form for kritik, og der bliver jeg altså nødt til at konstatere, at der er ingen, som på noget tidspunkt har kontaktet mig i al den tid, jeg har haft med Europaudvalget at gøre, om en fælles forespørgsel.

Det, jeg konstaterer, er, at andre partier har stillet forespørgsler på eget initiativ, før vi andre er blevet informeret. De er blevet fremsat i Folketinget, og derfor er det en helt fuldstændig urimelig påstand at komme og sige, at det er mig eller regeringen eller andre, som har brudt nogen praksis. Jeg har ikke noget som helst imod overhovedet, at man laver alle de fælles forespørgsler, det skal være, overhovedet ikke; jeg har bare opfattet det sådan, at det var der andre, der ikke var interesserede i.

Den fg. formand (Grete Schødt):
Fru Charlotte Antonsen som ordfører.

Charlotte Antonsen (V):

Jeg var lidt overrasket over, at statsministeren – når statsministeren nu endelig vendte tilbage – ikke tog ordet, så vi kunne få svar på alle de spørgsmål, vi har stillet, jeg havde nær sagt for 117. gang. Jeg har i hvert fald stillet mit spørgsmål flere gange: Først til Socialdemokratiets ordfører, så forsøgte jeg at stille det til udenrigsministeren, og nu vil jeg så, som jeg i øvrigt også har gjort i min tale, stille det til statsministeren og prøve at se, om jeg kan få et svar denne gang.

Statsministeren talte flere gange om, at regeringen nu ønskede at gå fra en defensiv til en offensiv EU-politik. Er det kun ord, eller er der et konkret indhold i den ændring? Kan vi forudse, at der nu kommer gang i folkeafstemningerne, eller hvad ligger der i de ord? Hvad betyder de i praksis?

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg er lidt usikker – ja, nu skal jeg nok passe på, men jeg bliver nødt til at henvende mig til statsministeren, for jeg er lidt usikker på, hvilken procedure jeg skal følge, for at jeg kan komme i en dialog med statsministeren om det, der er på dagsordenen her i dag.

Jeg stillede i mit ordførerindlæg tidligere i eftermiddag en række spørgsmål af meget konkret karakter. Jeg kan selvfølgelig godt stille mig op nu og gentage dem, men jeg synes ærligt talt, det er lidt omsonst, at jeg skal gøre det, i og med at både statsministeren og jeg var til stede i samme lokale, da jeg formulerede spørgsmå-

lene. Derfor håber jeg, at statsministeren har fået dem noteret ned på sit papir – han har noteret flittigt – men hvis statsministeren ønsker det, fordi han ikke har spørgsmålene længere, skal jeg da gerne gentage dem.

Men jeg må ærligt talt sige, jeg synes, det er lidt omsonst, hvis jeg skulle stå her i anden runde og gentage nøjagtig de samme spørgsmål, som jeg stillede i mit første ordførerindlæg, og som jeg ikke fik svar på, fordi statsministeren skulle skynde sig ud af salen.

Den fg. formand (Grete Schødt):

Er der flere ordførere, der ønsker ordet? (Op-hold). Da der ikke er flere, der har bedt om ordet . . . Undskyld, statsministeren. Der var jeg lige hurtig nok.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):
Men stadig stor respekt for formanden.

Jeg vil gerne som supplement til de bemærkninger, jeg gjorde tidligere, gøre et par yderligere bemærkninger, og først om den del af debatten, hvor flere ordførere har været inde på citater fra tidligere udtalelser.

Jeg tror, ordførerne fra Enhedslisten og Dansk Folkeparti og også andre har været inde på, hvad det egentlig var, der blev sagt om forbeholdene i forbindelse med Amsterdamtraktaten. Det, der blev sagt, var, at forbeholdene består før, under og efter, og jeg er sikker på, at de politiske ordførere fra partierne her i Folketinget godt kan huske, at lige op til Amsterdamtraktaten var Enhedslistens ordfører i selvsamme højtagtede person – hr. Keld Albrechtsen – og Dansk Folkepartis ordfører, hr. Kristian Thulesen Dahl, meget, meget interesserede i, om de forbehold nu også bestod efter Amsterdamtraktaten, eller om der ville blive fiflet. Så var det, at jeg og andre sagde: De består både før, under og efter Amsterdamtraktaten. Det tror jeg ingen af de to ordførere kan anfægte.

Derfor ville jeg blive utrolig glad, hvis hr. Keld Albrechtsen heroppefra ville bekræfte, at sådan forholder det sig – at det var i den sammenhæng, vi diskuterede det, det var i den sammenhæng, ordene faldt, og det er i den sammenhæng, citatet skal ses. Hvis det virkelig kan komme på det rene, kan vi jo få en god debat om, hvilken situation forbeholdene er i nu, og så kan vi begynde at diskutere det reelle indhold.

Det andet, jeg godt vil nævne, er, at fru Charlotte Antonsen spurgte mig, hvad det egentlig

betyder, at det defensive nu skal gøres offensivt. Jeg tror nu, jeg brugte udtrykket »vi skal i vores Europapolitik bevæge os fra det defensive til det offensive«, og det var egentlig en generel appel til de fleste politiske partier og en argumentation for, at Danmarks interesser bedst varetages, ved at vi deltager i alle møderne, og ved at vi ikke bøjer os for et pres for, at stolene, hvor Danmark skulle have plads, står tomme, men varetager vore interesser fuldt og helt.

Det med det offensive var også et tilbud om at tage en diskussion, f.eks. om, hvordan det inden for den fælles valutas område vil være muligt at føre en offensiv europapolitik. Lad mig prøve at give et par eksempler.

Jeg mener, Danmark har en interesse i, at der inden for nogle skatteområder er en mindstesats. Jeg mener, vi har en interesse i, at EU-landene ikke bringer hinanden ud i at konkurrere om skattekilder i Europa, så vi risikerer, at vort velfærdssamfund kommer under pres på grund af manglende indtægter. Det er ikke alene et europæisk problem, det er et globalt problem. Globalt set er der tendenser i økonomierne rundt om i verden til, at skattely bliver mere og mere fremtrædende, og hvis vi skal værne os mod skattely, hvis vi skal værne os mod skattekonkurrence, dvs. at sætte skatten længst muligt ned – jamen så må vi have en offensiv europapolitik på her område og se at få indsat nogle mindstebestemmelser, som kan beskytte vores samfund. Det er det, jeg mener med en offensiv politik.

Når hr. Knud Erik Hansen og jeg dystede lidt tidligere på dagen, var det langtfra for at genere hr. Knud Erik Hansen eller SF, tværtimod. Men for at få debatten til at føre frem til en offensiv europapolitik hører selvsagt også – som jeg med stor interesse hører, at SF vil gå ind i – en offensiv miljøpolitik.

Jeg havde gerne set, at vi i dag også kunne have ført en offensiv diskussion om den fælles valutas perspektiv. Den har et stort perspektiv for det danske samfund, og vi kan gøre os gældende ved at føre en idérig debat med vore kolleger om beskæftigelsesstrategier og om koordination af den økonomiske politik. Det er ikke noget, vi skal være bange for, det er noget, vi skal være tilhængere af, for det er både i vores egen interesse og i deres.

Jeg blev spurgt af fru Charlotte Antonsen om folkeafstemningstidspunktet. Jeg tror, fru Antonsen refererede til en meningsmåling, der

var for ganske nylig om dette spørgsmål, men jeg har ikke noget nyt at tilføje i dag. Vi har signaleret, at vi først og fremmest skal have en god debat om den fælles valuta, og jeg tror, det er en fuldstændig unik situation, vi er i nu, hvor vi kan give os tid til at få en god debat, inden der bliver trykket på knappen og fløjet afgang for folkeafstemning.

Jeg mener, vi skal udnytte den tid, vi har lige nu, til frit og med alle nuancer at diskutere den fælles valutas fordele og ulemper. Det inviterer jeg til en rigtig god debat om, og jeg tror, befolkningen længes efter at få den debat. Vi andre gør da også, hvad vi kan, for at den debat skal komme, og jeg mener, debatten skal have lov at folde sig mere ud, end det er sket indtil nu, før vi trykker på knappen som afgangssignal til folkeafstemning.

Så har der i dag været mange bidrag fra både hr. Knud Erik Hansen, fru Pia Christmas-Møller, hr. Kristian Thulesen Dahl og hr. Keld Albrechtsen til diskussionen om det europæiske forsvarssamarbejde eller – for at være mere præcis – den europæiske krisestyring, som jo er det, vi reelt taler om. Også andre har været inde i en debat om det samme tema. For mig er det egentlig meget klart. Læren fra Jugoslavien, læren fra Kosovo er, at det er nødvendigt, at Europa bliver dygtigere til at gribe tidligere ind.

Det står for mig som et skrækscenario, hvis vi var kommet i en situation, hvor serberne på den ene side på et tidligere tidspunkt i den jugoslaviske krise havde begivet sig i landkrig med et af de andre lande i Eksjugoslavien. Tænk engang det scenario, hvis Tyskland havde støttet det ene land, og Frankrig havde stået på den anden side og havde støttet det andet land, så de to lande formelt var i krig med hinanden. Frankrig og Tyskland havde reelt ikke været det, men det havde været et fuldstændig ødelæggende perspektiv, og jeg må sige, at det var ikke et fuldstændig usandsynligt perspektiv. Der var en højrisiko på et vist tidspunkt i Jugoslavien.

Derfor er det, vi taler så meget om at blive bedre til at styre den slags kriser, hvor vitale interesser står på spil. Derfor taler vi om en fælles udenrigspolitisk stemme, derfor taler vi om et krisestyringsberedskab, og derfor taler vi om den nye tilmelding til en europæisk indsats, som vi har drøftet her i dag. Jeg ser derfor samarbejdet i Europa om det europæiske krisestyringsberedskab som et samarbejde, der netop udspringer af vore erfaringer fra krisen i Jugo-

slavien som helhed i krisen og Kosovo i særdeleshed.

Jeg tror, den danske befolkning også ønsker det sådan. Jeg tror, at den danske befolkning, der har set de stakkels mennesker slæbe sig over bjergryggen med deres sidste kræfter, vil sige: Det kan ikke passe. Det skal ikke vedblive at være sådan. Vi skal ikke se så mange eksempler på det!

Hr. Keld Albrechtsen spurgte: Nu kommer der vel ikke en lynafstemning i utide? Dertil kan jeg sige: Det gør der ikke! Sjældent har vi haft så lang tid foran os og bag os til at diskutere den fælles valuta. Sjældent diskuterer vi den så ofte som nu, og sjældent har vi haft en så fuldstændig unik situation, hvor vi varsler en folkeafstemning. Vi diskuterer på livet løs, vi har for længst forladt lynafstemningstemaet, tyven om natten, og hvad der kan bruges af malende udtryk. Vi er i fuldt sving med en god og livfuld debat.

Vi er åbenbart nogle stykker, der ikke har været her i salen hele tiden. Den skæbne deler hr. Keld Albrechtsen og jeg i dag, og mens hr. Keld Albrechtsen ikke var her, sagde jeg: Det er faktisk ikke rigtigt, at Europa ikke giver markedskræfterne et modspil eller prøver at give markedskræfterne et menneskeligt ansigt, som vi har gjort her i Danmark. Det er jo derfor, vi diskuterer mindstekrav til miljøet; det er derfor, vi diskuterer beskæftigelsespolitik; det er derfor, vi diskuterer forbrugerpolitik, værn for forbrugerne mod dårlige fødevarer tværs over grænserne; det er derfor, vi snakker om et politisk charter; det er derfor, vi snakker om menneskelige krav, og det er derfor, vi snakker om at være imod, at der konkurreres på de ringeste arbejdsmiljøbestemmelser i stedet for at tilskynde til de bedste.

Jeg vil så sige tak til hr. Knud Erik Hansen – i øvrigt i forlængelse af vore tidligere debatter – for den holdning, der var til mange, mange temaer inden for det europæiske samarbejde; tak for tilsagnet om at diskutere det frit og for en, synes jeg, fælles forståelse for, at Europa kan spille en konstruktiv rolle. Det synes jeg er vigtigt. Jeg ved ikke, om jeg har forstået det sådan, men jeg vil gerne forstå det sådan, og det kunne være vældig nyttigt, hvis hr. Knud Erik Hansen kunne bekræfte, at sådan er det. Tilbage er så den fælles valuta som grundlag for at føre en fornuftig politik, hvor vi kan genkende vore egne værdier. Her ville jeg stadig gerne se, at

også SF kunne se visionen, der knytter sig til den fælles valuta.

Hr. Kristian Thulesen Dahl var bekymret over, at han ikke fik nogle svar, men det skal hr. Kristian Thulesen Dahl ikke være, for nu får han dem. Hr. Kristian Thulesen Dahl spurgte for det første om USA's holdninger til det europæiske samarbejde på krisestyingsområdet. Der er tæt kontakt, udenrigsministeren deltager i et møde i NATO – jeg tror, det er den 16. december – og der er også kontakt forud herfor. Min fornemmelse – udenrigsministeren kan jo eventuelt supplere – er tydeligt, at USA har hæftet sig ved, at det ordvalg, der anvendes i rapporten fra udenrigsministermødet i mandags til Helsinki, og det ordvalg, der blev anvendt på det fransk-tyske topmøde om, at NATO kommer først, i meget høj grad er genkendeligt fra ordvalget på Washington-topmødet i anledning af NATO's 50-års jubilæum.

Med andre ord ser vi mere og mere konturerne af et samarbejde, der ikke erstatter NATO. NATO har sin veldefinerede opgave: Én for alle og alle for én – vi forsvarer os, hvis vi bliver angrebet udefra – men det nye samarbejde er et supplement til NATO, hvis NATO i visse tilfælde ikke selv vil løse opgaven, og dermed er det min fornemmelse, at USA's bekymring er noget mindre, hvis den overhovedet er der, end den var for bare et par måneder siden.

Med hensyn til spørgsmålet om Socialdemokratiets informationsmøder er jeg glad for, at hr. Kristian Thulesen i dag vedstår, at dem har han ikke deltaget i, og derfor kan han af gode grunde heller ikke vide så forfærdelig meget om dem. Jeg skal ikke gå mere ind i det, og jeg tror heller ikke, det er klogt så at mene så forfærdelig meget om dem, for normalt mener jeg ikke så forfærdelig meget om møder, jeg ikke selv har deltaget i. Det er kun et godt råd.

Til fru Pia Christmas-Møller vil jeg endnu en gang kvittere, først og fremmest for noget, der er meget vigtigt, nemlig at fru Pia Christmas-Møller understreger, at forbeholdene er befolkningens og kun kan ændres af befolkningen, dernæst for, at fru Pia Christmas-Møller understregede udvidelsens fantastiske betydning.

Fru Elisabeth Arnold var i sit eget indlæg også inde på det samme, og jeg er ganske enig. Det er fuldstændig afgørende, og det er måske også vigtigt, at vi på tværs af partierne øver os i at fortælle befolkningen, at udvidelsen også er i den danske befolkningens centrale interesse, både for at få stiftet fred i Europa én gang for

alle, at begrænse flygtningestrømmene i Europa, at mennesker kan vokse op i tryghed der, hvor de er født, at der heller ikke er økonomiske tilskyndelser til på lidt længere sigt at søge til Centraleuropa og da også for at fortælle befolkningen, at EU's udvidelse ikke i økonomisk forstand er et tab for os, men i løbet af ret kort tid er en gevinst for os. Jeg havde nær sagt: Jo stærkere en økonomisk udvikling eksempelvis Polen får, desto større afsætningsmuligheder er der for Danmark, hvis vi endelig skulle se på pengepungen alene. Det er altså ikke et nulsumspil, som det vist hedder i teknikken, men det er et plussumspil.

Fru Elisabeth Arnold var stringent og præcis, som hun ofte er, i sin understregning af, hvad det europæiske forsvarssamarbejde egentlig drejer sig om, og i sin afstandtagen fra det, fru Antonsen var inde på, at det her skulle udvikle sig til et kollektivt forsvarssystem, hvad det ikke skal, hvad det ikke er, og hvad det ikke bør og må blive til.

Jeg vil slutte disse betragtninger med at sige, at vi har dog i dag haft, synes jeg, en mere indholdsrig debat, end vi så ofte har, når vi kommer til det europæiske tema. Der har været nogle tilløb til, at vi prøver sådan at hænge hinanden lidt ud for, hvad vi måtte have sagt og måske også gør det på en forkert måde, men jeg synes, i dag har indholdet – især i den sidste del af det – været mere på tapetet og mere på dagsordenen, og det tror jeg egentlig det skal vedblive at være.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes ikke, det var et så udpræget humorfyldt indlæg, statsministeren havde til sidst. Der var sådan lidt småprikkerier til forskellige ordførere, men jeg synes, at nu har vi haft en debat om det forløb, og så håber jeg, at vi kan få enighed mellem regeringen og ordførerne om, at de kommende debatter får vi en god planlægning af.

Så skal jeg bare gøre statsministeren opmærksom på, at det er fuldstændig rigtigt, at da statsministeren lidt overraskende tog ordet midt i debatten, modtog jeg en telefonopringning vedrørende en sag, som jeg bliver nødt til at spørge statsministeren om på Europaudvalgets møde kl. 7.00 i morgen tidlig. Sådan kan man jo altså som ordfører godt have nogle opgaver, der skal også passes, men jeg beklager naturligvis, at jeg ikke havde forudset præcist, hvornår statsministeren ville tage ordet.

Statsministeren bebrejder os, at vi har citeret ham i forskellige sammenhænge. Jeg mindes nu ikke, at jeg lige havde det citat fremme vedrørende, at forbeholdene stod fast før, under og efter; men det er jo rigtigt, at det sagde statsministeren også. Det har jeg nu heller ikke forsøgt at bestride.

Men det spørgsmål, jeg i den sammenhæng har stillet, bl.a. til hr. Jacob Buksti, og som jeg synes egentlig er det centrale spørgsmål i den her debat, er jo, om statsministeren og regeringen stadig væk kan stå inde for den udtalelse om, at undtagelserne tilhører befolkningen – sådan husker jeg statsministerens formulering gentagne gange. De kan kun ændres ved en folkeafstemning og står også fast efter vedtagelsen af Amsterdamtraktaten. Det var indholdet i statsministerens budskab. Sådan husker jeg det.

Jeg forsøgte så under debatten flere gange at få hr. Jacob Buksti til at forklare det meget enkle spørgsmål: Hvordan kan vi deltage i en militærkomité, dvs. i militære anliggender, når vi har en undtagelse, der går ud på, at vi ikke deltager i militære anliggender?

Nu synes jeg jo ikke, at det lykkedes hr. Jacob Buksti at forklare, hvordan det kunne lade sig gøre. Det svarer også meget til at løse spørgsmålet om cirkelns kvadratur, synes jeg. Derfor havde jeg så håbet, at statsministeren ville rykke sin ordfører til undsætning og opklare mysteriet om cirkelns kvadratur. Men jeg må sige, det står altså uløst tilbage efter den her debat.

Dér var det så, at jeg syntes, at hvis det er sådan, at vi ikke her i Folketinget kan afklare i enighed, hvad der rent faktisk står i den undtagelse, så mener jeg kun, der er én part, der kan afgøre den strid, og det er befolkningen selv, for som statsministeren jo gang på gang har understreget, så tilhører undtagelsen befolkningen.

Derfor synes jeg, at hvis vi må konstatere, at den ene side, unionsmodstanderne, altså mener, at den betyder sådan og sådan, og regeringen på den anden side mener, at den betyder sådan og sådan, og et af de partier, der var med til at skrive undtagelsen, som var med i det nationale kompromis, nemlig SF, rent faktisk mener, at den fortolkning af undtagelsen, som statsministeren og hr. Jacob Buksti har fremlagt, ikke er rigtig, er det også af væsentlig betydning for bedømmelsen af, om man respekterer undtagelsen eller ej. Nogle af dem, som selv var med til at skrive den, og som indestod for den over

for befolkningen, mener ikke, at det, regeringen gør, er i orden.

Jeg synes også, at det da bringer SF i en mærkelig situation, at de har indgået en aftale med regeringen, men nu må sige til befolkningen, at det, man aftalte, altså ikke bliver respekteret af regeringen.

Derfor vil jeg foreslå, at hvis man vil køre videre med det her, så bliver man altså nødt til at gå til befolkningen og få afklaret, hvad det egentlig handler om, og det var det budskab, som jeg forsøgte at få statsministeren til at kommentere, og det var det spørgsmål om fortolkning, som jeg stillede flere gange til hr. Jacob Buksti.

Nu bliver det jo ikke sidste gang, vi kommer til at drøfte den fortolkning. Når statsministeren og udenrigsministeren kommer hjem fra Helsinki-topmødet og har underskrevet disse her dokumenter, så ved vi præcist, hvad det er for en komité, som Danmark har tænkt sig at tage sæde i, og så må vi jo fortsætte diskussionen. Den slutter ikke med den her forespørgselsdebat.

Knud Erik Hansen (SF):

Det glæder mig, at statsministeren var nærværende, men jeg ved altså ikke, om han er det nu. I anden runde var der lidt flere kommentarer.

Jeg må sige, han berørte da min socialistiske ære ved at sige, at vi ikke var internationale. SF har altid sagt, at der var internationale opgaver, også i Europa, og jeg mener også, jeg klart sagde det i min tale.

Der, hvor forskellen går, og den diskussion kan vi så tage, er om ØMU'en og perspektiverne i ØMU'en, hvor perspektiverne i ØMU'en ikke for os er et stærkt Europa. Et stærkt Europa for os er faktisk et Europa uden ØMU'en, hvor man bygger på nogle opgaver, der vokser, og som vi sagtens kan blive enige om. Der er en masse grænseoverskridende opgaver, som skal løses, og vi bygger på dem.

Det væsentlige er i virkeligheden, hvis man skal koge det ned, diskussionen om, hvor vi skal lægge opgaverne, hvordan vi skal sikre et nærdemokrati, og hvilke opgaver der er så grænseoverskridende, at de skal lægges op på et højere plan. ØMU'en for os er at lægge en opgave op, hvor det ikke er nødvendigt, og dermed fratage landene en indflydelse på lokalt plan, som vi altså foretrækker at vi har på lokalt plan.

Vi tror, at vi i sidste ende ved at skabe et Europa, der bygger på opgaverne nedefra, og de opgaver, vi fælles kan se er nødvendige, så faktisk får et stærkere Europa og et Europa med en indre styrke uden konflikter, fordi man laver en statsdannelse foroven.

Det er jo en stor diskussion om konsekvenserne af ØMU'en, som vi godt kan tage, men den er jo svær at tage i en debat, som faktisk skal omhandle det hele. Det kan være, vi skal tage en forespørgselsdebat på et eller andet tidspunkt alene om ØMU'en, så vi kan få diskussionen om perspektiverne i den.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg vil selvfølgelig gerne takke statsministeren både for tilbagekomsten til debatten og for de kommentarer, statsministeren gav til mine spørgsmål, og så sige til statsministeren, at det citat, som statsministeren måske tænker på, når han nævner, at man har brugt citater, nok er et, jeg kom til at bruge. Men det var ikke før, under og efter Amsterdamtraktaten, nej, det var tilbage til folketingsvalgkampen, hvor jeg havde forstået det således, at en af de forskelle, der, når man talte om deres vej og vores vej, var, at statsministerens vej bl.a. var at stå vagt om forbeholdene. Det var jo så noget, som statsministeren brugte til at sige, at man skulle stemme på Socialdemokratiet frem for andre partier, og det er derfor, jeg var optaget af det, og det var i den sammenhæng, jeg brugte det, og det håber jeg også statsministeren kan se berettigelsen af.

Så vil jeg bare sige, at jeg rejste to spørgsmål, som jeg ikke fik svar på, og jeg vil gerne tillade mig lige at nævne dem én gang til, fordi jeg faktisk synes, det indholdsmæssigt er absolut afgørende spørgsmål.

Det ene er om udvidelsen, hvor jeg har forstået de signaler, der kommer bl.a. fra udenrigsministrene i EU således, at man vil til at betragte Tyrkiet som et kandidatland. Jeg vil gerne spørge, om det er regeringens strategi, at Tyrkiet i den grad skal lukkes ind i varmen, at det bliver stillet et medlemskab af Den Europæiske Union i udsigt. Så kan man altid diskutere, hvor mange år der skal gå, hvad der skal ske i Tyrkiet osv., men alene det, at man på nuværende tidspunkt begynder at tale om, at Tyrkiet skal være kandidatland, synes vi er en helt gal kurs.

Det andet spørgsmål var om det, som Ersbøll bl.a. er citeret for i Børsen i dag, hvor han lukker op for, at man allerede nu prøver juridisk at fortolke et resultat af den kommende regerings-

konference på en sådan måde, at man kan undgå en folkeafstemning. Derfor vil jeg gerne høre, om statsministeren allerede i dag vil give til kende, at selvfølgelig vil man ikke forsøge via en juridisk snørklet vej at undgå en folkeafstemning. Hvis det er således, at vi i realiteten afgiver magt til de andre EU-lande, og det gør vi jo, hvis vi på nogle områder går fra enstemmighed til flertal, selv om man juridisk i Justitsministeriet ikke tolker det som suverænitetsafgivelse, så må det være befolkningen, der bliver spurgt om det.

Jeg ville også gerne have en dialog med statsministeren om, om ikke vi kan blive enige om, at der selvfølgelig må være en folkeafstemning også i sådan et tilfælde, så det er befolkningen, der afgør afgivelse af magt, og jeg vil – udenrigsministeren var lidt inde på det i sin besvarelse, ikke til mig, men generelt – sige, at der er jo tale om nogle større ændringer, mere markante ændringer, mere gennemgribende ændringer, end da man undviede EU med tre lande og gav dem stemmevægt og derfor relativt mistede stemmevægt i ministerrådet. Jeg tror, det var det, udenrigsministeren henviste til. Der er jo tale om noget andet, når man direkte går ind og ændrer i Traktaten bl.a. med hensyn til områder, der kan afgøres med flertal i stedet for med enstemmighed.

Charlotte Antonsen (V):

Det er ikke, fordi jeg normalt bryder mig om at have samme problemer som hr. Keld Albrechtsen, men jeg bliver nødt til at sige, at i diskussionen af, hvad man er citeret for, er jeg altså lidt i samme situation, for jeg har på intet tidspunkt i dag udtalt mig, som statsministeren citerer mig for, om et kollektivt forsvarssystem. Jeg har talt om europæisk forsvarspolitik; altså det er bare for at rette den misforståelse hos statsministeren.

Det, jeg gerne vil have bekræftet nu, er, at når statsministeren taler om, at vi nu skal gå fra en defensiv til en offensiv EU-politik, så tænker statsministeren ikke på sig selv, men på alle mulige. Der fik jeg altså ikke helt klarhed over, om statsministeren så også agter at komme med noget nyt, for de punkter, statsministeren nævnte, kan jeg ikke umiddelbart se noget nyt i.

Det, statsministeren nævnte, var for det første, at på nogle skatteområder skal man have mindstebestemmelser. Jamen det har vi jo kæmpet for i årevis fra dansk side at man skal

have på nogle skatteområder. Det er der da ikke noget nyt i.

For det andet nævnte statsministeren, at vi skal have en offensiv miljøpolitik. Jamen det var jo det, hele slaget om Amsterdam handlede om fra regeringens side. Betyder det, at vi skal have det ind på den kommende regeringskonference, eller ønsker statsministeren, vi skal fastholde den smalle regeringskonference? Hvis det ikke skal ind på regeringskonferencen, så er der jo ikke noget nyt i det.

For det tredje nævnte statsministeren, at vi skal gøre noget mere ud af euro- og beskæftigelseskoordinationen. Jamen det har statsministeren jo talt om, havde jeg nær sagt, i næsten 100 år, i hvert fald i 10, eller 8 år har statsministeren vel efterhånden siddet. Det er der jo heller ikke noget nyt i. Det eneste nye, når vi taler euro- og beskæftigelseskoordination, er, at Danmark ikke længere sidder med i beskæftigelsesdiskussionen, fordi den foregår i euro 11-gruppen.

Har jeg ret i, at det er, hvad der ligger i, at vi skal gå over fra en defensiv til en offensiv EU-politik, at der altså overhovedet ikke er tale om, at man overvejer de danske forbehold og at komme af med undtagelser og folkeafstemninger. Er det korrekt?

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Til hr. Keld Albrechtsen vil jeg sige, at det jo ikke er første gang, vi her i salen har en diskussion om forbeholdene. Vi har haft det ved flere lejligheder, og jeg tror, man skal prøve at skelne lidt mellem, hvad det er, man selv ønsker, og hvad den juridiske tekst siger os.

Spørgsmålet om forbeholdenes betydning i forbindelse med følgende spørgsmål: Kan Danmark deltage i møderne? er klart besvaret. I Europaudvalget har der været en omfattende debat derom. Vi har haft debatter henede. Man kan så sige, man ikke er enig, men man kan ikke anfægte, at vi har haft en meget grundig debat derom, at der ligger et meget klart juridisk notat, som fortæller, at en konsekvent fortolkning af Edinburgh-Aftalen, af forbeholdet, tilsiger, at vi ikke kan deltage i beslutninger, herunder retsakter, men vi kan godt deltage i møder, der går forud derfor. Det er det ene.

Det andet, jeg også godt vil bekræfte heroppefra, er, at forbeholdene tilhører befolkningen. De kan kun ændres af befolkningen, og det kan kun ske ved en folkeafstemning. Jeg tror ikke, det tjener noget fornuftigt formål at blive ved

med at køre rundt i de juridiske trakasserier. Jeg tror, det ægte er, at forbeholdene har det veldefineret. Når vi tager forsvarssamarbejde, er der en særlig protokol derom, og det vil være i Traktaten, og det vil være der, lige så længe den danske befolkning ønsker, det skal være der. Det er uden for diskussion.

Til hr. Knud Erik Hansen: Jeg synes, det kunne være en vældig god idé at få en diskussion om den fælles valuta specifikt. Vi har haft det nogle gange, men lad os prøve at løfte det og koncentrere os om visionen, om indholdet, uenigheden, så kan vi måske prøve at se, hvad er det, der ligger dér.

Jeg forstod på hr. Knud Erik Hansen, at mente, at vi skal have et Europa uden euroen. Sådan var det vist, ordene faldt. Jeg må sige, at det desværre ikke kan lade sig gøre, for den er der. Euroen er en realitet. Der er 11 lande, der har besluttet, at den er en realitet, og den er en realitet. Danmarks situation er derfor ikke længe et teoretisk spørgsmål, man skal forholde sig til, men en virkelighed, man skal forholde sig til. Og det er det, der bl.a. er en af de afgørende forandringer inden for det seneste års tid.

Til hr. Kristian Thulesen Dahl: Se, københavnerkriterierne i første halvår 1993 – det er spørgsmålet om Tyrkiet, jeg godt vil svare på – blev jo ikke knyttet til et bestemt antal lande. Københavnerkriterierne er objektive kriterier, der kræves opfyldt som forudsætning for, at et ansøgerland kan blive et ansøgerland, eventuelt kan blive medlem af Den Europæiske Union. Der var med andre ord ikke nogen, der blev udelukket på forhånd, men der var nogle klare kriterier, nogle klare betingelser, der skulle være opfyldt.

Det, der formentlig vil ske i Helsingfors, er, at Tyrkiet bliver kaldt et kandidatland, men ikke et ansøgerland i samme gruppe, som de fem plus fem plus Malta nu bliver. Tyrkiet skal først opfylde en lang række betingelser, herunder også betingelserne, når det gælder menneskerettigheder, når det gælder afgørende betingelser, der knytter sig til de politiske forudsætninger, og dér er Tyrkiet ikke endnu, langt fra.

Jeg synes så til gengæld nok, at befolkningen også fortjener at få den ledsagebemærkning, at vi vel har en interesse i, at Tyrkiet ikke bliver revet over mod øst, men at de kræfter i Tyrkiet, der arbejder for en stærkere demokratisering af landet på alle niveauerne i samfundet og dermed også en større samhandel med Europa, at det er de kræfter, vi støtter. Vi har vel ingen in-

teresse i et Tyrkiet, der fjerner sig fra det demokratiske fundament og de værdier, vi synes er vigtige. Vi har en interesse i det modsatte.

Til regeringskonferencen har jeg egentlig kun det svar: Lad os nu se, hvad slutresultatet bliver. Når vi kender slutresultatet på regeringskonferencen, så kan vi tage stilling til, om der skal være en folkeafstemning eller ej. Til spørgsmålet om, hvorvidt der skal være sådan en, er der kun ét svar efter regeringens opfattelse. Det er at slå op i grundloven. Såfremt der efter grundlovens paragraffer er tale om, at der i grundlovens forstand afgives suverænitet, som betyder, at vi skal have en folkeafstemning eller et meget stort flertal her i Folketinget, så skal vi selvfølgelig have det.

Vejledende for os, grundlaget for os, er grundloven. Og det er grundloven, der giver svaret, sammenholdt med regeringskonferencens slutresultat.

Til fru Charlotte Antonsen, som igen spurgte om defensiv/offensiv: Regeringen er meget offensiv i Europa og har en fælles opfordring også til andre om tilsvarende at være offensive i debatten. Det offensive for mig ligger også i, at vi går så stærkt ind i debatten nu om den fælles valuta. Det er også en offensiv del af vores offensive europapolitik. Og det offensive ligger selvfølgelig også i, at vi meget klart melder ud om, hvad perspektivet er i det samarbejde, vi har. Dér kan vi krydse klinger. Der er sikkert forskel på, hvad partiet Venstre ønsker i Europas fremtid, og hvad andre partier ønsker, herunder mit eget.

Den offensive europapolitik er for mig at diskutere perspektivet. Hvor er det, vi skal hen i Europa? Fremfor alene at diskutere en kortere dagsorden. Så tager jeg selvfølgelig til mig, at fru Charlotte Antonsen mener, jeg har været statsminister i 8 år. Det er da ikke en målsætning, jeg på nogen måde vil være uenig i, men lige i øjeblikket er det 7 år; vi mødes om et års tid, og dér skal det nok passe, medmindre fru Charlotte Antonsen til den tid siger 9 år, så prøver vi en ekstra gang.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Det er korrekt, som statsministeren siger, at vi både her i Folketingssalen og i Europaudvalget tidligere har beskæftiget os med indholdet i det notat om den militære undtagelse, som kom i juli fra regeringens side.

Og det er også korrekt, at vi alle sammen godt ved, at i det notat siger regeringens embedsmænd, at undtagelsen kun omfatter retsakter. Men jeg vil bare gøre statsministeren opmærksom på, at som jeg har opfattet det, har udenrigsministeren også senere hen erkendt, at sådan kunne man naturligvis ikke skrive undtagelsen ned til ren og skær retsakter. Jeg tror, udenrigsministeren også har erkendt det over for Europaudvalget. Beslutninger på det militære område træffes jo ikke i form af retsakter, og hvis man virkelig fulgte den opfattelse, som ligger i det notat, så ville undtagelsen dermed være skrevet væk, den ville være tømt for ethvert realitetsindhold. På den måde ville man ved hjælp af jura kunne fjerne undtagelsen simpelt hen.

Og jeg mente egentlig, at regeringen havde erkendt, at den gik altså ikke. Så at det altså er noget mere indviklet end som så, er jeg bange for, vi bliver nødt til at se i øjnene. Og derfor er den eneste instans, som med vægt og fornuft og demokrati kan afgøre det spørgsmål, befolkningen.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Det var statsministerens svar til hr. Keld Albrechtsen om, at det ikke handlede om jura, det her, eller at vi ikke skulle gå for meget op i, om det var juridisk holdbart at diskutere den militære komité, der gav mig lyst til at læse det lille afsnit op fra hr. Jann Sjursens ordførertale, hvor hr. Jann Sjursen siger:

Hvad der imidlertid er endnu mere beklageligt er, at regeringen vil lade danske repræsentanter deltage i den militære komités arbejde, når denne bliver nedsat, uanset hvad man mener om det danske forbehold. Om man er for eller imod det, så er det der. Og det er under den forudsætning, et flertal af befolkningen stemte ja ved folkeafstemningen i 1993. Det er nok muligt, at regeringens kurs kan forsvares juridisk, men politisk bliver der med regeringens og flertallets holdning lagt gift ud for debatten om det betimelige i at opretholde eller ophæve forsvarsforbeholdet.

Debatten drejer sig allerede nu om, hvorvidt regeringen fifler med forbeholdet eller ej. Kristeligt Folkeparti mener, at forsvarsforbeholdet respekteres ved, at regeringen holder Danmark uden for det samarbejdsområde, som forbeholdet vedrører. Så lad de andre fortsætte med deres køreplaner og komiteer for det militære

samarbejde. Det skal vi ikke hindre dem i. Og det har vi også tilkendegivet, at vi ikke vil, og vi når også nok at komme en anden gang, hvis vi får ophævet forbeholdet. Så kan regeringen som på ØMU-området bruge sine kræfter på at fortælle Folketinget og befolkningen, hvorfor den mener, vi skal sidde med ved bordet, og hvorfor forsvarsundtagelsen skal ophæves. Det vil være ærlig snak. For nu er det militære samarbejde i EU ikke længere snak – det er virkelighed. Det er ikke den skrækvision, som det er blevet gjort til. Det står heller ikke i modsætning til samarbejdet i NATO for os at se, om end faren for et dobbeltarbejde og et svækket amerikansk engagement er nærliggende.

Men det er på kant med den danske undtagelse. Det er det, vi synes, man skal forholde sig til.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den fg. formand (Grete Schødt):

Afstemning om de fremsatte forslag til vedtagelse vil som nævnt først finde sted i morgen.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 19:

Forslag til folketingsbeslutning om tiltrædelse af aftale om økonomisk partnerskab og politisk samordning og samarbejde mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og De Forenede Mexicanske Stater på den anden side.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 27/10 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jacob Buksti (S):

Beslutningsforslaget lægger op til at tiltræde partnerskabsaftalen mellem EF og Mexico. Aftalen vil på en række områder styrke de gensidige forbindelser til gavn for begge parter. Aftalen vil skabe en regelmæssig politisk dialog mellem parterne. De økonomiske og handels-